RADU ŞTEFĂNESCU

Din trecutul muzeisticii din România
Julius Teutsch - Iulian Marțian
Corespondență

MUZEUL BRĂILEI EDITURA ISTROS

BRĂILA, 2011

https://biblioteca-digitala.ro

Radu Ştefănescu

Din trecutul muzeisticii din România
Julius Teutsch - Iulian Marțian
Corespondență

https://biblioteca-digitala.ro

Lucrare apărută cu sprijinul CONSILIULUI JUDEȚEAN Braşov

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ŞTEFĂNESCU, RADU
Din trecutul muzeisticii din România: Julius Teutsch – Iulian Marțian: corespondență/Radu Ştefănescu. – Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2011
Bibliogr.
ISBN 978-973-1871-91-2

I. Teutsch, Julius
II. Marțian, Iulian

069(498)

https://biblioteca-digitala.ro

Radu Ştefănescu

Din trecutul muzeisticii din România
Julius Teutsch - Iulian Marțian
Corespondență

Editura Istros
Brăila
2011

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

CUPRINS

Mărturii documentare despre muzeografia romantică. I

Corespondența – izvor şi temei de neuitare 7

"Romanticul întârziat" Julius Teutsch
colecționar, cercetător şi fondator de muzeu 10

Iulian Marțian - Julius Teutsch
Destine şi preocupări comune 16

ZUSAMMENFASSUNG (Rezumat) 30

Anexe 33

Indice de persoane 157

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Mărturii documentare despre muzeografie romantică

Fondul „Virgil Şotropa" din arhivele bistriţene este o sursă istorică de mare însemnătate pentru cunoaşterea vieţii culturale din România ultimelor două veacuri. Mulţi cercetători datorează acestui tezaur documentar contribuţii de importanţă. Creatorul şi donatarul său aparţine grupului intelectual năsăudean, care a generat multe iniţiative culturale diseminate în tot cuprinsul României.

Şi semnatarul acestei introduceri a studiat fondul „Şotropa" în anii '80, folosind informaţiile care-l priveau pe Iulian Marţian; cu acel prilej am văzut şi scrisorile lui Julius Teutsch, pe care neavând cunoştinţele necesare nu le-am folosit dar am nădăjduit ca ele să intre în circuit public. Providenţa, iată, face ca dr. Radu Ştefănescu – un foarte bun cunoscător al limbii germane şi autorul unei teze de doctorat dedicate muzeului săsesc al Ţării Bârsei – să asume publicarea şi comentarea lotului de scrisori ce aparţin celui pe care l-am numit „romantic întârziat", Julius Teutsch".

Acestea i-au fost adresate, toate lui Iulian Marţian, la Năsăud, un loc de mare rezonanţă culturală în acele timpuri.

Cei doi, românul năsăudean şi corespondentul său, sasul braşovean aparţin elitelor transilvănene iar prin fapte şi operă, celor din Europa contemporană lor.

Elitele îşi au rosturile lor în ceea ce desemnează progresul social, iar demersul elitist are efecte pe termen lung. Nu întotdeauna şi nu oriunde ele sunt recunoscute şi încurajate de societate, cei mai mulţi politicieni şi îmbogăţiţii neregăsindu-se în rândurile lor. În vremuri normale însă elitele se bucură de poziţii consolidate, ceea ce le îngăduie libertăţi de manifestare şi de acţiune, iniţiative şi fapte puse în serviciul public. Anumite locuri din spaţiul României au încurajat nuclee restrânse de intelectuali, animate de

https://biblioteca-digitala.ro

lideri carismatici, care au generat energii şi au oferit modele. La Sibiu, Blaj şi Năsăud, la Craiova, Turnu Severin şi la Lugoj, la Brăila, Constanța, Fălticeni şi Bârlad, şi, evident, în cele trei mari centre universitare – Bucureşti, Iaşi şi Cluj – la sfârşitul veacului al XIX-lea şi, cu unele sincope, în primele trei decenii ale celui următor, fenomenul cultural a fost efervescent şi constant întreținut astfel de grupuri consistente intelectuale. Mişcări radicale de înnoire şi de primenire socială, vizând în primul rând ridicarea nivelului cultural prin educație, au dus la implicarea elitelor în colecționism şi muzeografic. Un rol stimulativ în acest plan îl au astrismul, junimismul şi sămănătorismul, față de care s-ar înțelege cu greu progresul societății româneşti. Idei şi practici asemănătoare, toate generate de renaşterea națională le regăsim la elitele maghiare şi la saşii transilvăneni, idealurile diferind uneori şi depăşindu-i radical pe unii dintre aceştia de români.

Cei doi protagonişti ai cărții au câştigat merite deosebite în domenii comune adeseori, apreciate alteori. Ei aparțin cu evidență ultimelor manifestări europene ale romantismului, privind cu interese pur ştiințifice şi culturale tezaurul moştenirii istorice. Sunt astfel amândoi împătimiți colecționari ai urmelor trecutului sub toate formele în care se exprimă etc. Dar mai presus de orice sunt întemeietori de muzee: Muzeul Țării Bârsei la Braşov, în 1908, cel al Năsăudului, în 1931. Ei sunt exponenți veritabili ai acestor elite care – mai ales în Transilvania – au impulsionat cercetarea arheologică, istorică şi etnografică privind patrimoniul cultural în relație directă cu peisajul şi habitatul uman, cu resursele naturale.

Animați de un interes ştiințific, pe care-l servesc adeseori cu propriile lor mijloace materiale, Marțian şi Teutsch aparțin netăgăduit romanticilor întârziați. Ei ne apar şi acum ca doi idealişti, dar şi ca vizionari de anvergură europeană. Nu sunt, desigur, singurii!

Citind documentele în cheia intereselor enunțate de Teutsch observăm afinități, gusturi şi preocupări asemănătoare, toate plecând însă dinspre dragostea lor pentru arheologie şi istoria propriu-zisă. Pledează în

https://biblioteca-digitala.ro

acest sen şi ceea ce am revelat altădată despre Iuliu Marţian, în *Protejarea mărturiilor cultural – artistice din Transilvania şi Banat după Marea Unire* (1988).

Cei doi prieteni şi-au cultivat cu pasiune şi cu multă energie acele interese într-o epocă neavând ritmuri de mişcare rapide. Le-au fundamentat pe credinţă şi pe un desăvârşit altruism. Observăm doar că nu au lipsit nici atunci dificultăţile, convulsiunile politice şi confruntările sociale, aşa că elitele n-au fost ferite de grele încercări. De aceea, un prieten de-al lui Marţian, într-o scrisoare din 23 noiembrie 1907 numea epoca una „de tâmpenie morală", când „espresiunea" bărbătească a bunului simţ e necesară şi folositoare, ca o medicină[1].

E drept însă a remarca, tot atunci, colegialitatea răzbătătoare în ciuda vrăşmăşiei vremurilor: în timp de război, de pildă, când trupele române au ocupat Braşovul, intervenţiile lui Al. Tzigara – Samurcaş şi Barbu Slătineanu au făcut ca muzeul, colecţiile, şi bunurile lui Julius Teutsch să nu fie în niciun fel afectate![2]

Ceea ce ar mai fi de reţinut la cei din generaţia lu Marţian şi Teutsch – la mulţi intelectuali români, maghiari şi saşi – etc. camaraderia întreţinută de respectul reciproc şi de recunoaşterea valorilor. Legăturile prieteneşti primau pentru mulţi din elitele vremii! Tocmai din asemenea raţiuni, Comisiunea Monumentelor Istorice i-a ales ca membri ai secţiei pentru Transilvania pe Márton Roska şi Michael Csaki, iar ca membrii corespondenţi pe Carol Haldenwang, Herepei Janos, Kóos Kóroly, Ernest Kühlbrand, Mallasz Iosef, Victor Roth, Henri Schroller, Carol Seraphim, Emil Sigerus şi pe Julius Teutsch.

Din cele 30 de scrisori trimise de Teutsch lui Marţian se observă pentru ce anume stăruie şi acţionează fiecare: pentru binele comunităţii, înţeles de ei nu doar că al unui grup (românesc sau săsesc), ci ca unul general. Dacă la Teutsch, evanghelismul poate fi plasat la baza faptelor, la Marţian ortodoxia le fundamentează, amândoi fiind stimulaţi şi determinaţi

[1] Dr. Elie Dăianu, în Arh. Jud. Bistriţa, fond Şotropa, dosar 4, f. 10.
[2] Vezi doc. nr. 26.

https://biblioteca-digitala.ro

de un mediu familial şi comunitar eminamente creştinesc. Dacă privim din perspectivă acestor motivaţii, dar şi a educaţiei, gesturile de donaţie şi cedare de bunuri culturale pe seama unor prestigioase instituţii publice – muzee, biblioteci, fondurile Academiei Române – vom remarca exemplaritatea rară a modelelor.

Modernitatea concepţiilor culturale promovate de cei doi învăţaţi trebuie, de asemenea, reţinută. Ei colecţionează cu o rară intuiţie asupra valorii – nevăzute pentru cei mulţi –, dovedind nu vizionarism situat aparte generaţia lor. Ca „bărbat al armelor" (locotenent în 1899), Marţian era lăudat de cea mai competentă autoritate a vremii, Ion Bianu, pentru al său, „atât de mare interes pentru cărţi şi manuscripte vechi"; colecţiile sale le cercetase chiar Nicolae Iorga, în casă năsăudeaunului.[3] Confratele său braşovean în comunică interesul pentru viaţa nomazilor ţigani – subiect ce la preocupat şi pe Marţian –, dar şi pentru filatelie, domenii de larg interes în viitor."[4]

Cartografia, etnografia, obiceiurile tradiţionale şi vastul lor repertoriu de obiecte rituale, aparţin altor interese ale celor doi prieteni, arătând un efort apare de a înţelege în profunzimea lor fenomenele istorice.

Mai presus de orice, i-a unit însă, arheologia. Dacă Marţian, deţinea aici, un loc privilegiat, se datora mai ales cunoştinţelor sale de topografie arheologică, consemnate în *Repertoriu arheologic pentru Ardeal* (1906). Practica sa militară l-a pus în contact cu fondurile topografice prezente în Arhivele Vieneze de câteva veacuri şi l-a determinat să construiască, primul la noi, un instrument modern de inventariere şi protecţie arheologică. Lucrarea *Urme romane şi dacice în Ardeal. Studiu arheologic (1921)*, a fost întocmită în aceeaşi formulă constituind o referinţă la nivelul cunoştinţelor arheologice ale timpului acela. Nici vorba ca Teutsch să rămână în urmă, monografia *Das*

[3] Cf. scrisoare din 29 XII 1899/10 I 1900, Arh. Bistriţa, fond Şotropa, dosar 16/1-2, f. 3.

[4] Vezi la Radu Ştefănescu: *Iulius Teutsch şi Muzeul Săsesc al Ţării Bârsei în contextul muzeisticii româneşti şi străine (sfârşitului sec. al XIX-lea – începutul sec. al XX-lea)*, Ed. Istros, Brăila, 201●. Scrisoarea din 9 X 1912 a lui R. R. Schmidt şi doc. nr. 23 din prezenta lucrare.

https://biblioteca-digitala.ro

Burzenland şi suita de volume de comunicări ştiinţifice – urmând modelul imperial – au valorificat la un standard superior cercetările contemporane.

Mai mult, cercetările de teren efectuate de către braşovean însoţind colegi naturalişti, indică un sistem de periegheză, care întruneşte aspectele interdisciplinarităţii şi asigură o maximă competenţă în a localiza şi studia siturile arheologice. Expediţiile de pe Valea Oltului, cele din secuime şi zonele montane[5] l-au condus la predicţii anvargandiste (inclusiv cele de exploatare minieră veche la Bălan), care au fundamentat ulterior investigaţiile la fortificaţiile dacice şi romane din zonă. Toate acestea au fost servite de apelarea la topografie, tot aşa cum a procedat şi Marţian, care l-a încurajat pe harnicul Márton Róska.

Pentru cei doi prieteni arhivistica, în general, genealogia şi heraldica, dar şi numismatica apar ca domenii semnificative, de neocolit, pentru înţelegerea largă şi contextuală a istoriei.

Mai presus de orice interes, pe Teutsch şi pe Marţian i-au preocupat colecţiile muzeale ca formă ce finalizează un lung demers de acumulare patrimonială. Creşterea acestora prin săpături sistematice, identificarea şi corelarea descoperirilor ocazionate de acestea (dar şi acelor întâmplătoare) cu datele arheologiei europene arată ce orizont vizau. Într-o atare direcţie ei şi-au dezvoltat un adevărat sistem de legături colegiale cu cei mai de seamă cercetători ai vremii, cointeresându-i ştiinţific, atrăgându-i şi făcându-i astfel să rezoneze la acele începuturi de arheologie modernă în România. Pentru cei doi arheologi nu se pune problema graniţelor sau a diferenţelor politice, ci doar una singură: Competenţa lor în săpătură şi interpretare la nivelul bunelor practici europene. Cooperarea cu cei mai importanţi arheologi ai Europei a devenit astfel o regulă, însuşită de generaţia arheologilor români din perioada interbelică – mai norocoşi în a fi studiat în şcolile de la Paris şi Roma – şi a fost urmată după al Doilea Război Mondial, în pofida restricţiilor ideologice şi a diferenţelor politice.

[5] Vezi doc. nr. 6, 11.

https://biblioteca-digitala.ro

Asemenea comportamente au consolidat relațiile protagoniştilor cărții, cu atât mai mult cu cât Vasile Pârvan i-a încurajat, apreciind laudativ cercetările arheologice din Transilvania şi susținând intensificarea acestora.

Aprecieri deosebite au venit de la învățați ca Gustav Kossinna, Hubert Schmidt, Paul Reinecke, Joseph Szombathy, Henri Breuil, Robert von Schneider ş.a., cu care Marțian şi Teutsch au corespondat şi au schimbat multe informații ştiințifice care le-au sprijinit comunicarea ori publicarea studiilor în prestigioase reviste.

Lecturând aşadar consistentele scrisori, nu vom rămâne indiferenți la absența oricăror umori stabilite pe criterii etnice, dimpotrivă, vom sesiza asemănări şi solidaritate profesională. Acestea sunt eminente şi i-au ajutat pe mulți învățați să-şi înscrie numele în rândul celor care au servit cunoaşterea istorică. Meritul lor apare cu atât mai important cu cât în jur, cei aserviți şi contaminați de politică, deveneau adesea obtuzi şi potrivnici adevărului luminat prin actul altruist al cercetării valorizate mai ales muzeistic.

Cine se apleacă asupra colecțiilor la care a contribuit Marțian şi Teutsch, căutând să înțeleagă în sens profund menirea lor, nu-şi va reține admirația. Va putea astfel, să întrevadă dificilul parcurs al bunurilor culturale cu osteneală şi sacrificii pentru a fi dăruite celorlalți. Cu câtă bucurie îşi informa Teutsch prietenul, despre progresele idee de muzeu, iar când acesta a devenit realitate, despre izbânda sa în a-l impune autorităților! Când în sălile dobândite pe seama Muzeului Țării Bârsei a numărat 100 de vizitatori şi-a văzut idealurile împlinite, scriindu-i la 27 februarie 1921 acestuia entuziasmat că era un muzeu vizitat „cu sârg"[6].

Din corespondența restituită, unilateral încă până la posibila identificare a scrisorilor lui Marțian către Teutsch, se desprinde o admirabilă prietenie între un sas şi un român. Idei şi proiecte comune, aceleaşi idealuri de viață le luminează gândurile. Problemele lor majore sunt cele legate de profesia de istoric, celelalte, de natură familială, de economie casnică şi de sănătate apar de-adreptul colaterale. Exemplaritatea acestei prietenii şi

[6] Vezi doc. nr. 19, 23, 25, 27.

https://biblioteca-digitala.ro

eleganța legăturilor lor impresionează aureolând pe doi dintre cei mai de seamă intelectuali transilvăneni. Adevărați corifei ai muzeografiei romantice Teutsch şi Marțian apar acum, reluminați, ca doi lideri carismatici aparținând unei adevărate elite culturale.

Prof. univ. dr. Ioan Opriş

15 decembrie 2011

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Corespondența – izvor şi temei de neuitare

Nu cu mult timp în urmă publicam cu sprijinul şi prin bunăvoința Editurii Istros a Muzeului Brăilei lucrarea *Julius Teutsch şi Muzeul Săsesc al Țării Bârsei în contextul muzeisticii româneşti şi străine de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în prima jumătate a secolului al XX-lea*. Am făcut-o în dorința de a repara o nedreptate făcută unui ilustru înaintaş al muzeisticii din România. Pentru că asupra îndelungatei şi laborioasei activități a lui Julius Teutsch fusese pentru prea multă vreme aşezat vălul tăcerii şi al uitării. Excepțional colecționar şi cercetător al trecutului, fondator şi director de muzeu, Julius Teutsch, binecunoscut în mediul ştiințific european contemporan lui, în relații de colaborare cu eminente personalități şi instituții academice de talie europeană, a avut o extrem de importantă contribuție la dezvoltarea muzeografiei din România.

Publicarea acestei cărți s-a dorit a fi şi a fost un act reparatoriu normal şi ca atare bine primit de toată lumea.

Cercetarea premergătoare redactării acestei lucrări a fost mult îngreunată de numărul mic de fonduri documentare păstrate, conținând informații utile acestei întreprinderi. Semnalam încă de la publicarea menționatei lucrări această situație, exprimând speranța ca cercetări ulterioare să poată pune în evidență alte eventuale surse documentare care să vină în completarea informației despre viața şi activitatea celui ce a fost fondatorul Muzeului Săsesc al Țării Bârsei.

Şi iată că şansa a fost până la urmă de partea noastră, a slujitorilor ştiinței şi adevărului ştiințific, pentru că, la scurt timp după lansarea volumului despre care vorbeam mai sus, ne-a fost semnalată existența în fondurile documentare aflate în arhivele bistrițene - Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale - a unui lot de 30 de piese de corespondență,

https://biblioteca-digitala.ro

redactate în limba germană, semnate de Julius Teutsch şi adresate lui Iulian Marţian, alt reprezentant de seamă al muzeografiei şi cercetării istorice româneşti.

Această corespondenţă se dovedeşte a fi extrem de valoroasă, pentru că, prin informaţia pe care o conţine, vine pe de o parte să confirme date deja existente referitoare la activitatea lui Teutsch, iar pe de altă parte furnizează chiar detalii necunoscute până în prezent despre relaţiile cercetătorului braşovean cu alţi reprezentanţi ai muzeografiei din România, cum este cazul lui Iulian Marţian el însuşi un important colecţionar, cercetător şi fondator de muzeu.

Întinzându-se pe o perioadă de trei decenii, această corespondenţă ne arată cum două personalităţi culturale de etnii diferite puteau colabora cu bune rezultate, legătura dintre ele fiind făcută de pasiuni comune, de dorinţa de cunoaştere, de aspiraţia permanentă către aflarea adevărului ştiinţific.

Suntem siguri că acest lot nu cuprinde întreaga corespondenţă dintre Teutsch şi Marţian, deoarece nu credem că în decurs de treizeci de ani cercetătorul braşovean să i se fi adresat bistriţeanului doar anual, cu atât mai mult cu cât sunt ani în care apar două-trei sau mai multe scrisori semnate Julius şi adresate prietenului său de departe. Aşa cum suntem de asemenea siguri, corespondenţa ce o publicăm conţinând date ce dovedesc acest lucru, că Iulian Marţian îi va fi răspuns amicului şi colaboratorului său braşovean, dar din păcate nicăieri încă, nu am dat de urma corespondenţei adresate lui Teutsch. Poate că în viitor astfel de documente să apară, deşi şansele par a fi foarte reduse ţinând seama de faptul că tot ce a rămas de pe urma lui Teutsch s-a împrăştiat, parţial după decesul său din anul 1936, dar mai ales după cel de-al Doilea Război Mondial când urmaşii săi au fost evacuaţi din casa în care locuiseră până atunci, iar noii locatari cu siguranţă nu se vor fi arătat interesaţi de conservarea, de păstrarea urmelor unui trecut cel puţin în plan ştiinţific glorios.

Este însă posibil ca documente ce pot veni în completarea informaţiei privind activitatea lui Julius Teutsch să se mai afle în arhive sibiene, încă

https://biblioteca-digitala.ro

insuficient abordate de noi sau în arhive bucureştene cum ar fi cazul celor ale Muzeului Național "Grigore Antipa".

Iată cum fonduri documentare arhivistice ne dau posibilitatea celor de astăzi să reconstituim momente istorice din vremuri apuse, prin intermediul pieselor de corespondență păstrate. Ne punem însă, socotim legitima întrebare: în ce situație se va afla cercetătorul care, să spunem peste un secol, va dori să facă astfel de reconstituiri pe bază de piese de corespondență? Ce scrisori va mai putea găsi cercetătorul respectiv, câtă vreme astăzi se foloseşte cu frenezie poşta electronică, vestitul e-mail?

Socotim că este firesc şi de datoria noastră să ne exprimăm întreaga gratitudine față de colegii Ioan Mureşan şi Adrian Onofreiu de la Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale pentru amabilitatea de a ne fi semnalat şi pune la dispoziție corespondența Teutsch existentă în colecția Virgil Şotropa, corespondență pe care o oferim acum spre lectură tuturor celor interesați.

Autorul

https://biblioteca-digitala.ro

"Romanticul întârziat" Julius Teutsch colecționar, cercetător şi fondator de muzeu

Ca şi alți reprezentanți ai elitelor săseşti din Transilvania, Julius Teutsch[1], se arăta şi el în felul său îngrijorat de soarta ce o aveau "antichitățile", piese ce luau drumul unor colecții particulare sau muzee din străinătate prin intermediul a diverşi întreprinzători ce se ocupau cu comerțul de acest gen. Asemenea altor saşi braşoveni, Julius Teutsch a reacționat, în felul său, în fața acestei hemoragii de bunuri culturale, constituindu-şi pentru început colecții personale de piese de arheologie, numismatică, etnografie şi carte veche. Se înscria şi el în felul acesta în galeria unor colecționari braşoveni de renume printre care se aflau, de exemplu, Friedrich Deubel, Julius Römer, Franz Podek și Adolf Resch.

Colecționarismul, ca mişcare culturală europeană a secolului al XIX-lea nu ocolise nici Braşovul lui Teutsch și al celor amintiți mai sus. Se întemeiase aici, la sfârşitul acestui secolul, o Reuniune a Colecționarilor Braşoveni, care a fost practic etapa premergătoare a fondării unui muzeu, aceea a muzeificării.

Este de ținut seama de faptul că aceşti colecționari nu au avut în general o pregătire specială în domeniul ce făcea obiectul colecțiilor lor. Erau în primul rând nişte pasionați, în majoritate cu pregătire superioară, cu o stare materială de multe ori deasupra mediei, autodidacți care şi-au dedicat

[1] Julius Teutsch (27 iun. 1867 – 26 apr. 1936), licențiat în farmacie şi proprietar al unei fabrici de lichior, era deținător al unei colecții de peste 3.000 de piese etnografice şi arheologice pe care, mai târziu, o va dona Muzeului Săsesc al Țării Bârsei al cărui principal fondator a fost. Pasionat cercetător în domeniul preistoriei şi etnografiei Țării Bârsei, autodidact, ulterior custode şi director al muzeului fondat de el, a întreprins şi susținut financiar campanii de săpături arheologice ce au condus la obținerea de valoroase rezultate cu referire la culturile Schneckenberg şi Ariuşd.

https://biblioteca-digitala.ro

cea mai mare parte a vieții şi chiar a averii personale unei activități ce a fost pusă în final în slujba ştiinței, în slujba comunității. Ei reprezentau "o elită mai puțin numeroasă şi zgomotoasă, dar, în schimb serioasă cu elevate gusturi artistice şi preocupări ştiințifice temeinice"[2].

Un foarte interesant document, o notă autobiografică în ciornă, păstrată în arhiva Muzeului "Casa Mureşenilor"[3] ne vorbeşte despre începuturile activității lui Julius Teutsch. Documentul, o dactilogramă, cu adnotări m.p., conține pe lângă scurta autobiografie a lui Teutsch şi o enumerare a studiilor şi articolelor publicate de acesta, o listă a conferințelor susținute cu diferite prilejuri precum şi un inventar parțial al corespondenței sale, din păcate în majoritate pierdută. Corespondența pe care o publicăm în acest volum, vine într-un fel să completeze golul de informație creat prin pierderea pieselor de acest gen menționate în nota autobiografică în discuție.

Din lectura documentului îl aflăm pe Teutsch practicant în farmacia F. Jekelius din Braşov, unde, după 3 ani şi susținerea unui examen, devine asistent de farmacie. Conform aceluiaşi document, din anul 1886, Teutsch este student al Universității din Viena unde în acelaşi timp îndeplineşte stagiul de un an ca voluntar în farmacia Spitalului de Garnizoană nr. 2. Încă înaintea încheierii studiilor, în urma decesului neaşteptat al tatălui, Julius Teutsch preia în 1890, împreună cu fratele său Heinrich, fabrica de lichior a familiei.

Referindu-se la debutul său în ale arheologiei, Julius Teutsch consemnează în această notă autobiografică următoarele: „În 1897 am început, la îndemnul prietenului K. Haldenwang[4], mici săpături în împrejurimile Braşovului şi studierea lucrării *Preistoria omenirii (Die Urgeschichte der Menschheit)* a prof. dr. M. Hoernes"[5]. Referindu-se la

[2] Ioan Opriş, *Un romantic întârziat*, în "Cultura națională", an I, nr. 5, 20 iunie 1996, p. 10.
[3] Arh. Mureşeni, nr. 34.
[4] Simina Nicolae-Marcel, *Karl Haldenwang precursor al arheologiei în Transilvania*, în „Patrimonium Apulense", I, Alba Iulia 2001, pp. 124-131.
[5] Arh. Mureşeni, nr. 34.

https://biblioteca-digitala.ro

activitatea sa de colecționar Teutsch menționează, în aceeaşi notă, faptul că „în acelaşi timp am început, pe cât îmi permiteau mijloacele, să îmi constitui colecții, una de preistorie ca şi una etnografică, adunând orice piesă ce arăta să aibă legătură cu trecutul oraşului şi poporului nostru. A-mi constitui şi o colecție de tipărituri săseşti mi s-a părut de la sine înțeles."[6]

Julius Teutsch a înțeles ca în măsura posibilului, să şi valorifice rezultatele activității sale de cercetător şi colecționar prezentând o serie de comunicări în cadrul unor societăți ştiințifice şi publicând studii bine primite şi apreciate la vremea respectivă. Dintre lucrările sale datând din perioada premergătoare fondării Reuniunii Colecționarilor Braşoveni şi a muzeului acesteia, devenit ulterior Muzeului Săsesc al Țării Bârsei, amintim: *Prähistorische Funde aus dem Burzenland* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1900), *Die Späthneolithischen Ansiedlungen mit bemalter Keramik am oberen Laufe des Altflusses* (Mitteilungen der Prähistorischen Komission der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1903), *Prähistorischer Bericht aus Kronstadt* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1904), *Zur Charakteristik der bemalten Keramik des Burzenlandes* (Zeitschrift für Ethnologie, Berlin, 1907), *Neue Funde aus Siebenbürgen* (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1908).

Scrisorile adresate de Julius Teutsch lui Iulian Marțian, pe care le publicăm acum conțin date foarte interesante despre împrejurările în care cel dintâi a ajuns să aibă colaborări de acest gen cu profesorul Moritz Hoernes şi Societatea de Antropologie din Viena şi vin să completeze tabloul general al activității ştiințifice desfăşurate de acest sas braşovean.

În anul 1908 împreună cu mai mulți colecționari braşoveni, Friedrich Deubel, Gustav Treiber, Eduard Julius Lehman şi Franz Podek, Julius Teutsch va pune bazele Muzeului Săsesc al Țării Bârsei (Burzenländer sächsisches Museum), instituție ce va funcționa până după cel de-al Doilea

[6] *Ibidem.*

https://biblioteca-digitala.ro

Război Mondial, dovedindu-se un important factor cultural în viața Braşovului şi chiar a României.

Dintru început tânărul muzeu braşovean, Muzeul Săsesc al Țării Bârsei, s-a aflat în strânse legături cu o serie de instituții de cultură aflate în spațiul românesc dar şi în Europa centrală şi apuseană, mai ales în spațiul de expresie germană.

Fără îndoială că aceste legături au avut la bază valoarea colecțiilor muzeului, dar ele s-au datorat şi relațiilor personale dintre fondatorii muzeului („Gründer") şi o serie întreagă de personalități ştiințifice europene din mediile culturale din Austria şi Germania unde majoritatea saşilor braşoveni îşi făceau studiile universitare.

Importantă va fi fost şi notorietatea dobândită în plan ştiințific de fondatorii muzeului braşovean prin cercetările întreprinse şi studiile publicate, mai ales în domeniul arheologiei în care Julius Teutsch strălucise încă din perioada premergătoare fondării muzeului.

Această notorietate dobândită de Gründerii muzeului braşovean în lumea ştiințifică germană de la cumpăna secolelor XIX-XX a fost de natură să atragă atenția unor muzee europene de renume chiar îndată după întemeierea aşezământului braşovean.

Rapoartele muzeului conțin informații despre prezența la Braşov a unor importante personalități ştiințifice ce îşi desfăşurau activitatea în aceste muzee. Însemnări ce se găsesc în unicul registru inventar păstrat din vremea vechiului muzeu atestă prezența acestora în sala de studii a Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Alături de acestea bogata corespondență primită de Teutsch şi Deubel din partea unor fruntaşi ai cercetării ştiințifice din domeniul arheologiei şi stiințelor naturii păstrată în arhive braşovene atestă şi ea colaborarea dintre această instituție muzeală şi muzee, universități şi institute de cercetare din Europa vremii.

Muzeul Regal de Etnografie din Berlin (Königliches Museum für Völkerkunde in Berlin), Muzeul Central Romano-German din Mainz (Römisch-Germanisches Zentral Museum in Mainz), Muzeul Botanic din

https://biblioteca-digitala.ro

Weimar (Botanisches Museum in Weimar), Muzeul Imperial de Istorie Naturală din Viena (K.k. naturhistorisches Hofmuseum in Wien), Muzeul Național Ungar din Budapesta (Magyar Nemzeti Muzeum) sunt câteva dintre muzeele cu care cel braşovean a colaborat încă de la început[7].

Dintre personalitățile de mare anvergură ştiințifică de a căror atenție s-a bucurat muzeul din Braşov trebuiesc amintiți Hubert Schmidt, Moritz Hoernes, Josef Szombathy, Aimé Louis Rutot, Gustav Kossina, Robert Rudolf Schmidt, Paul Reinecke, Henri Breuil, preistoricieni de talie europeană şi mondială.

La sfârşitul deceniului al treilea şi începutul anilor '30 Muzeul Săsesc al Țării Bârsei devenise prin întreaga sa activitate o instituție bine cunoscută atât în țară cât şi în străinătate.

Julius Teutsch cu echipa sa reuşiseră, cu însemnate eforturi, să dea viață dorințelor şi intențiilor manifestate încă de la începutul secolului, întemeierea unui muzeu public în care să îşi găsească refugiul un patrimoniu în pericol de a fi înstrăinat sau distrus.

Aşa cum îşi propuseseră saşii braşoveni aveau de acuma un muzeu în funcție, cu o expoziție permanentă cunoscută şi intens vizitată pentru acea vreme, cu o bibliotecă bogată şi valoroasă, cu o activitate de cercetare bine pusă la punct, un adevărat institut de cercetare, iar muzeul reuşise să se facă cunoscut pe plan național şi internațional printr-o serie de publicații recunoscute de întreaga lume ştiințifică drept valoroase.

A fost o activitate care a presupus mari eforturi din partea membrilor Reuniunii Colecționarilor Braşoveni în frunte cu Julius Teutsch, acesta din urmă identificându-se practic cu ceea ce a rămas cunoscut în istoria muzeografiei ca Muzeul Săsesc al Țării Bârsei. Julius Teutsch şi membrii Reuniunii şi-au pus în slujba ideii de muzeu întreaga lor capacitate de muncă şi de foarte multe ori însemnate părți din averea lor personală, în condițiile în care în cele mai multe cazuri activitatea desfăşurată în şi pentru muzeu a fost una neretribuită.

[7] *Bericht des Burzenländer sächsichen Museums* (*B.B.S.M.*), 1908-1910, p. 9.

https://biblioteca-digitala.ro

Julius Teutsch şi colaboratorii săi au fondat acest muzeu în beneficiul comunității, încercând, în virtutea devizei „Forschen – Sammeln – Lehren" (Cercetare – Colecționare – Instruire), să îndeplinească poate mai ales ultima dintre „poruncile" acesteia, instruirea publicului. De aceea, pe cât a fost posibil, accesul la colecțiile expuse sau la cele de studiu precum şi accesul la fondurile bibliotecii muzeului s-a făcut în mod gratuit sau cu plata unei taxe de cele mai multe ori simbolică.

Comunitatea saşilor braşoveni a perceput toate acestea ca fiind rezultate datorate în primul rând activității lui Julius Teutsch, „Nestorul arheologiei transilvănene", cum îl socotea Hermann Schroller, fostul său colaborator, ce lucra în acei ani ca arheolog în Germania.

De aceea moartea neaşteptată a lui Julius Teutsch, la începutul anului 1936, a produs o puternică impresie în rândurile braşovenilor şi în primul rând printre colaboratorii săi apropiați. Aceştia i-au dedicat fondatorului Muzeului Săsesc al Țării Bârsei frumoase cuvinte în coloanele presei braşovene de expresie germană, aşa cum s-a întâmplat de altfel şi în cea de limbă maghiară[8].

Erich Jekelius un vechi colaborator al lui Teutsch, autorul unui necrolog apărut în volumul de comunicări al Muzeului pe anul 1937[9], arată că „Julius Teutsch directorul de muzeu, Julius Teutsch preistoricianul, devenit pentru braşoveni imaginea vie a cercetătorului dezinteresat ... a reuşit întreprinderi remarcabile" scoțând în evidență faptul că acesta a condus timp de 28 de ani cu succes atât Reuniunea Colecționarilor Braşoveni cât şi muzeul.

Trecând în revistă întreaga activitate a lui Julius Teutsch, subliniind importanța lucrărilor publicate de acesta de-a lungul timpului, Jekelius încheie astfel: „moştenirea pe care o preluăm este grea şi plină de răspundere. Fie ca să putem face față sarcinilor ce ni le impune şi să fim în stare să păstrăm trează printre noi amintirea lui Julius Teutsch păstrându-i şi dezvoltându-i realizările".

[8] *Teutsch Gyula halálára*, în „Brassói Napló", nr. 93, 29 aprilie 1936.

[9] Erich Jekelius, *Julius Teutsch* †, în „Mitteilungen des Burzenläder Sächsisches Museums", 1937.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu drept cuvânt, peste timp, la decenii după dispariția lui Julius Teutsch, prim preotul Bisericii Negre, Mathias Pelger l-a numit pe acesta, cu ocazia unei comemorări ce a avut loc la Muzeul de Etnografie din Braşov, **un factor cultural de stabilitate al comunității**, fără a cărui devoțiune izvoarele documentare privind istoria Țării Bârsei ar fi infinit mai sărace[10].

Iulian Marțian - Julius Teutsch
Destine şi preocupări comune

Printre personalitățile de frunte ale vieții cuturale şi ştiințifice transilvănene de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui următor s-a numărat şi Iulian Marțian.

S-a născut la 23 iunie 1867 la Mintiu jud. Bistrița-Năsăud din părinții Samson Marțian şi Titiana născută Bălan, vară primară a mitropolitului Nicolae Bălan. Parcurge clasele primare la Dej şi urmează şase clase la Gimnaziul Grăniceresc din Năsăud între anii 1877-1883. Se înscrie apoi şi urmează până în anul 1887 cursurile Şcolii de cadeți din Sibiu.

După absolvirea şcolii militare va fi ofițer de infanterie în armata austro-ungară, succesiv în garnizoanele Triest, Sarajevo, Braşov - unde îl va cunoaşte pe Julius Teutsch - şi Lemberg. Fără a da dovadă de pasiune pentru cariera militară, va parcurge ierarhia acesteia ajungând la gradul de maior, dar fiind trecut la cerere în rezervă în anul 1904 când se va stabili în Năsăud.

La vârsta de 25 de ani stăpânea la perfecție şase limbi de circulație europeană, pasiunea sa cea mai aprinsă dovedindu-se a fi istoria, în special arheologia precum şi colecționarea de documente şi cărți de profil istoric.

De-a lungul timpului a întreprins numeroase cercetări istorice şi arheologice rezultatele studiilor sale fiind publicate în reviste româneşti sau

[10] Ioan Opriş, *op.cit.*

https://biblioteca-digitala.ro

Antropologice de la Viena, precum şi solicitarea de a primi informații referitoare la domeniul etnografic de care ambii se ocupau[21].

În lotul de piese de coresponență pe care-l prezentăm pare să urmeze o întrerupere de trei ani a comunicărilor dintre cei doi, pentru că următoarea scrisoare pe care Teutsch i-o adresează lui Iulian Marțian datează din 4 februarie 1906. Ne îndoim că aceasta a fost realitatea, tinzând să credem că în fapt scrisorile sau cărțile poştale purtând semnătura colecționarului braşovean adresate lui Marțian se vor fi pierdut.

Acesta din urmă este anunțat că în curând va primi câteva monede bizantine spre îmbogățirea colecției sale cu care după părerea lui Teutsch ar fi putut fi umplute câteva încăperi. Întrebând dacă Marțian adunase suficient material pentru lucrarea ce-l preocupa, cu siguranță repertoriul, Teutsch îşi informează prietenul că pentru primăvara ce urma planificase împreună cu prietenul comun Máli István câteva deplasări cu scopul continuării unor cercetări de teren începute deja. Îl anunță totodată că intenționează să continue vânzarea unei părți importante a colecției sale de cărți, mai ales "tot ce nu are legătură cu preistoria"[22].

Preocupările lui Julius Teutsch pe linia colecționării de piese ale trecutului continuă a fi confirmate de următoarea epistolă trimisă spre Bistrița la 21 iulie 1906. Informându-l pe Marțian că îi trimisese prin poştă o blană de urs prelucrată, îl roagă pe acesta să îi expedieze "formele din fier pentru pâinile sfințite" cumpărate cândva dintr-un târg clujean şi lăsate în păstrare la Năsăud. Cu mândrie îi comunică prietenului său că îşi constituise o colecție de monede transilvănene, arătându-se doritor să facă un schimb de piese numismatice romane din argint sau bronz contra unor monede transilvănene. Scrisoarea se încheie cu anunțul că Teutsch ar fi dorit să sape cât mai curând posbil în Castrul de la Râşnov nutrind totodată speranța de a dscoperi acolo monede romane[23].

[21] *Idem*, doc. nr. 10.
[22] *Idem*, doc. nr. 11.
[23] *Idem*, doc. nr. 12.

https://biblioteca-digitala.ro

În scrisoarea următoare, din 3 noiembrie 1906, Teutsch îi face prietenului său o comunicare cel puțin interesantă în legătură cu cercetările pe care cândva le începuse la Ariuşd. Cât de mare să fi fost pasiunea lui pentru cercetarea arheologică încât să îl facă să scrie: "Cea mai recentă idee a mea este să cumpăr Ariuşdul, mai bine zis situl, pentru că doar atunci aş putea face totul după placul meu şi nu mi s-ar mai putea pune alții cu atâta uşurință în curmeziş". Rugămintea adresată lui Marțian de a nu uita de monedele transilvănene cu care dorea să-şi completeze colecția începută încheie scrisoarea odată cu urările sale de bine[24].

Probabil că într-o scrisoare trimisă de Marțian lui Teutsch cândva, cel dintâi, îi va fi cerut sprijinul în obținerea unor materiale fotografice reprezentând piese arheologice din zona Braşovului, pentru că în scrisoarea din 15 ianuarie 1908 colecționarul braşovean îşi exprimă întreaga solicitudine în acest sens. Îi vorbeşte prietenului său de fragmente ceramice şi piese metalice de la Pietrele lui Solomon de la Braşov întrebându-se dacă acestea ar fi suficiente. De asemenea îi propune trimiterea unor imagini ale unor topoare de cupru şi ale unor seceri, materiale încă nepublicate. Totodată se întreabă dacă lui Marțian nu i-ar fi utile imagini ale unor obiecte aflate în colecția Muzeului Gimanziului Honterus[25].

Din anul 1908 datează încă alte câteva piese de corespondență trimise de Teutsch lui Marțian.

La 4 februarie 1908 Julius Teutsch se arăta revoltat de faptul că Presbiteriul Evanghelic braşovean nu era de acord cu publicarea imaginilor fotografice ale pieselor din colecția Gimnaziului Honterus scriindu-i amicului său: "nu îți poți închipui cum m-a atins acest procedeu, după ce acelaşi Presbiteriu, altă dată mi-a solicitat colecția mea". Îi va trimite în schimb lui Marțian fotografii ale unor piese din colecția sa personală cu speranța ca acestea să reprezinte o compensație acceptabilă[26].

[24] *Idem*, doc. nr. 13.
[25] *Idem*, doc. nr. 14.
[26] *Idem*, doc. nr. 15.

https://biblioteca-digitala.ro

comunicări sau publicații. Faptul că Teutsch susținuse comunicări la Viena era cunoscut deja din rapoartele publicate de Muzeul Săsesc al Țării Bârsei. Ne aflăm acum însă în fața documentului doveditor al momentelor premergătoare susținerii comunicării propriu-zise care în plus ne furnizează şi informația că de fapt Marțian se afla la originea acestor acte ale lui Teutsch: "pentru că tocmai tu ai contribuit atât de mult la a trezi în mine pasiunea şi ceea ce este încă inseparabil de adăugat, perseverența" şi Teutsch continua:"trebuie să recunosc că la început mi-aş fi pierdut repede răbdarea dacă tu nu mi-ai fi stârnit deseori zelul"[15].

La 9 mai 1900 Julius Teutsch îi scrie din nou lui Marțian. Pe de o parte îşi exprimă bucuria față de însănătoşirea acestuia şi față de faptul că Marțian şi-a putut relua activitatea de cercetare. Declarându-se uimit față de competența colegului său colecționar în materie de drumuri romane, Teutsch îi scrie acestuia câte ceva despre Castrul roman de la Râşnov. Sondajele pe care el le făcuse în zona acestui sit l-au condus spre concluzia că de fapt castrul ar suprapune o aşezare mai veche şi îşi pune întrebarea dacă o denivelare pe care o vede în apropierea castrului va fi fiind "un val, o delimitare de proprietate sau chiar un drum roman". Încercând o dezvoltare a unei teorii legate de un drum roman ce ar fi mers de la Zărneşti prin Râşnov, Lempeş până la Brețcu, îi cere lămuriri lui Marțian despre modul în care ar putea el însuşi identifica un drum roman. Furnizându-i lui Marțian informații despre descoperiri făcute în zona Sânpetru şi exprimându-şi dorința de a se revedea cât mai curând la Braşov, Teutsch încheie salutându-l pe Marțian inclusiv din partea lui Haldenwang precum şi a familiei sale[16].

La aproape un an după această scrisoare, la 29 martie 1901, Julius Teutsch reia discuția asupra drumurilor romane vorbindu-i lui Marțian despre "o întăritură patrulateră în Dobolii Oltului". Îi mai comunică acestuia date despre morminte descoperite la Braşov în zona Noua, utile lui Marțian în repertoriul la care lucra. Teutsch îi vorbeşte lui Marțian totodată despre

[15] *Idem*, doc. nr. 4.
[16] *Idem*, doc. nr. 5.

https://biblioteca-digitala.ro

un posibil minerit preistoric în zona Bălan, dorind în acelaşi timp ca în vara acelui an să poată întreprinde împreună cu Marțian un tur de cercetări perieghetice de-a lungul Oltului[17].

Se pare că Iulian Mațian a răspuns solicitărilor lui Teutsch pentru că în scrisoarea din 7 iunie 1901 acesta din urmă îi mulțumeşte pentru "deosebit de interesantele comunicări". Regretând vremea schimbătoare şi deci lipsa posibilității de a demara eventuale campanii de cercetări arheologice, îl anunță totuşi pe Marțian despre faptul că de mai multe ori fusese şi săpase în zona Dealului Popilor (Priesterhügel) de la Bod și totodată îi face cunoscută intenția de a efectua o deplasare de 4-5 zile în zona Trei Scaune Ciuc[18].

La mai puțin de o săptămână, la 12 iunie 1901, printr-o carte poştală domnul căpitan Iulian Marțian aflat în garnizoană la Miercurea-Ciuc era anunțat de către Julius Teutsch că pe data de 23 a lunii curente acesta din urmă va sosi la Miercurea-Ciuc însoțit de prof. Fuchs, fiind totodată rugat ca eventual să se alăture celor doi în măsura posibilului. Deplasarea va fi avut cu siguranță loc dar ne lipsesc informații legate de rezultatele ei[19].

Un an mai târziu, pe 11 iunie 1902, Teutsch îi trimitea lui Marțian o altă scrisoare informându-l asupra cercetărilor sale de la Bod precum şi asupra unor descoperiri făcute în zona Dealului Sprenghi şi pe Dealul Curmăturii din Braşov precum şi la Codlea. În acelaşi timp Teutsch îi comunică prietenului său şi date despre îmbogățirea colecției sale de piese etnografice. Îl anunță totodată pe acesta că va efectua împreună cu Friedrich Deubel o deplasare scurtă pentru a întreprinde o cercetare a Peşterii Almaş[20].

Pe 10 ianuarie 1903, Julius Teutsch îi întoarce urările tradiționale de anul nou prietenului său exprimându-şi regretul că nu a mai avut demult veşti de la acesta. Scrisoarea este de mici dimensiuni şi mai conține doar o scurtă informație despre un amic comun al celor doi, Máli István, cercetător şi el dar mai puțin cunoscut, devenit şi acesta membru al Societății

[17] *Idem*, doc. nr. 6.
[18] *Idem*, doc. nr. 7.
[19] *Idem*, doc. nr. 8.
[20] *Idem*, doc. nr. 9.

https://biblioteca-digitala.ro

față de celălalt, Teutsch încetând din viață în aprilie 1936, Marțian urmându-l în octombrie 1937.

Arătam la începutul acestui studiu că în fondurile Direcției Județene Bistrița a Arhivelor Naționale, în colecția Virgil Şotropa dosar nr. XXII se păstrează un lot de 30 de piese de corespondență, scrisori şi cărți poştale adresate de Julius Teutsch lui Iulian Marțian în perioada 16 ianuarie 1899 - 28 martie 1929.

Corespondența este desigur foarte interesantă, ea confirmând prin conținutul ei unele date din activitatea lui Teutsch deja cunoscute dar revelând şi aspecte legate de preocupările ştiințifice ale acestuia neştiute până în prezent.

Scrisoarea, datată Braşov 16 ianuarie 1899, redactată de Teutsch pe o hârtie conținând antetul firmei sale *La Racul roşu* (Zum roten Krebs) ne furnizează întâi de toate data fondării firmei lui Teutsch, neştiută până în prezent: 1842. Putem adăuga la aceasta şi numărul de telefon al firmei, 173, fapt ce completează tabloul dezvoltării Braşovului acelor ani: existența unei centrale telefonice.

Mulțumindu-i pentru urările trimise cu o precedentă carte poştală, Teutsch îi răspunde lui Marțian cu aceleaşi gânduri bune, exprimându-şi totodată speranța că atât el cât şi soția sa să se fi acomodat cu noile condiții de pe "noile meleaguri". Cu siguranță prin aceasta Teutsch înțelegea zona Lembergului unde Marțian fusese mutat cu garnizoana. Neavând, după spusele sale a-i comunica nimic nou despre evenimente publice, Teutsch îi aduce la cunoştință amicului său că a "adus acasă (de la Hălchiu) descoperiri frumoase făcute nu departe de Fabrica de zahăr de muncitorii de la canalele de desecare". Printre acestea, aflăm din scrisoare, sunt cioburi de vase, pe care Teutsch i le şi desenează, un topor de luptă ce s-ar fi aflat lângă un schelet, precum şi un topor din cupru pentru care semnatarul furnizează şi dimensiunile[12].

La mai puțin de o lună, la 4 februarie 1899, Teutsch îi scrie din nou prietenului aflat la Lemberg mulțumindu-i pentru amabila scrisoare pe care în

[12] Direcția Județeană Bistrița a Arhivelor Naționale, col. Virgil Şotropa, dos. XXII, doc. nr. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

acest răstimp el o primise de la Marțian. Probabil că în această scrisoare cel din urmă se arătase nemulțumit de o anume atmosferă existentă în noua lui garnizoană creată de "poporul ales al lui Israel". Îl compătimeşte dar totodată îl şi consolează arătându-i acestuia că situația la Braşov este destul de asemănătoare. Teutsch îşi exprimă bucuria față de hotărârea de a trece în cadrul armatei teritoriale ceea ce în opinia semnatarului ar fi putut însemna ceva mai mult timp liber pentru Iulian Marțian şi posibiliatea de a călători eventual mai des la Braşov. Neputându-i furniza noutăți despre eventuale descoperiri arheologice îşi anunță prietenul că a achiziționat o colecție filatelică în majoritate cuprinzând piese româneşti şi exprimând speranța de a o putea valorifica profitabil. Cu această ocazie Teutsch îi aduce lui Marțian la cunoştință punerea în vânzare a unei părți a cărților sale şi totodată achiziționarea unor alte piese cum ar fi căni de cositor, ceramică populară şi broderii săseşti[13].

Scrisoarea următoare, din 31 martie 1899, conține informații despre colecția filatelică pe care Teutsch o achiziționase precum şi despre beneficiul pe care acesta îl estima în urma vânzării acesteia. Era o sumă importantă pentru acele timpuri. Scriindu-i că este bolnav de gripă, Julius îl anunță totodată pe Iulian, că aşteaptă cu nerăbdare "înmulțirea familiei" şi în acelaşi timp îşi manifestă nerăbdarea față de venirea primăverii care va permite începerea cercetărilor arheologice (probabil la Ariuşd). În anexa scrisorii, Teutsch îi trimite lui Marțian o listă cu cărțile pe care doreşte să le vândă. Este vorba de ceea ce astăzi numim exemplare de carte veche, piese publicate între 1785 şi 1811[14].

Foarte interesantă este scrisoarea datată 10 ianuarie 1900 care, în afara mulțumirilor pentru urările de anul nou, conține o descriere destul de amănunțită a modului în care Teutsch a ajuns să prezinte în fața Societății de Antropologie din Viena o comunicare "asupra descoperirilor făcute în Țara Bârsei". Rezultă din rândurile conținute de această scrisoare entuziasmul lui Teutsch pentru cercetarea arheologică şi pentru valorificarea ei prin

[13] *Idem*, doc. nr. 2.
[14] *Idem*, doc. nr. 3.

https://biblioteca-digitala.ro

străine ale epocii. Dintre acestea se cuvin a fi amintite "Anuarul Institutului de Istorie Națională", "Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice - Secțiunea pentru Transilvania", "Buletinul Societății Numismatice Române", "Cronica Numismatică şi Arheologică" - Bucureşti, "Arhiva Someşană" - Năsăud, "Siebenbürgische Vierteljahrschrift" - Sibiu, "Nachrichten der deutschen Anthropologischen Geselschaft" - Tübingen, "Archeologiai értesitö" - Budapesta etc. Fără îndoială că cel mai valoros studiu, rămas ca lucrare de referință în arheologia românească, a fost *Repertoriu arheologic pentru Ardeal* a cărui versiune în limba germană a apărut în anul 1909 la Viena şi apoi în 1920 la Bistrița în limba română.

Urmare a importantei sale activități, Iulian Marțian a fost ales membru al Societății de Antropologie din Viena, iar totodată şi al Comisiunii Monumentelor Istorice, anul 1919 reprezentând şi anul alegerii sale ca membru corespondent al Societății Numismatice Române.

Marțian a fost apreciat ca un important bibliofil de către contemporanii săi dintre care trebuiesc amintiți Nicolae Iorga, Sextil Puşcariu, Iosif Sterca-Şuluțiu, Al. Lapedatu, Ioan Bianu, Ioan Bogdan, Al. Rosetti, C. Daicoviciu şi alții ce socoteau biblioteca pe care el o fondase, ca pe o instituție de o deosebită valoare[11]. Această pasiune de bibliofil îşi avea rădăcinile în perioada cât el fusese bibliotecar al Casinei Române.

Iulian Marțian a desfăşurat o activitate valoroasă şi în cadrul ASTREI din Despărțământul Năsăud fiind din anul 1907 membru al secției istorice iar din anul 1920 membru fondator al Casei Naționale a Asociațiunii (Muzeul).

Bogata activitate ştiințifică desfăşurată de Iulian Marțian, concretizată în mai bine de 40 de lucrări publicate, i-a asigurat începând cu 27 mai 1933 un loc printre membrii de onoare ai Academiei Române. Era un titlu pe deplin meritat ce se adăuga atâtor altora obținute în decenii de laborioasă activitate ştiințifică.

[11] Ironim Marțian, *Iulian Marțian membru de onoare al Academiei Române*, în "Studii şi cercetări etnoculturale", II, 2001, p. 79.

https://biblioteca-digitala.ro

Una dintre cele mai importante realizări de care se leagă numele lui Iulian Marțian, alături de Iuliu Moisil şi Virgil Şotropa, este întemeierea Muzeului Năsăudean, la 2 august 1931, care din 10 noiembrie 1937 împreună cu biblioteca şi arhiva au format Subdirecția Arhivelor Statului apreciată ca fiind una dintre cele mai mari din țară.

Iulian Marțian a făcut numeroase donații atât Muzeului Năsăudean cât şi altor instituții de cultură cum ar fi Biblioteca Academiei Române, Muzeului Gimnaziului din Năsăud ş.a. După trecerea sa în neființă urmaşii săi au donat Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj fondul de publicații ce şi astăzi poartă denumirea de *Donația fraților Liviu şi Iulian Marțian* cuprinzând manuscrise de o deosebită valoare adunate de-a lungul timpului de neobositul cercetător năsăudean. Donațiile ce se leagă de numele acestui cercetător şi ce se pot regăsi astăzi în fonduri de bibliotecă sau de arhivă cuprind de asemenea alte cărți vechi româneşti şi străine, incunabule, hărți, stampe, pachete cu fişe bibliografice, dar şi fondul Consiliului Național Român din Năsăud al cărui preşedinte Iulian Marțian fusese în timp ce îndeplinea şi rolul de comandant al Gărzii Naționale din Năsăud în gloriosul an 1918.

Cu Julius Teutsch, Iulian Marțian se cunoscuse în perioada sa de garnizoană de la Braşov şi între ei s-au stabilit legături amicale, bazate pe pasiunea comună a colecționarismului, ce s-au arătat durabile în timp, lucru pe cale socotim că îl demonstrează şi lotul de piese de corespondență pe care îl supunem atenției cititorului.

Sunt puțin surprinzătoare câteva asemănări între cei doi. Chiar dacă ar fi să trecem mai uşor peste prenumele celor doi Julius şi Iulian rămân totuşi destul de multe asemănări: născuți în același an 1867 şi aceeaşi lună iunie, la câteva zile unul de celălat, ambii pasionați de arheologie, amândoi colecționari împătimiți de piese cu valoare istorică, etnografică, numismatică şi în general ştiințifică, cei doi s-au dovedit a fi totodată şi oameni de afaceri, în domenii apropiate, unul fiind fabricant de lichior şi celălalt de bere. Chiar şi plecarea lor în lumea celor veşnice s-a petrecut la un interval scurt unul

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa cum promisese, cu corectitudinea tipică etniei sale, la 20 februarie 1908 Julius Teutsch îşi anunță prietenul că este în măsură să îi trimită fotografiile solicitate dându-i date acestuia asupra locului şi condițiilor de descoperire a pieselor în discuție[27].

Şi scrisoarea din 17 iunie 1908 conține informații legate de repertoriul la care lucra Iulian Marțian. Julius Teutsch îl informa pe colecționarul bistrițean despre convorbirile avute pe tema acestei lucrări cu profesorul Hoernes, comunicându-i totodată că de la Academia de Ştiințe şi de la Societatea de Antropologie pot fi obținute fără probleme clişeele dorite. În rest scrisoarea cuprinde sfaturi privind activitatea comercială desfăşurată de cei doi respectiv comerțul cu băuturi spirtoase. Totuşi ea se încheie cu o rugăminte a unui nedezmințit colecționar: "dacă vei fi având în posesie peceți, atunci fi bun şi aplică-mi câte trei bucăți din fiecare în lac de sigiliu"[28].

Apariția lucrării pentru care ostenise atâta timp Marțian nu putea să îl lase indiferent pe Teutsch care îl şi ajutase în mod concret pe autor furnizându-i o sumedenie de informații utile. Aşa încât în cartea poştală din 16 ianuarie 1909 Julius Teutsch roagă să îi fie trimisă şi lui lucrarea (repertoriul) arătând că poate îi va putea adăuga şi el unele descoperiri recent făcute[29].

Din următoarele două scrisori din 11 mai şi 19 iulie 1909 importante sunt doar două informații. Anume faptul că Muzeul Săsesc al Țării Bârsei părea a fi intens vizitat, situație de natură a-l face pe Teutsch să fie deosebit de mulțumit şi aceea că la o proximă călătorie la Bistrița acesta din urmă îi va putea aduce personal lui Iulian Marțian 5-6 monede pentru completarea colecției numismatice[30].

În toamna aceluiaşi an, la 9 septembrie 1909, Teutsch îi scrie din nou lui Marțian, anunțându-l că nu va putea să îl viziteze la Năsăud aşa cum se înțeleseseră, întrucât urma să primească la Braşov vizita lui Hubert Schmidt

[27] *Idem*, doc. nr. 16.
[28] *Idem*, doc. nr. 17.
[29] *Idem*, doc. nr. 18.
[30] *Idem*, doc. nr. 19, 20.

https://biblioteca-digitala.ro

şi Gustav Kossina, cu care era posibil să trebuiască să se deplaseze şi în România. Despre prezența celor doi la Braşov existau date în rapoartele anuale ale Muzeului Săsesc, dar conținutul acestei cărți poştale reprezintă dovada de netăgăduit că cei doi chiar au păşit pragul instituției muzeale braşovene întemeiate de Teutsch. Monedele promise lui Marțian în precedenta scrisoare „ți le voi trimite în curând".[31]

Fără ca schimbul epistolar dintre Julius Teutsch şi Iulian Marțian să fi încetat, ritmul acestuia pare însă a fi scăzut în perioada următoare, întrucât o nouă scrisoare Teutsch i-o trimite amicului său năsăudean abia în 10 ianuarie 1913.

Cercetătorul braşovean se plânge prietenului său de şicanele ce i le făceau autoritățile Comitatului Trei Scaune, care dispuseseră sistarea săpăturilor pe care acesta le demarase în zonă, arătând că „nu s-a decis încă nimic, deşi se află de aproape doi ani la minister". Ca unul care în permanență a ştiut să respecte legea, el a oprit săpăturile, dar îşi exprimă speranța ca prin publicarea în presă a rezultatelor preliminare ale cercetărilor sale să urnească cumva lucrurile din loc.

În rest, scrisoarea conține doar date despre activitatea de producție a fabricii sale, consemnate tot într-un registru grav, arătându-l pe semnatar marcat de concurența făcută lui de „două mari firme capitaliste". Înainte de urările de anul nou pe care i le transmite prietenului său, îl roagă pe acesta să îl ajute în activitatea sa, comunicându-i în măsura posibilului, prețul zilei pentru spirtul brut şi cel rafinat.[32]

La cinci zile după aceasta, 15 ianuarie 1913, Teutsch îi trimite năsăudeanului o altă scurtă scrisoare în care mulțumindu-i pentru „rândurile primite", îi anunță acestuia o nouă amânare pe motive familiale a vizitei de mult plănuite, la Năsăud. Mulțumeşte de asemenea pentru „oferta de spirt" şi pentru piesele etnografice pe care Marțian i le trimisese. Transpare satisfacția lui Teutsch pentru faptul că în acel moment „se poartă

[31] *Idem*, doc. nr. 21
[32] *Idem*, doc. nr. 22

https://biblioteca-digitala.ro

discuții pentru ca vechiul gimnaziu să fie transformat într-un muzeu unde să fie adăpostite colecțiile noastre".[33]

În luna martie a aceluiaşi an, 1913, în ziua de 6, Teutsch îi adresează lui Marțian o nouă scrisoare. Rezultă din aceasta că Teutsch depăşise „un colosal de puternic guturai", fiind „încă o dată , ca pentru variație bolnav". Se pare că de-a lungul vieții, Teutsch a dovedit permanent o sensibilitate accentuată a sănătății sale, pentru că deseori găsim în corespondența sa menționate astfel de etape. Şi probabil că nu întâmplător sfârşitul său s-a tras de la o, astăzi banală, congestie pulmonară. Dându-i sugestii lui Marțian pentru eficientizarea desfacerii produselor alcoolice ale acestuia, îi anunță din nou o vizită la Bistrița, pe care de data asta, semnatarul scrisorii o dă ca sigură. În scrisoare este menționat şi numele unei cunoştințe comune, K. Haldenwang, şi acesta un cunoscut arheolog pe atunci stabilit în Sighişoara.[34]

A patra scrisoare a lui Teutsch din acest an, este datată 21 septembrie 1913. Îi scrie lui Marțian că şi-ar dori lucrarea lui N. Densuşeanu, foarte interesantă după părerea lui, dar tot atât de greu accesibilă pentru că „din păcate nu cunosc într-atâta de bine româna pentru a o putea înțelege bine, deşi în ultima vreme m-am ocupat de limba ta maternă". Ar dori să afle de unde ar putea fi obținută cartea. Teutsch îl anunță pe Marțian că în acel moment lucra la materialele preistorice descoperite în săpăturile de la Valea Cremenii, exprimând speranța că le va putea publica în curând. Cea mai interesantă este însă consemnarea din care transpare entuziasmul față de noua situație în care se va găsi Muzeul Săsesc al Țării Bârsei, prin primirea din partea prezbiteriului evanghelic a unor importante spații. Teutsch consemnează: „Muzeul nostru primeşte acum spații mărețe în vechea clădire a gimnaziului şi bibliotecii. Circa 650 mp, mare suprafață desfăşurată, lumină foarte bună, un loc uscat şi ce nu trebuie subapreciat – un locaş istoric". Scrisoarea se încheie cu obişnuitele urări de bine.[35]

[33] *Idem*, doc. nr. 23
[34] *Idem*, doc. nr. 24
[35] *Idem*, doc. nr. 25

https://biblioteca-digitala.ro

Declanşarea Primului Război Mondial a dus, desigur, la încetinirea ritmului corespondenței dintre cei doi, aşa încât doar la sfârşitul anului 1916 găsim o carte poştală adresată de Julius Teutsch lui Iulian Marțian. Documentul datat 27 decembrie 1916, confirmă o situație pe care o cunoşteam doar din rapoartele Muzeului Săsesc al Țării Bârsei, anume aceea că pe perioada ocupării Braşovului de către Armata Română, muzeul beneficiase de pază militară. Teutsch îi scrie prietenului Marțian următoarele: „abia acum 10 zile am revenit la casa noastră, unde am regăsit totul neatins, de la haine şi rufărie, până la alimente. Am a mulțumi pentru aceasta la doi domni, şi anume, domnilor Tzigara Samurcaş şi prof. dr. Slătineanu din Bucureşti... Probabil că deja ştii despre faptul că toate colecțiile noastre au rămas intacte".[36]

Abia după mai bine de patru ani apare o carte poştală, datată 17 februarie 1921. În afară de, discuțiile de acum devenite obişnuite, asupra producției şi comerțului cu alcool, această carte poştală ne arată un Julius Teutsch fericit că „Muzeul Săsesc al Țării Bârsei este redeschis şi vizitat cu sârg". Înainte de a încheia, exprimând speranța de a putea întreprinde în anul ce urma o săpătură pe „Lempeş", semnatarul acelor rânduri îi strecoară, nu întâmplător, după cum vom vedea mai târziu, prietenului său, întrebarea dacă acesta nu este cumva membru al Comisiei Monumentelor.[37]

La sfârşitul anului, în preajma sărbătorilor, la 21 decembrie 1921, Teutsch îl felicită pe Marțian cu ocazia sărbătorilor Crăciunului şi Anului Nou, întrebându-l totodată asupra stadiului activității de colecționar a acestuia, care trebuie să fi avut în acel moment „deja un muzeu remarcabil". Totodată, îi mulțumeşte pentru cartea primită din partea năsăudeanului.[38]

O carte poştală din 3 august 1928 ne edifică asupra rostului întrebării legate de Comisia Monumentelor Istorice, formulată cu câțiva ani mai devreme. Julius Teutsch îşi informa amicul că scrisese acestei comisii, solicitând ca aceasta să aleagă ca membru corespondent pe Herman

[36] *Idem*, doc. nr. 26
[37] *Idem*, doc. nr. 27
[38] *Idem*, doc. nr. 28

https://biblioteca-digitala.ro

Schroller, colaborator cunoscut al Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Subliniind că braşoveanul Schroller era un adevărat specialist, Teutsch îi adresa lui Marțian rugămintea de a susține în cadrul comisiei numirea ca membru corespondent a preistoricianului braşovean.[39]

Cartea poştală din 28 martie 1929 trimisă lui Marțian în preajma sărbătorilor pascale, încheie lotul de 30 de piese aflat în fondurile arhivistice bistrițene. Teutsch se plânge de faptul că în nici un fel nu reuşise să găsească lucrarea lui Resch „despre monedele transilvănene". Este vorba de volumul intitulat *„Siebenbürgische Münzen und Medaillen von 1538 bis zur Gegenwart" (Monede şi medalii transilvănene de la 1538 până în prezent), Sibiu, 1901.* El se întreabă care să fi fost calea prin care ar putea intra în posesia lucrării menționate. În aceeaşi carte poştală îşi anunță prietenii asupra faptului că, la Braşov, va fi primită vizita Asociației Germane a Preistoricienilor, care avea în program, de asemenea, vizitarea oraşelor Sfântu Gheorghe, Sibiu, Bucureşti şi Cernăuți.[40]

Nu ştim dacă nu ar fi mai corect să numim zodia în care s-au născut cei doi, Julius Teutsch şi Iulian Marțian, ca zodie a colecționarismului şi muzeisticii, pentru că aşa cum arătam mai sus, este frapant faptul că de-a lungul timpului ambii, născuți în iunie 1867, s-au manifestat în aceste domenii, rămânând în memoria urmaşilor ca mari colecționari, fondatori de valoroase muzee, autori ai unor importante lucrări de specialitate, în mare măsură valabile şi astăzi. De pe urma celor doi a rămas o moştenire remarcabilă, pentru care posteritatea se cuvine a le fi recunoscătoare, deoarece, cu siguranță astăzi, am fi fost cu mult mai săraci dacă astfel de oameni nu ar fi existat, nu ar fi colecționat cu frenezia cu care au făcut-o şi nu ar fi luptat pentru întemeierea unor instituții muzeale, a unor biblioteci, a unor arhive.

Nu au precupețit nimic în activitatea lor de creație.

Mulțumim Julius Teutsch! Mulțumim Iulian Marțian!

[39] *Idem*, doc. nr. 29

[40] *Idem*, doc. nr. 30

https://biblioteca-digitala.ro

ZUSAMMENFASSUNG

Vor nicht allzulanger Zeit erschien mit Unterstützung und durch den guten Willen des Istros Verlages des Museums Brăila die Arbeit *„Julius Teutsch und das sächsische Museum des Burzenlandes im Zusammenhang mit der rumänischen – und ausländischen Museumswissenschaft am Ende des 19. und in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts"*. Der Band wurde in der Absicht veröffentlicht, das an einem berühmten Vorgänger der Museumswissenschaft in Rumänien begangene Unrecht wiedergutzumachen, weil über die langandauernde und mühsame Tätigkeit des Julius Teutsch bereits zu lange der Mantel des Schweigens und Vergessens ausgebreitet wurde. Der hervorragende Sammler und Erforscher der Vergangenheit, Julius Teutsch, Gründer und Direktor des Museums, im zeitgenössischen europäischen wissenschaftlichen Umfeld bestens bekannt, welcher mit hervorragenden Persönlichkeiten und Lehreinrichtungen auf europäischem Niveau zusammenarbeitete, hat einen sehr wichtigen Beitrag zur Entwicklung der Museographie in Rumänien geleistet.

Die Veröffentlichung dieses Buches sollte eine Wiedergutmachung sein, was es auch war.

Kurze Zeit nach Vorstellung des Bandes, über den wir weiter oben gesprochen haben, wurde uns bekanntgemacht, dass sich in den Archiven von Bistritz – Kreisdirektion Bistritz der Nationalarchive – im Dokumentenbestand, ein Posten von 30, in deutscher Sprache verfassten Schriftstücken befindet, welche von Julius Teutsch unterschrieben und an Iulian Marțian adressiert sind, einem anderen bedeutenden Vertreter der rumänischen Museographie und Geschichtsforschung.

Dieser Briefwechsel sollte sich als äußerst wertvoll erweisen, weil er durch die Informationen, welche er enthält, einerseits bereits

https://biblioteca-digitala.ro

bestehende Daten in Bezug auf die Tätigkeit Teutsch´s bestätigt und andererseits auch bisher unbekannte Details über die Beziehungen des Forschers aus Kronstadt mit anderen Vertretern der Museographie Rumäniens liefert, wie im Falle des Iulian Marțian, selbst ein bedeutender Sammler, Forscher und Museumsgründer.

Sich über einen Zeitraum von 3 Jahrzehnten hinziehend, zeigt uns dieser Briefwechsel, wie zwei kulturelle Persönlichkeiten verschiedener Nationalität mit guten Ergebnissen zusammenarbeiten konnten, da die Verbindung zwischen ihnen auf gemeinsamen Leidenschaften beruhte, dem Wunsch nach Erkenntniss, dem ständigen Streben, die wissenschaftliche Wahrheit zu erfahren.

Man sieht, wie der Dokumentenbestand der Archive uns, den heute Lebenden, die Möglichkeit gibt, mithilfe aufbewahrter Schriftstücke historische Momente aus vergangenen Zeiten zu rekonstruiren. Wir können uns jedoch die berechtigte Frage stellen: In welcher Situation wird sich der Forscher befinden, welcher, sagen wir in einem Jahrhundert wünscht, eine solche Rekonstruktion auf der Grundlage von Briefwechseln durchzuführen? Was für Briefe wird dieser Forscher noch finden können, wo doch heute mit Begeisterung die elektronische Post, die berühmt-berüchtigte E-Mail verwendet wird?

Wir wissen nicht, ob es nicht richtiger wäre das Sternzeichen, unter dem die Beiden, Julius Teutsch und Iulian Marțian geboren sind, als das der Sammelleidenschaft und Museologie zu bezeichnen, da, wie wir weiter oben gezeigt haben, die Tatsache auffallend ist, dass sich im Verlaufe der Zeit beide mit diesen Gebieten befasst haben, als große Sammler, Gründer kostbarer Museen, Autoren bedeutsamer, zum großen Teil auch heute noch gültiger Fachbücher im Gedächtnis der Nachwelt verbleibend.

Die Beiden haben ein bemerkenswertes Erbe hinterlassen, für welches ihnen die Anerkennung der Nachwelt gebührt, weil wir heute mit Sicherheit wesentlich ärmer wären, wenn solche Menschen nicht

https://biblioteca-digitala.ro

existiert hätten, wenn sie nicht mit der Begeisterung gesammelt hätten, mit der sie es taten, und nicht für die Gründung von Museen, Bibliotheken und Archiven gekämpft hätten.

Sie haben in ihrem Schaffen keine Mühen gescheut.

Danke Julius Teutsch! Danke Iulian Marțian!

https://biblioteca-digitala.ro

ANEXE

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 1

„Zum roten Krebs"
FABRIK
Feinster Liqueure
und A. JUL. TEUTSCH
Branntweine
GEGRÜNDET 1842 Fernsprecher 173

Kronstadt, 16 Januar 1899

Lieber Freund!

Deine Karte habe ich erhalten ū. danke für die Gratulation! Ich wünsche Dir ū. Deiner Frau Gemahlin ebenfalls alles Gute im neuen Jahr. Alsó wie geht es Dir in Deiner neuen Heimat? Ich hoffe, daβ Du ū. vor allem Deine Frau an die neuen Verhältnisse Euch gewährt haben werdet. Wie geht es Deinem Sprössling? Hoffentlich gut? Nun wirst Du neugierig sein, was in Kronstadt sich zugetragen hat? Ich kann Dir von öffentlichen Begebenheiten nichts neues erzählen die Dir von Intersse sein könnten ū. was meine Person betrifft theile ich Dir mit, daβ ich ū. meine Familie, Gott sei Dank sich gesund befinden. Doch nun zum interessantesten! Von Heldsdorf habe ich schöne Funde nach Hause gebracht, die von den Arbeitern der Entwässerungs Kanäle unweit der Zuckerfabrik gemacht worden sind. Vor allem sind es Gefäβscherben mit interessanten Verzierungen die ich Dir so gut ich kann aufzeichne:

Die schwarzen Punkte bedeuten
auf
gedrückte Thonkügelchen

Auβerdem sind solche noch dabei, welche in den Ritzen mit einer kalkigen Masse ausgefüllt sind.

Ferner ein sehr schöner Steinbeil vollkommen erhalten, welcher nach der Angabe der Arbeiter neben einem Skelet gelegen sein soll ū. endlich ein

https://biblioteca-digitala.ro

wunderschönes Kupfernes Streitbeil mit Stielloch 1 Kgr schwer 20 cm. lang. Hoernes hat in seinem Werk solche, in Serbien gefunden, abgebildet. Ich kann den Frühjahr kaum erwarten um in diesen Entwässerunskanälen nach Fundorten zu suchen! Wen ich wieder etwas neues bekomme, theile ich Dir sofort mit. Mit Handkuβ an Frau Gemahlin, verbleibe ich Dich herzlich grüβend Dein

Julius Teutsch

„La racul roşu"
FABRICĂ
de
cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH
şi
rachiuri telefon 173
FONDATĂ 1842

Braşov, 16 ianuarie 1899

Dragă prietene!

Am primit cartea ta poştală şi îți mulțumesc pentru urări! Îți doresc de asemenea ție şi doamnei tale soții toate cele bune în noul an. Deci cum îți mai merge pe noile meleaguri? Sper ca tu şi mai înainte de toate soția ta să vă fi acomodat cu noile condiții. Cum îi merge vlăstarului tău? Sperăm că bine. Acum vei fi curios ce s-a mai întâmplat în Braşov. Despre evenimente publice nu îți pot spune nimic nou ce să fie de interes iar în ce priveşte persoana mea îți comunic că eu şi cu familia mea ne aflăm, mulțumim lui Dumnezeu, sănătoşi. Iar acum (să trecem) la ce e cel mai intersant. De la Hălchiu am adus acasă descoperiri frumoase făcute nu departe de fabrica de zahăr de muncitorii de la canalele de desecare. În primul rând sunt cioburi de vase cu decor interesant pe care ți le desenez cât pot de bine:

Punctele negre indică o presare
cu biluțe de lut

https://biblioteca-digitala.ro

În afara acestora mai sunt unele ale căror rizuri sunt umplute cu o masă calcaroasă.

Mai departe, un frumos topor de luptă, păstrat întreg, care s-ar fi aflat, după relatările muncitorilor, lângă un schelet şi în sfârşit un splendid topor de luptă cu gaură de înmănuşare, din cupru, greu de 1 kg şi lung de 20 de cm.

Hoernes a reprodus în lucrarea sa astfel de piese găsite în Serbia. Abia aştept primăvara pentru a căuta locuri de descoperire în preajma acestor canale de desecare. Când voi mai obține ceva nou îți voi comunica de îndată.Cu sărutări de mâni pentru doamna ta soție rămân salutându-te cordial al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 2

„Zum roten Krebs"
FABRIK
feinster Liqueure A. JUL. TEUTSCH
und
Branntweine Fernsprecher 173
GEGRÜNDET 1842

Braşov 4.Februar 1899

Lieber Freund!

Deinen lieben Brief habe ich erhralten ŭ. mit Bedauern entnehme ich daraus, daβ Du mit Deinem neuen Aufenthalt so unzufrieden bist.

Ich kann mir's zwar einigermaβen vorstellen wie unangenehm es ist in einer Stadt zu leben wo sich das auserlesene Volk „Israel" so stark eingerichtet hat, wenn schon hier in Kronstadt der fortwährende Zuwachs der 50 Patrioten dem Kronstädter selbst das Leben verbittern. Ich vermisse in deinem Brief irgend eine Nachricht von Deiner lieben Frau Gemahlin ŭ. von deinem Söhnchen. Befinden sie sich ebenfalls in Lemberg ŭ. sind sie gesund?

Welchen Eindruck Dein Entschluβ bezüglich der Uebersetzung in die Landwehr auf mich gemacht hat, kann ich Dir sofort sagen: vor allem freue ich mich über die Möglichkeit Dich bald wieder hier in Kronstadt zu haben oder wenigstens näher an Kronstadt.

Von archäologischen Funden kann ich Dir in diesem Brief nichts berichten, doch dürfte es Dich interessieren zu wissen, daβ ich in Verbindung mit Gaboni ŭ. Franly die Briefmarken des verstorbenen Herrn Klenk mit fl.600 gekauft habe.

Heute hatten wir uns zum ersten male dieselben angesehen ŭ. bemerkten daβ die meisten alte Romänien jedoch ohne die erste Emission sind! Wir werden die Raritäten im Ganzen verkaufen ŭ. hoffen einen kleinen Gewicht dabei zu machen.

Ich weiβ nicht ob Du von meinem Bücherverkauf etwas weiβt? Ich glaube aber ja! Die auf der Brennerberg'schen Lizitation mit fl.40 erstandenen Bücher. Dann habe ich alte Zinnkrüge 7 Stück ŭ. Bauernkrüge 12 Stück ŭ. 14 Stück altsächsische Stickereien gekauft, so daβ ich faktisch

https://biblioteca-digitala.ro

nicht weiβ wo ich das alles unterbringen soll. Ich denke mir kommt Zeit kommt Rath!

Nun schlieβe ich ū. bitte Dich bei Gelegenheit mir wieder einige Zeilen zu schreiben.

Es Grüβt Dich Dein

Julius Teutsch

„La racul roşu"
FABRICĂ
de
cele mai fine lichioruri A.JUL.TEUTSCH
şi
rachiuri Telefon 173
FONDATĂ 1842

Braşov 4 februarie 1899

Dragă prietene!

Am primit amabila ta scrisoare şi cu regret aflu din ea că eşti nemulțumit de noua ta localitatea de reşedință. Ce-i drept îmi pot imagina într-o oarecare măsură cât de neplăcut este să trăieşti într-un oraş în care poporul ales al lui „Israel" s-a rânduit atât de puternic, din moment ce şi aici în Braşov continua sporire a celor 50 de patrioți amărăşte viața braşoveanului însuşi. Din păcate nu găsesc în scrisoarea ta vreo ştire despre iubita ta doamnă soție şi despre băiețelul tău. Sunt şi ei de asemenea în Lemberg şi sunt sănătoşi?

Ce impresie a făcut asupra mea hotărârea ta cu privire la transferul în miliția teritorială pot să-ți spun imediat: înainte de toate mă bucur de posibilitatea de a te avea în curând aici în Braşov sau cel puțin mai aproape de Braşov.

Despre descoperiri arheologice nu îți pot da în această scrisoare nici o ştire,dar s-ar putea să te intereseze să şti că împreună cu Gaboni şi Franly am cumpărat mărcile poştale ale decedatului domn Klenk.

Astăzi ne-am uitat pentru prima dată la ele şi am observat că majoritatea sunt româneşti, totuşi fără prima emisiune! Vom vinde raritățile în totalitate şi sperăm să facem cu asta o mică realizare.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu ştiu dacă şti ceva despre punerea în vânzare a cărților mele. Dar cred că da! Cărțile cumpărate cu 40 fl. la licitația Brennerberg. Apoi am cumpărat vechi căni de cositor 7 bucăți şi căni țărăneşti 12 bucăți ca şi 14 vechi broderii săseşti, aşa încât în fapt nu ştiu unde voi depozita toate astea. Dar mă gândesc că vremea le lămureşte pe toate.

Acum închei şi te rog să-mi scri din nou câteva rânduri când vei avea ocazia.

Te salută al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 3

„Zum roten Krebs"
FABRIK
Feinster Liqueure A.JUL.TEUTSCH
und
Branntweine Fernsprecher 173
GEGRÜNDET 1842

Kronstadt, 31 März 1899

Lieber Freund!

Wenn ich Dich auf diesen Brief habe lang warten lassen, so ist es nicht aus dem Grunde Dir Gleiches mit Gleichem zu vergelten, geschehen, sondern um Dir womöglich viel Neues zu berichten. Mit den Marken hatten wir auch viele Abende zu thun. Und heute sind wir im Stande mit dem Verkauf derselben zu beginnen. Die Inventur ergab an Briefmarken, ohne den vielen Ganzsachen, einen Catalogwerth von M. 6000.- also dürften wir nach Verkauf derselben mit 40-50% Nachlaβ noch einen Reingewinn nachweisen können. Von den Büchern die ich gern verkaufen möchte sende ich Dir einige Titel. Haldenwang ist auf Urlaub in seiner Heimat, sendet mir oft Ansichtskarten ū. bedauert wegen der scheuβlichen Witterung nicht graben zu können. Ich wieder habe heute heftige Influenza, was Du auch aus der Schrift ect. entnehmen kannst ū. warte jeden Augenblick eine Vermehrung meiner Familie! Ich lege dem heutigen Brief auch einen Zeitungsausschnitt bei, dem ich weiteres nichts beizufügen habe. 4 geschärfte ū. geschulte Hauen liegen bereit, jeden Augenblick ihr zugedachtes Werk zu beginnen, doch ist bei diesem Wetter noch keine Aussicht darauf!

Mit herzlichem Gruβ ū. bester Empfehlung verbleibe ich Dein

Julius

1. Allgem. Weltgeschichte von Ch.G. Geyner, Troppau, 1785, complet in 30 Bänden.

https://biblioteca-digitala.ro

2. A.F.Büsching's Große Erdbeschreibung, Troppau, 1784, compl. 24 Bände ū. 4 B.Register.
3. J.R.Löhr, Die Länder ū. Völker der Erde in 4 Bänden 2. Aufl., 1815, Leipzig, mit 78 Kupfern ū. 5 Karten.
4. Commentaires sur les Memoires de Montecuculi, Generalissime des Armées et Grand Maître de l'Artillerie de l'Empereur Par Monsieur le Comte Turpin de Crissé, Maréchal des Camps et Armées du Roi, Insp. Genéral de Cavallerie et de Dragons de l'Académie Royale des Sciences et Belles-lettres de Berlin et de Nancy. 3 große Bände 4º, Paris, 1769.

Außerdem Franz.-Deutsche ū. D.- Fr. Wörterbücher von Abbé Mozin 1811, 1850, Peter Rondeau 1740. J.L.Frich verbessert v. Mauvillon Leipzig 1780.

„La racul roşu"
FABRICĂ
de
cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH
şi
rachiuri telefon 173
FONDATĂ 1842

Braşov, 31 martie 1899

Dragă prietene!

Dacă te-am lăsat să aştepţi atât de îndelung această scrisoare nu s-a întâmplat din pricina de a-ţi întoarce ceva în acelaşi mod ci pentru a-ţi comunica pe cât posibil mai multe noutăţi.. Cu timbrele am avut de lucru multe seri. Şi astăzi suntem în situaţia să începem vânzarea lor. Inventarierea lor a dat, în afara multelor cărţi poştale-plicuri, o valoare de catalog de 6000 M. deci, după vânzarea lor cu o reducere de 40-50%, am mai putea conta încă pe un beneficiu. Dintre cărţile pe care aş dori să le vând îţi trimit câteva titluri. Haldenwang se află în concediu pe meleagurile natale, îmi trimite deseori ilustrate şi se plânge că, din cauza groaznicelor

https://biblioteca-digitala.ro

intemperii, nu poate să sape. Eu am astăzi din nou o gripă violentă, ceea ce poți observa după scris şi aştept în orice clipă înmulțirea familiei mele! Anexez scrisorii de astăzi o cupiură de ziar căreia nu mai am nimic de adăugat. Patru sape ascuțite şi şcolite stau pregătite în fiecare clipă să îşi înceapă lucrarea avută în gând, dar pe această vreme nu se întrevede încă mult timp vreo perspectivă!

Cu salut cordial şi complimente rămân al tău

Julius

1. Allgem. Weltgeschichte von Ch.G. Geyner, Troppau, 1785, complet in 30 Bänden.
2. A.F.Büsching's Groβe Erdbeschreibung, Troppau, 1784, compl. 24 Bände ū. 4 B.Register.
3. J.R.Löhr, Die Länder ū. Völker der Erde in 4 Bänden 2. Aufl., 1815, Leipzig, mit 78 Kupfern ū. 5 Karten.
4. Commentaires sur les Memoires de Montecuculi, Generalissime des Armées et Grand Maître de l'Artillerie de l'Empereur Par Monsieur le Comte Turpin de Crissé, Maréchal des Camps et Armées du Roi, Insp. Genéral de Cavallerie et de Dragons de l'Académie Royale des Sciences et Belles-lettres de Berlin et de Nancy. 3 groβe Bände 4º, Paris, 1769.

Auβerdem Franz.-Deutsche ū. D.- Fr. Wörterbücher von Abbé Mozin 1811, 1850, Peter Rondeau 1740. J.L.Frich verbessert v. Mauvillon Leipzig 1780.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 4

Kronstadt 10 / I 1900

Lieber Freund!

Deine Neujahrswunschskarte habe ich erhalten, wofür ich herzlich danke ! Nimm auch Du die innigsten ū. herzlichsten Gratulationen von mir ū. meiner Frau entgegen.

Ich hätte Dir gerne früher geschrieben, wuβte aber die genaue Adresse nicht ū. so blieb vielleicht manches Dir unbekannt, was Dich interessieren dürfte.

Als ich im Herbst Prof. Hoernes die briefliche Mitteilung machte, daβ ich die Absicht hegen würde nach Wien hinaufzufahren und die Museen dortselbst zu studieren, machte er mir den Vorschlag in der anthropologischen Gesellschaft in Wien einen Vortrag über die im Burzenlande gemachten Funde zu halten.

Ich sagte freudig zu (Dank Dir diese Rekheit) ū. fuhr am 4. Dezember hinauf, den geschriebenen Vortrag in der Tasche, aber auch etwas Lumpenfieber im Herzen.

Die Tage in Wien werden unvergeβlich bleiben. Schon am ersten Tage nach der Bekanntschaft mit Hoernes, Szombathi etc. wich dieser Fieber ū. machte einem geistigen Wohlbehagen Platz. Am 12-ten Abend 7 h hielt ich den Vortrag im Local des wissenschaflichen Clubs in der Sitzung der anthropol. Gesellschaft, der gegen meine Besorgnisse, zu meiner höchsten Befiriedigung ausfiel ! Prof. Hoernes gratulierte mir ū. über Aufforderung , übergab ich mein Manuskript zur Drucklegung die sogar mit Farbentafeln geschmückt sein wird.

Ich werde es gewiss nicht unterlassen Dir seinerzeit ein Exemplar zukommen zu lassen. Hast doch gerade Du so viel dazu beigetragen in mir die Liebe ū. was ungetrennlich dazu gehört die Ausdauer zu erwecken. Ich muβ gestehen, daβ ich die Geduld im Anfang bald verloren hätte, wenn nicht Du mich oft angeeifert hättest. Doch genug von meiner Person!

Wie geht es Dir? Deiner lieben Frau Gemahahlin ū. deinem Buberl? Hoffentlich ist alles wohlauf, so wie bei mir, während ich diese Zeilen schreibe. Hast Du noch weitere Funde, Einkäufe ū. Entdeckungen gemacht ? Haldenwang ū. ich können den Frühling kaum erwarten, um mit unserm

https://biblioteca-digitala.ro

Archäologen wagerl die sonntaglichen Reisen nach dem Priesterhügel am Alt durchführen zu können.

Indem ich auf einen längern Brief in nächster Zeit von Dir erwarten werde, grüße ich Dich herzlich !

Dein aufrichtiger
Julius Teutsch

Braşov 10 I 1900

Dragă prietene !

Ám primit cartea ta poştală de Anul Nou pentru care îți mulțumesc din inimă. Primeşte şi tu la rândul tău cele mai profunde şi cordiale felicitări din patea mea şi a soției mele.

Ți-aş fi scris cu plăcere mai devreme dar nu ştiam adresa exactă şi astfel ți-a rămas câte ceva necunoscut din ce te-ar fi putut interesa.

Când în toamnă i-am comunicat într-o scrisoare prof. Hoernes că aş avea intenția de a călători la Viena pentru a studia personal muzeele de acolo, mi-a făcut propunerea de a ține o expunere în cadrul Societății antropologice din Viena asupra descoperirilor făcute în Țara Bârsei.

Am acceptat cu bucurie (mulțumită ție această vitejie) şi porni pe 4 decembrie cu expunerea scrisă în buzunar dar şi cu ceva febră în inimă.

Zilele de la Viena vor rămâne de neuitat. Deja din prima zi după cunoştința făcută cu Hoernes, Szombathi etc. această febră a cedat făcând loc unei satisfacții spirituale. Pe 12 la 7 seara am susținut expunerea în localul Clubului Ştiințific într-o şedință a Societății Antropologice, expunere care în pofida îngrijorării mele se încheie cu deplina mea satisfacție. Prof.Hoernes mă felicită şi la cererea-i am predat manuscrisul spre tipărire, lucrarea urmând a fi înpodobită şi cu imagini color.

Cu siguranță nu voi neglija ca la timpul potrivit să fac să-ți parvină un exemplar.

Pentru că tocmai tu ai contribuit atât de mult la a trezi în mine pasiunea şi ceea ce este încă inseparabil de adăugat, perseverența. Trebuie să recunosc că la început mi-aş fi pierdut repede răbdarea dacă tu nu mi-ai fi stârnit deseori zelul. Dar destul cu persoana mea.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum îți mai merge ție? Dar doamnei tale soții şi băieţelului tău? Să sperăm că bine aşa cum se întâmplă cu mine când scriu aceste rânduri. Ai mai făcut altę achiziții şi descoperiri ? Haldenwang şi cu mine abia aşteptăm primăvara pentru ca împreună cu arheologii noştri să putem întreprinde în mod temerar călătoriile noastre duminicale la Dealul Popilor pe Olt.

În timp ce voi aştepta în următoarea vreme o mai lungă scrisoare din parte-ți te salut cordial !

Al tău sincer

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 5

„Zum roten Krebs"
FABRIK
Feinster Liqueure A.JUL. TEUTSCH
und
Branntweine Fernsprecher 173
GEGRÜNDET 1842

Kronstadt 9. Mai 1900

Lieber Freund!

Deinen Brief habe ich erhalten ū. freute mich sehr zu lesen, daβ Du wieder munter auf den Beinen bist ū. mit groβem Eifer die dortigen Lokalstudien betreibst. Ich war ganz erstaunt wie weit Du über römische Straβen unterrichtet bist ū. sogar einen Momsen gegenüber aufzutreten gedenkst. Heil Dir in dieser Sache. Die Erdenburg macht mir auch Sorge ū. wollte schon tiefer in ihr Wesen hinein geblickt haben. Im vorigen Jahre machte ich nur einen ganz kleinen Versuch (etwa einen halben Kubikmeter) in der Umwallung ū. fand in nicht allzugroβer Tiefe (2-3 Fuβ) merkwürdigerweise nicht etwas römisches sondern Funde einer viel früheren Ansiedlung z.B. handgemachte Topfscherben mit primitiver Zeichnung (Einritzungen unter dem Rande), eine kleine bronzeniete ū.Hüttenlehm mit Abdrücken von Reisiggeflecht. Also steht der Castrum auf einer alten Ansiedlung. S.S.W. von der Erdenburg, aber von ihr ausgehend, zieht sich eine merkwürdige Erhebung ziemlich weit sichtbar. Sollte das ein Wall, eine Hattergrenze oder gar die Römerstr. sein? In einer Karte von Goos im Schäβburger Gymn. Programm 1874 ist eine Römerstr. durch das Burzenland angedeutet, beruht aber auf einer reinen Vermuthung des Autors. Ich glaube eher, daβ eine solche bei Zernest, Erdenburg, Lempesch ū. da hinaus bis Beretzk fürht, als die von Geist bei Nuβbach hereinsführende, die Erdenburg scheinbar gar nicht berührende Straβe. Ich hab keine Ahnung wie überhaupt eine solche zu erkennen ist ū. bitte Dich mir Aufklärung darüber zu verschaffen. Ende April fand ich auf dem Talinenberg bei Petersberg ein Urnengrab, welches heute zusammengeklebt in meiner Sammlung brilirt. Es bestand aus zwei Urnen,

https://biblioteca-digitala.ro

einer größeren (etwa 50 cm hohen) mit 4 Griffzapfen ū. darüber 4 Nabelansätze versehenen Urne ū. einer etwa kleinern ohne Henkel. Beide sind unverziert ū. bargen die verbrannten ū. zerkleinerten Reste der Todten. Mit je einer umgestülpten Schüßel waren die Gefäße zu gedeckt. Beigaben waren keine!

Mit Bedauern las ich daß Dein Bübchen Krankheitshalben nach Wien hinauf muß. Was hat er sich zugezogen? Es würde mich außerordentlich freuen wenn wir uns in Kronstadt bald sehen könnten.

Von Haldenwang, meinem Bruder, meiner Frau habe ich den Auftrag Dich herzlich zu grüßen.

Mit Handkuß an Deine l. Frau Gemahlin verbleibe ich Dein

aufrichtiger
Julius Teutsch

„La racul roşu"
FABRICĂ
de
cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH
şi rachiuri Telefon 173
FONDATĂ 1842

Braşov 9 mai 1900

Dragă prietene!

Am primit scrisoarea ta şi m-am bucurat foarte să citesc că eşti din nou sprinten pe picioare şi desfăşori cu mare zel studiile locale de acolo. Am fost uimit cât de documentat eşti asupra drumurilor romane şi ai chiar intenția să iei atitudine față de un Momsen. Sănătate ție în această chestiune. Cetatea de pământ (Erdenburg-Castrul) mă preocupa şi am vrut să privesc mai adânc în existența ei. Anul trecut am făcut doar o mică încercare în valul de incintă (cca. o jumătate de metru cub) şi am găsit la nu prea mare adâncime (2-3 picioare), în mod ciudat, nu ceva roman, ci descoperiri dintr-o locuire mult mai timpurie, de exemplu fragmente ceramice lucrate cu mâna şi cu un decor primitiv (scrijelituri sub buză), un mic cui din bronz şi lutuială de casă cu impresiuni de împletitură de nuiele. Deci Castrul se află pe o

https://biblioteca-digitala.ro

aşezare mai veche. La sud-sud-vest de Castru, plecând de la acesta, este vizibilă de destul de departe o ciudată ridicătură. Să fie un val, o delimitare de proprietate sau chiar un drum roman? Într-o hartă a lui Goos din Programul Gimnaziului din Sighişoara din 1874 este indicat un drum roman prin Țara Bârsei, dar aceasta se bazează doar pe o simplă presupunere a autorului.

Eu cred mai degrabă într-un astfel de drum ce mergea de la Zărneşti, Râşnov, Lempeş şi de aici până la Brețcu decât în cel intrând (în Țara Bârsei) pe la Apața-Măieruş şi se pare fără a atinge Castrul. Nu am nici cea mai vagă idee cum poate fi recunoscut un astfel de drum şi te rog să îmi aduci lămuriri despre aceasta.

La sfârşitul lui aprilie am găsit la Sâmpetru un mormânt cu urne care astăzi strălucesc restaurate în colecția mea. Cuprindea două urne, una mai mare (cca. 50 cm înălțime) cu 4 butoni de prindere şi prevăzută cu 4 prelungiri ombilicale, iar alta mai mică fără toarte. Ambele sunt nedecorate şi conțin resturile cremate şi mărunțite ale morților. Vasele au fost acoperite cu câte un castron răsturnat. Suplimentar nu a fost nimic!

Am citit cu regret că băiețelul tău trebuie să ajungă la Viena pe motiv de boală. Cu ce s-a ales el?

M-ar bucura extraordinar dacă ne-am putea vedea în curând la Braşov.

Am misiunea din partea lui Haldenwang, a fratelui meu şi a soției mele de a te saluta în mod cordial.

Cu sărutări de mâini pentru draga ta doamnă soție rămân

al tău loial
Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 6

Kronstadt 29/ III 1901

Lieber Freund!

Dein Brief hat mich sehr erfreut ū. noch mehr das Resultat Deiner Forschungen. Ich hörte neulich von einer viereckigen Umwallung in Al.Doboly? Sollte die Römerstraβe aus dem Burzenlande in die Haromszék nicht am Altfluβ entlang geführt haben bis zu dem Punkte wo sie östlich nach Beretzk abbiegt oder wahrscheinlicher abzweigt? In der Noa sind vor 2-3 Wochen 4 Skeletgräber (wahrscheinlich Völkerwanderungszeit) bei einem Hausbau aufgedeckt worden. Ich besitze 4 Urnen die als Beigaben neben den Todten gefunden worden sind.

Groβe Lust hätte ich nach Balán Bánya zu fahren ū. die Gegend mir dortselbst anzusehen. Ich vermuthe daβ auch in prähistorischer Zeit dort Kupfer gesucht worden ist ū.sehr interessant wäre es falls man den prähistorischen Bergbau nachweisen könnte.

Aber der Weg ist weit ū. meiner Ansicht nach sind es wenige Geriebungen bei de Indolenz der dortigen Bevölkerung, die ich freilich nur nach den Hörensagen kenne, faβt unmöglich. Aber wie wäre es wenn Du vielleicht im Juni oder Juli Zeit hättest mit mir die Altfluβ-Gegend von Sz.Szent György abwärts bis ins Burzenland abzusuchen. Ich mache mir auch bei dieser Tour groβe Hoffnungen. Prof. Fuchs aus Kronstadt würde ebenfalls bei dieser Expedition theilnehmen. Als Forschungs-Objekte möchte ich Kähne, Flösse, Fischergeräthe etc. etc. ins Auge fassen ū. vielleicht Sagen, die sich auf den Alutus beziehen, sammeln. Kannst Du mir sagen welche Nebenflűβe der Donau Herodots den Altfluβ bedeutet? Die Ansichten in der vorhandenen Literatur sind oft haarsträubend ū. wiedersprechend! Vorläufig muβ ich ihn Tiarantus heiβen dem aber wiederspricht Carl Goos der in Tiarantus den Teljorman Rumäniens sieht ū. sagt im 1-ten Jahrgang der Korresp. Blätter f. S. L. pag.28 „Wie schon die Daker ihre Stadt am Tiarantus (Ti-arantus= Ti-Fluβ) Ti-asson (Ti-stadt) benannten etc.

Für den Alt hat er die Bezeichnung Herodots-Atlas, das ist aber nicht richtig denn Herodot sagt in IV. 49 „-von den Höhen des Hämus laufen drei andere groβe Flűβe nach Mitternacht ū. fallen in denselben (Istros); derAllus ū.der Auras ū. der Tibisis. Sei so gut ū. schaff Rath! Ist von der dakischen Sprache nichts erhalten?

https://biblioteca-digitala.ro

Die Correctur meines Vortrags hatte ich schon in Händen ū. in kürzesten Zeit werde ich Dir denselben zuschicken können.

Wir sind alle Gott sei Dank munter ū. gesund ū. es freute mich von Deiner Familie dasselbe zu hören.

Bitte, antworte mir bald denn ich brenne darauf!

Herzlichen Gruβ von Deinen

Julius Teutsch

Braşov 29 III 1901

Dragă prietene!

M-a bucurat mult scrisoarea ta dar mai mult rezultatul cercetărilor tale.De curând am aflat despre o întăritură patrulateră în Dobolii Oltului? Nu cumva drumul roman plecând din Țara Bârsei în Trei Scaune să fi mers dealungul Oltului până în punctul în care se îndreaptă spre est către Brețcu sau mai probabil se bifurcă. La Noua au fost descoperite, la construcția unei case, acum 2-3 săptămâni, 4 morminte cu schelete (probabil din perioada migrațiilor). Dețin 4 urne ce au fost găsite ca adaos lângă înmormântați.

Aş fi fost foarte tentat să mă duc la Bălan pentru a examina personal regiunea. Presupun că şi în perioada preistorică acolo se va fi căutat cupru şi ar fi foarte interesant dacă s-ar putea demonstra mineritul preistoric (în acest caz). Dar drumul e lung şi după părerea mea sunt aproape imposibile rafinamente ținând seama de indolența localnicilor, despre care, desigur, ştiu doar din auzite.

Dar cum ar fi dacă cumva ai avea timp, în iunie sau iulie, să cercetezi împreună cu mine zona Oltului de la Sf. Gheorghe în aval până în Țara Bârsei. Îmi fac speranțe şi asupra acestui tur. Prof. Fuchs din Braşov ar urma de asemenea să ia parte la această expediție. Ca şi obiecte de cercetare aş vrea să văd bărci, plute, unelte de pescuit etc. etc.şi să culeg poate legende ce se referă la Alutus. Îmi poți spune care din afluenții Dunării lui Herodot semnifică Oltul. Părerile în literatura existentă sunt deseori de natură a-ți ridica părul din cap şi contradictorii. Deocamdată trebuie să-l numesc Tiarantus, ceea ce contrazice Carl Goos care vede în Tiarantus Teleormanul României şi spune:(anul 1 de apariție al Korresp.Blätter f. S.L. pag 28) „Aşa cum deja dacii numeau oraşul lor de pe Tiarantus(Ti-arantus= T-râu) Ti-asson(Ti-oraş) etc."

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru Olt are indicația din Atlasul lui Herodot, dar asta nu e corect pentru că Herodot spune în IV.49 „şi din înălțimile Haemusului curg alte trei mari râuri spre miazănoapte şi se varsă în acelaşi(Istros):Allus, Auras şi Tibisis. Fii bun şi lămureşte-mă. Nu s-a păstrat din limba dacă chiar nimic?

Am avut deja în mână corectura expunerii mele şi în cel mai scurt timp ți-o voi putea trimite şi ție.

Suntem cu toți bine şi sănătoşi, mulțumim lui Dumnezeu şi m-a bucurat să aud acelaşi lucru despre famila ta.

Te rog răspunde-mi curând pentru că ard de nerăbdare!

Un salut cordial de la al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 7

Kronstadt 7/VI 1901

Lieber Freund!

Für Deinen Brief sammt den hochinterssanten Mittheilungen meinen besten Dank. Das Wetter ist hier sehr veränderlich so daß man größere Parthien nicht wagen kann. Ich war 4 mal am Priesterhügel ū. habe die Grundmauern der Kapelle zum größten Theil blosgedeckt.

Professor Fuchs, der mich jedesmal begleitet, hat ebenfalls die Absicht in der Háromszek ū. Csik eine 4-5 tägige Excursion mitzumachen. Ihn interessiert hauptsächlich das Wohnhaus ū. die Wirtschaftsgebäude über die er Studien machen möchte. Wann wir die Reise dorthin antreten werden ist vorläufig noch ganz unbestimmt.

Ich habe mir die Karten 1:25000 bestellt ū. auch erhalten bin jedoch etwas enttäuscht da ich hoffte mehr Örtlichkeiten benannt zu finden, was aber nicht der Fall ist. Es ist die Spezialkarte nur vergrößert ū. kostet den 4-ten Theil des Burzenlandes f 12.

Téglas war bei mir ū. hat sich die Sammlung angesehen, ebenso Prof. Dr. Anton Hermann aus Bdpest.

Wenn ich bestimmter über die Studienreise wissen werde, theile ich Dir sofort alles nähere mit.

Mit herzl. Gruß

Dein

Julius Teutsch

Braşov 7/VI 1901

Dragă prietene!

Pentru scrisoarea ta dimpreună cu deosebit de interesantele comunicări îți foarte mulțumesc. Vremea este aici foarte schimbătoare aşa că nu se poate îndrăzni la a gândi mari partide. Am fost de 4 ori la Dealul Popilor şi am dezvelit fundațiile capelei în cea mai mare parte.

Profesorul Fuchs, care mă însoțeşte de fiecare dată, are de asemenea intenția de a participa la o excursie de 4-5 zile în Trei Scaune şi Ciuc. Pe el îl interesează în principal casa de locuit şi clădirile gospodăreşti anexă asupra

https://biblioteca-digitala.ro

cărora doreşte să facă studii. Când va fi să facem călătoria într-acolo este deocamdată total nesigur.

Mi-am comandat hărțile 1: 25000 pe care le-am şi primit dar sunt totuşi destul de dezamăgit deoarece speram să găsesc menționate mai multe localități, ceea ce însă nu este cazul. Este harta specială doar mărită şi costă a patra parte din cea a Țării Bârsei, 12 f.

Téglas a fost la mine şi a vizionat colecția, la fel prof. dr. Anton Hermann din Budapesta.

Când voi şti mai exact date despre excursia de studii îți voi comunica imediat toate detaliile.

Cu salut cordial

al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 8

An Hochwohlgeboren
Herrn J. Marțian
Hauptmann in der K. ung. Landwehr
Csik-Szereda

Kronstadt 12/VI 1901

Lieber Freund!

Theile Dir mit, daβ bei günstiger Witterung Herr Prof. Fuchs ū. ich Samstag den 23 sten d. M. in Csik- Szereda eintreffen werden ū. bitte ich Dich mir kurz mittheilen zu wollen ob Du Dich Sonntag den 24-sten uns eventuell ein bischen widmen kannst? Eine Verschiebung dieser Excursion ist uns schwer möglich ū. mir ist besonders dran gelegen mit Prof Fuchs die Reise zu machen. Sind noch Ueberreste der Altschiffahrt? Kähne?

Mit herzl. Gruβ

Dein
Julius Teutsch

Onor.
Domnului J. Marțian
Căpitan în miliția teritorială reg. ung.

Braşov 12/VI 1901

Dragă prietene!

Îți comunic că în caz de timp favorabil domnul prof. Fuchs şi cu mine vom sosi sâmbătă 23 l[una] c[urentă] la Miercurea Ciuc şi te rog să îmi comunici scurt dacă duminică 24 ai putea eventual să ni te dedici? O amânare a acestei excursii ne este greu posibilă iar pe mine mă interesează în mod deosebit să fac călătoria cu prof. Fuchs. Mai există rămăşițe ale navigației pe Olt? Bărci ?

Cu salut cordial
al tău Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 9

Kronstadt,11/VI 1902

Lieber Freund!

Dein Brief vom 24. v.M. hat mich nach der langen Pause sehr erfreut und noch mehr Dein Bericht, wornach Du auch dort schon „Arbeitsfelder" entdeckt hast.

Mit meiner Arbeit ist's nicht weit her ū. auβer der weitern Ausbeutung des Priesterhügels ist sehr wenig als interessant zu nennen.

In der Nähe des Gesprengberges ist ein röm: Műnzstempel gefunden worden, bei Zeiden mehrere Beile ū. Lanzenspitzen aus Eisen (wahrscheinlich Mittelalter), bei Brenndorf ein Morgenstern aus Bronze, ū. am Steinbruchhügel einige sehr schöne Pfeilspitzen aus Feuerstein. An ethnographischen Stücken habe ich einmal: 1 „Punga ascunsă" (Bran), 2 „Bucium" (Bran), ferner einen Mohnmörser (Vorhandt) ū. einen „Cimpoiu" (Dudelsack) aus Buseu, lauter prächtige Sachen. Käseformen „Pepus"(?) (Papusch) finde ich noch keine, obwohl ich von denen weiβ.

Uebermorgen fahr ich mit Deubel auf 2 Tage in die Almáser Höhle, bin neugierig was ich dort noch finden werde.

Die Straja werde ich im August in Angriff nehmen ū. noch andere Punkte auf den Hügelketten die ich mit Deubel in etwa 6 Tagen absolwieren werde.

Mir ū. meiner Familie geht es jetzt Gott sei's gedankt gut ū. ich hoffe, daβ Du ebendasselbe aussprechen kannst.

Die Transylvanica des Gábony hat Alexi gekauft nachdem der liebe Mann ganz zu Grunde gegangen ist.

Nebst Empfehlung an die Deinigen, sendet Dir

Herzliche Grüβe Dein

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Braşov 11/VI 1902

Dragă prietene!

Scrisoarea ta din 24 luna trecută m-a bucurat după lunga pauză, dar mai mult informația după care tu ai descoperit deja şi acolo „câmpuri de lucru".

Lucrările mele nu au prea progresat şi în afară de exploatarea în continuare a Dealului Popilor foarte puține lucruri s-ar putea numi interesante.

În apropierea Dealului Sprenghi s-a găsit un tipar monetar roman, la Codlea mai multe topoare şi vârfuri de lance din fier (probabil medievale), la Bod un buzdugan din bronz iar pe Dealul Curmăturii câteva foarte frumoase vârfuri de săgeată din silex.

În ce priveşte piesele etnografice am: 1 „Punga ascunsă"(Bran), 2 „Bucium"(Bran), mai departe un mojar pentru mac (prioritate) şi un Cimpoi de la Buzău, numai lucruri minunate. Forme pentru brânză „Pepus"(?) (Păpuşi) încă nu găsesc deşi ştiu de ele.

Poimâine plec cu Deubel pentru 2 zile la peştera Almaş; sunt curios ce voi mai găsi acolo.

Straja o voi ataca în august ca şi încă alte puncte de pe lanțurile de dealuri pe care le voi parcurge în circa 6 zile cu Deubel.

Mie şi familiei mele ne merge acum bine, mulțumim lui Dumnezeu, şi sper că tu de asemenea să poți spune acelaşi lucru.

Transylvanica lui Gábony a cumpărat-o Alexi după ce bietul om s-a prăbuşit complet.

Alături de complimente către ai tăi îți trimite ție

salutări cordiale al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 10

Kronstadt 10/I 1903

Lieber Freund!

Dein Neujahrsgruß herzlichst erwiedernd, bitte ich Dich auch in Zukunft mir Deine Freundschaft zu bewahren!

Ich habe lange nichts von Dir gehört, hoffentlich geht es Dir ũ. Deiner lieben Familie gut?

Wie ich aus den Mittheil: d. anthrop. Ges. In Wien erfahre ist in Deés ein neuer Mitglied derselben. Kennst Du ihn? Er ist Herr Mály István k. ung. Finanzkonzipist. Er hat schon eine kleine Mittheilung der genannten Gesellschaft zugeschickt, die erschienen ist.

Sind in Deés Romänen? Ich möchte mir gern ein thönernes Glöckchen verschaffen, welches die Romänen um Deva herum an ihre Grabkreuze hängen. Vielleicht verkauft man auch bei Euch solche am Markttage bei den Töpfern?

Dich herzlich grüßend rufe ich Dir nochmals ein „Prosit Neujahr" entgegen.

Dein
Julius Teutsch

Braşov 10/I 1903

Dragă prietene!

Întorcându-ți în cel mai cordial mod salutul de Anul Nou, te rog să-mi păstrezi şi pe viitor prietenia-ți.

Nu am mai auzit de mult nimic despre tine; sper că ție şi iubitei tale familii vă merge bine.

După cum aflu din „Mittheil[ungen] d[er] anthrop[ologischen] Ges[ellschaft] de la Viena, la Dej se află un nou membru al acestei societăți. Îl

https://biblioteca-digitala.ro

cunoşti? Este domnul Mály István concipist financiar regal ungar. El a trimis deja numitei societăți o mică comunicare care a şi apărut.

Sunt români la Dej? Mi-aş procura cu plăcere un clopoțel ceramic (din cele) pe care românii din jurul Devei le atârnă de crucile lor mortuare. Poate că se vând şi pe la voi astfel de clopoței la olari în zilele de târg.

Salutându-te cordial îți urez încă odată un An Nou cu noroc.

Al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 11

Lieber Freund!

Ich sende Dir einige byzantiner Münzen zur Bereicherung Deiner schon beträchtlichen Sammlung. Du muβt ja schon im Stande sein einige Zimmer mit Sammlungen auszufüllen! Oft wenn wir mit Pista zusammen sind ū. das geschieht fast jeden Tag, sprechen wir von Dir ū. wünschen Dich einmal nach Kronstadt. Hast Du schon viel Material für Dein beabsichtigtes Werk?

Ich hätte groβe Lust Dich in Klausenburg zu besuchen ū. gleichzeitig auch die Museen anzusehen. In Enyed sind auch bemalte Topfscherben ähnlich wie unsrigen die mich sehr interessieren. Wen ich nur einige minderwertige bemalte Scherben bekäme, um sie mit den hiesigen zu vergleichen ū. die Technik der Malerei herauszukriegen. Mit Pista haben wir schon fűr das Frűhjahr mehrere Excursionen besprochen ob es aber zu allem kommt weiβ ich nicht, da ich geschäftlich sehr angestrengt bin. Die Bücher werde ich dezimiren ū. allen Ballast, nämlich alles was nicht auf Prähistorie Bezug hat, verkaufen, sie stehen mir im Wege. Ich habe z.B. Sattellit, Kr. Wochenblatt etc. Von denen Du vielleicht einiges brauchen kannst. Ich will den Jahrgang um 40 x hingeben.

Mit herzlichem Gruβ ū. Empfehlung an die Deinigen

Dein alter

Julius Teutsch

Kr. 4/ II 1906

Dragă prietene !

Îți trimit câteva monede bizantine spre înbogățirea deja considerabilei tale colecții.

Ar trebui să fi deja în stare să umpli cu colecții câteva camere.

Deseori, când suntem împreună cu Pişta, şi asta se întâmplă aproape în fiecare zi, vorbim despre tine şi te dorim la Braşov. Ai deja mult material pentru lucrarea ce o ai în intenție?

https://biblioteca-digitala.ro

Aş fi avut mare poftă să te vizitez la Cluj şi totodată să vizitez şi muzeele (de acolo n.tr.). La Aiud sunt cioburi pictate asemănătoare cu ale noastre, care mă interesează foarte. Numai de aş obține câteva cioburi pictate, fără valoare pentru a le compara cu cele de aici şi pentru a stabili (asfel) tehnica de pictare. Cu Pişta am planificat deja mai multe excursii pentru la primăvară, dar dacă acestea se vor îndeplini nu ştiu pentru că sunt foarte ocupat cu afacerile. Cărțile le voi decima vânzând întrg balastul, adică tot ce nu are legătură cu preistoria, pentru că îmi stau în drum. Am de exemplu „Sattellit", Kr[onstädter] Wochenblatt etc dintre care ai putea avea şi tu poate nevoie de unele. Doresc să dau (colecția pe) un an pentru 40x.

Cu salut cordial şi complimente pentru ai tăi

vechiul tău

Juliụs Teutsch

Br[aşov] 4 II 1906

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 12

Kronstadt 21/VII 1906

Lieber Freund!

Endlich ist es mir gelungen das Bärenfell an Dich abzusenden. Ich habe die Rechnung ausbezahlt ū. sende sie Dir in diesem Brief, bitte das Geld an meine Adresse zu senden. Hoffentlich bist Du mit der Arbeit zufrieden. Es ist schöner geworden als ich dachte. Für die Postspesen rechne ich Dir nichts, bitte Dich aber dafür um die Zusendung der bei Dir aufbewahrten Eisenformen für heilige Brode, die ich seinerzeit in Klausenburg gekauft habe.

Ich habe mir eine Sammlung von Siebenbürger Münzen angelegt ū. würde meine römischen Silber ū. Bronzemünzen gerne in 7bürgische eintauschen. Hast Du von letzten keine?

Wann kommst Du nach Kronstadt?

Mály Pista ist auf 4 Wochen nach Fogarasch gefahren. Ich warte mit Schmerzen auf ihn um mit ihm eine Excursion zu machen. Ich hätte groβe Lust an der Erdenburg zu graben. Vielleicht stoβe ich dort auf römische Münzen.

Mit herzlichem Gruβ

Dein alter

Jul. Teutsch

Braşov 21/VII 1906

Dragă prietene!

In sfârşit am reuşit să îţi expediez blana de urs. Am achitat factura şi ţi-o trimit în această scrisoare, rugându-te să trimiţi banii pe adresa mea.. Sper că eşti mulţumit de lucrare. A devenit mai frumoasă decât aş fi crezut. Nu îţi pun la socoteală taxele poştale, dar te rog să-mi expediezi formele din

https://biblioteca-digitala.ro

fier pentru pâinile sfințite pe care le-am cumpărat cândva din târg la Cluj şi păstrate la tine.

Mi-am înjghebat o colecție de monede transilvănene şi aş schimba cu plăcere monedele mele romane de argint şi bronz cu unele transilvănene. Nu ai vreunele din acestea?

Când vii la Braşov?

Mály Pista a plecat pentru 4 săptămâni la Făgăraş. Îl aştept cu nerăbdare dureroasă pentru a face cu el o excursie. Aş avea mare poftă să sap la Râşnov (castru).Poate dau acolo peste monede romane.

Cu salut cordial

vechiul tău

Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 13

Kronstadt 3/XI 1906

Lieber Freund!

Soeben erhielt ich von der Post die bewuβten K 94 ū. mache mich daran Dir sofort einige Zeilen zu schreiben. Pista scheint auch mir gegenüber den Gekränkten zu spielen, den ich sehe ihn nur wenn ich ihn besuche, wo er früher fast jeden Tag bei mir war. In Erösd war ich seither nicht mehr ū. werde auch kaum heuer noch dazu kommen.

Meine neuste Idee ist, Erösd, besser gesagt die Fundstelle anzukaufen, da ich nur dan schalten ū. walten kann ich wie ich will , ū. mir nicht andere so leicht in die Querre kommen können.

Wenn Du siebenbürger Műnzen zu Gesicht bekommst, bitte, denke an mich.

Mit den besten Grüβen an Dich ū. Handkuβ an Deine Frau Gemahlin

Dein alter
Julius Teutsch

Braşov 3/XI 1906

Dragă prietene!

Deîndată ce am primit de la poştă ştiutele 94 K mă apuc să-ți scriu câteva rânduri. Pişta pare să o facă pe jignitul şi față de mine pentru că nu îl văd decât atunci când îl vizitez, de unde mai înainte era pe la mine aproape zilnic. Nu am mai fost de atunci la Ariuşd iar anul acesta nu cred să mai ajung pe acolo.

Cea mai recentă idee a mea este să cumpăr Ariuşdul, mai bine zis situl, pentru că doar atunci aş putea face totul după placul meu şi nu mi s-ar mai putea pune alții cu atâta uşurință în curmeziş.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă îți apar în față monede transilvănene te rog să te gândeşti la mine.

Cu cele mai bune salutări ție şi sărutări de mâini doamnei tale soții

vechiul tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 14

„Zum roten Krebs"
FABRIK
feinster Liqueure A. JUL. TEUTSCH
und
Branntweine Fernsprecher 173
GEGRŰNDET 1842

Kronstadt, 15. Januar 1908

Lieber Freund!

Bitte zörne mir nicht, weil ich Dich so lange auf eine Antwort habe warten lassen; vor allem viel Glück zum Jahreswechsel ū. herzliche Gratulation zum gelingen Deines Werkes! Ich wäre selbstverständlich gern bereit Dir mit Abbildungen zu dienen weiβ jedoch nicht was ich Dir senden soll? Die meisten Funde sind publizirt, es könnten höchstens Scherben aus der Almáser Höhle oder Scherben ū. einige kleine Eisenfunde vom Salamonsfelsen bei Kr. sein. Genügt so etwas? Bitte teile mir genaueres mit ū. ich lasse Dir gerne Bilder anfertigen. Dan habe ich vom Pfarrer Bakk aus Salzburg (Vizakna) auf der Lizitation einige Kupferbeile ū. aus der der Gegend von Klausenburg Bronzesicheln gekauft. Diese sind auch noch nicht veröffentlicht.Wenn Dir mit Abbildungen gedient ist von Gegenständen die in dem Museum des Honterusgymnasiums sich befinden, so will ich gerne Dir dazu behilflich sein. Pista ū. ich sind beide Amateur-Photogr. ū. es ginge ganz gut. Nur muβ ich genau wissen was Du haben willst.

Mit herzl. Gruβ

Dein alter
Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

„La racul roşu"
FABRICĂ
de
cele mai fine lichioruri A. JUL. TEUTSCH
şi rachiuri Telefon 173
FONDATĂ 1842

Braşov, 15 ianuarie 1908

Dragă prietene!

Te rog să nu te mânii pe mine pentru a te fi lăsat atât de îndelung să aştepți un răspuns: înainte de toate mult noroc la schimbul de ani şi felicitări din inimă pentru succesul lucrării tale. De la sine înțeles că aş fi cu plăcere dispus să-ți fiu de folos cu imagini dar nu ştiu ce să îți trimit. Majoritatea descoperirilor sunt publicate, ar putea fi vorba cel mult de cioburi din Peştera Almaş sau fragmente ceramice şi unele mici piese metalice de la Pietrele lui Solomon de la Braşov. Ajunge aşa ceva? Te rog comunică-mi date mai exacte şi îți voi face cu plăcere fotografiile. Apoi am cumpărat de la preotul Bakk din Ocna Sibiului, la licitație, nişte topoare de cupru şi din zona Clujului nişte seceri din bronz.. Acestea nu sunt încă publicate. Dacă îți sunt de folos imagini ale obiectelor ce se află în muzeul Gimnaziului Honterus, doresc cu plăcere să îți fiu de folos. Pişta şi cu mine suntem amândoi fotografi amatori şi treaba merge chiar bine. Doar că trebuie să ştiu exact ce doreşti să obții.

Cu salut cordial

vechiul tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 15

Kronstadt 4/II 1908

Lieber Freund!

Den Siegelabdruck der Kammacherzunft habe ich erhalten ū.war sehr erstaunt, daβ noch ein zweites Petschaft existirt. Ich habe nähmlich auch ein Siegel derselben Zunft mit genau derselben Jahreszahl. Nur ist die Ausführung obwohl im Wesen dasselbe ū. doch in anderer Art. Ich möchte mir das Stück erwerben ū. bitte Dich mir behilflich zu sein.

Ich möchte Dich auch freundlichst bitten mir die noch in Klausenburg gekauften Brodformen übersenden zu wollen, falls Du sie noch hast.

Gerade heute theilt mir Prof.Dr. Netoliczka mit, daβ das Presbyterium meiner Bitte nur einige Aufnahmen von prähistor. Gegenständen machen zu dürfen ū. nicht willfährt ū. sich selbst die Publikation vorbehält, da es eine Geldeinnahme bedeutet! Du kannst Dir nicht denken wie mich dieses Vorgehen berűhrt hat, nachdem dasselbe Presb. mich seinerzeit um meine Sammlung angehen will. Nun ich werde es mir merken!

Es sind jetzt trübe Tage, aber ich hoffe daβ schon in der nächsten Woche möglich sein wird gute Aufnahmen zu machen. Ich werde mit Pista manches zusammenstellen ū. zwar ein Eisenschwert, Bronzesicheln, die von Pfarrer Bakk in Vizakna gekauften Kupferäxte, einige primitive Gefäβe von Erösd ū. wenn Du willst auch den römischen Münzstempel. Von letzteren kann ich Dir blos einen Abdruck senden, da ein Bild zu machen nicht möglich wäre. Dies alles ist nicht veröffentlicht!

In vierzehn Tagen hoffe ich die gewünschten Bilder senden zu können, wie groβ sollen dieselben sein? Pista hat einen 9 x 12 cm Apparat ich hoffe mit dem wird es ganz gut gehen. Du fragst mich ob ich die Sachsenbezügliche Urkunden ū. Autographen sammle. Ja! Vorausgesetzt daβ sie nicht theuer sind!

Pista weiβ von der Erhöhung der Steuer auf Spiritus um 30% nichts!

Mit herzlichem Gruβ

Dein

Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Braşov 4/II 1908

Dragă prietene!

Amprenta sigilară a breslei pieptănarilor am primit-o şi am fost uimit că mai există o a doua astfel de pecete. Căci şi eu am un sigiliu al aceleiaşi bresle din exact acelaşi an. Doar că deşi realizarea este în esență aceeaşi este totuşi în altă manieră. Mi-aş dori să achiziționez piesa şi te rog să îmi fi de ajutor.

Aş dori să te rog în cel mai prietenesc mod să îmi expediezi formele de pâine cumpărate la Cluj, în cazul în care le mai ai.

Chiar astăzi prof. dr. Netoliczka îmi comunică cum că Presbiteriul nu e de acord cu cererea mea ci doar cu a se face numai câteva fotografii de piese preistorice, păstrând dreptul de publicare pentru că aceasta înseamnă o încasare. Nu îți poți închipui cum m-a atins acest procedeu, după ce acelaşi Presbiteriu, altădată, mi-a solicitat colecția mea.

Acum sunt zile noroase, dar sper că deja săptămâna viitoare să fie posibil să se facă fotografii bune. Voi alcătui câte ceva cu Pişta, adică un paloş din fier, seceri din bronz, topoarele din cupru cumpărate de la preotul Bakk din Ocna Sibiului, câteva vase de la Ariuşd şi, dacă vrei, tiparul monetar roman. În privința celui din urmă îți pot trimite doar o amprentă, pentru că o fotografie nu e posibil de făcut. Toate acestea nu sunt publicate. Sper ca în patrusprezece zile să îți pot trimite fotografiile dorite; cât de mari să fie acestea?

Pişta are un aparat 9 x 12 cm şi sper să iasă bine cu el. Mă întrebi dacă colecționez documente referitoare la saşi şi manuscrise? Da! Presupunând că nu sunt scumpe.

Pişta nu ştie nimic despre mărirea impozitului pe spirt cu 30%!

Cu salut cordial

al tău

Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 16

Kronstadt 20/2 908

Lieber Freund!

Endlich kann ich Dir die Photos senden, Du wirst über die kleine Anzahl erstaunt sein, aber ich habe nichts mehr ū. muβt Du mit dem Wenigen Vorlieb nehmen.

Das eiserne Schwert ist in der Nähe der Zuckerfabrik Brenndorf gefunden worden ū. dürfte von mir schon irgendwo angeführt worden sein. Die Mühle No 1 ist bei Neustadt ausgeackert worden ū. No 2 habe ich noch mit den Eisenbestandteilen beim Salamonsfelsen selbst ausgegraben.1907. Die Gefäβe stammen aus Erösd (Lenkert) ū. sind entfernt von der berühmten Fundstelle der bemalten Keramik beim Brunnengraben aufgefunden worden.

Die Bronzekelte ū. Kupferbeile so wie den Kupferhammer habe ich aus der Sammlung Bakk (Vizakna) gekauft. Endlich ein Abdruck des römischen Münzstempels gefunden unter dem Gesprengberg bei Kronstadt.

Ich habe dem bewuβten Herrn Manolescu sofort geschrieben, aber bis heute noch keine Antwort erhalten.

Die Bilder die ich sende hat Pista gemacht, also er hat Deinen Dank zu erwarten.

Mit herzl. Gruβ,

Dein alter
Julius Teutsch

Braşov 20 /2 908

Dragă prietene!

În sfârşit îţi pot trimite fotografiile şi vei fi uimit de numărul lor mic, dar nu am mai mult şi astfel trebuie să te mulţumeşti cu puţinul acesta.

Paloşul din fier a fost găsit în apropierea fabricii de zahăr Bod şi s-ar putea să fi fost deja citat de mine undeva. Râşniţa nr. 1 a fost dezgropată prin arătură la Cristian iar nr.2 a fost scoasă de mine însumi la Pietrele lui

https://biblioteca-digitala.ro

Solomon împreună cu componente din fier, în 1907. Vasele provin de la Ariuşd (Lenkert) şi au fost descoperite la săparea unei fântâni, la distanță de vestitul loc de descoperire al ceramicei pictate.

Celturile din bronz şi topoarele din bronz ca şi ciocanul din cupru le-am cumpărat din colecția Bakk (Ocna Sibiului). În sfârşit o impresiune a unui tipar monetar roman găsit la baza Dealului Sprenghi din Braşov.

I-am scris deîndată numitului domn Manolescu dar nu am primit până astăzi nici un răspuns.

Imaginile pe care ți le trimit le-a făcut Pişta, deci el are de aşteptat mulțumirile tale.

Cu salut cordial,

vechiul tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 17

Kronstadt 17/6 1908

Lieber Freund!

Wie mir Pista mitteilt warst Du in Wien beim Festzug. Ich war vorher oben, wie schade daß wir uns nicht treffen konnten. Warst Du bei Prof Hoernes? Ich sprach mit Hörnes űber Dein Werk ū. er meinte es könnten auch solche Gegenstände abgebildet werden, die schon publiziert worden sind. Die Clichès würdest Du von der Akad. der Wissenschaften ū. von der Anthropol. Gesellschaft schon bekommen. Ich hatte das Glück 6 Stunden Colleg von Hoernes anhören zu dürfen. Habt ihr in der Nähe von Naszod einen Fundort prähistor. Alterthümer? Ich habe den Gedanken nicht aufgegeben Dich heuer dort zu besuchen ū. eine Ausgrabung zu machen..

Und jetzt zum Geschäft! Mit heutiger Post sende ich Dir einige Extracte, welche zur Erzeugung von je 1 Liter Likör dienen. Auch eine Preisliste wirst Du erhalten, um die Sorten kennen zu lernen, denn die Preise mache ich Dir ganz besonders, so daß Du kaum irgendwo gleichgute Qualitäten billiger bekommen dürftest. Ich bediene mehrere Droguerien im Innland ja selbst in N. Oestr. ū. Böhmen.

Schreibe mir nur welche Quantitäten Du von einer jeden Sorte verfertigen willst ū. ich stelle die Reingb. Extract ū. Calculation zusammen.

In die Preislisten schreibe ich Dir von den gewünschten Sorten die Kilopreise der Likör Extracte ein.

Bei meinem Besuch würde ich Dir recht genau an die Hand gehen um Dir die Sache einzurichten.

Ich habe mir auch eine Siegelsammlung angelegt. Solltest Du Petschafte bezitzen, so sei so gut ū. drücke mir je 3 Stück in Siegellack ab.

Dich herzlichst grüßend, verbleibe ich

Dein alter

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Braşov 17/6 1908

Dragă prietene!

După cum îmi comunică Pişta ai fost la Viena la festivități. Eu am fost ceva mai înainte acolo şi ce păcat că nu ne-am putut întâlni. Ai fost pe la prof Hoernes? Am vorbit cu Hörnes despre lucrarea ta şi el era de părere că ar putea fi reproduse şi obiecte care au fost deja publicate. Clişeele le vei primi de la Academia de Ştiințe şi de la Societatea de antropologie. Am avut norocul de a audia 6 ore pe colegul Hoernes. Aveți în apropiere de Năsăud vreun loc de descoperire de antichități preistorice? Nu am renunțat la gândul de te vizita acolo anul acesta şi a face o săpătură.

Şi acum la afaceri! Cu poşta de azi îți trimit câteva extracte care folosesc la obținerea câte unui litru de lichior. Vei primi şi o listă de prețuri pentru a cunoaşte categoriile, pentru că prețurile ți la fac preferențial încât abia dacă ai putea obține de altundeva mai ieftin aceeaşi calitate. Deservesc mai multe drogherii din țară ba chiar şi din Austria Inferioară şi Boemia.

Scrie-mi doar ce cantități din fiecare categorie vrei să prepari şi eu voi face extractele şi calculația. In lista de prețuri voi înscrie prețurile extractelor de lichior dorite per Kilogram.

La vizita mea ți-aş sta alături pentru a-ți organiza treaba.

Mi-am înjghebat şi eu o colecție de sigilii. Dacă vei fi avâd în posesie peceți, atunci fi bun şi aplică-mi câte 3 bucăți din fiecare în lac de sitgiliu.

Salutându-te în cel mai cordial mod rămân

vechiul tău
Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 18

Herrn I. Marțian
Hauptmann a. D.
Mercurbank
Naszód bei Bistritz

Kr. 16/I 1909

Lieber Freund!

Du würdest mir eine groβe Freude bereiten, wenn Du mir die Arbeit (Repertorium) einsenden würdest. Ich werde mich sofort bei Zeidner verwenden ū. Dir ehestens Nachricht zukommen lassen. Auch die Abbildungen sende mit, vielleicht kann ich noch einige letzthin gemachte Funde aus einer La Téne + römischer Kultur hinzufügen. Pista hilft mir fleiβig bei meinen hoch auβerordentlich anhäufenden Arbeiten.

Mit herzl. Gruβ Dein alter

Jul. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
Căpitan în retragere
Banca Mercur
Năsăud la Bistrița

Braşov 16/I 1909

Dragă prietene!

Mi-ai face o mare bucurie dacă mi-ai trimite lucrarea (Repertoriul). Mă voi adresa de deîndată către Zeidner dîndu-ți cât mai curând de ştire. Trimite cu aceasta şi imaginile pentru că poate voi putea adăuga unele descoperiri din perioadele La Tène şi romană recent făcute. Pişta îmi ajută cu hărnicie în activitățile mele ce se îngrămădesc în mod extraordinar.

Cu salut cordial vechiul tău

Jul.Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 19

Kronstadt 11. V 1909

Lieber Freund!

Besten Dank für Deine Karte; was hast Du in Wien gemacht? Unser Museum hatte letzten Sonntag über 100 Besucher, gestern war Se. Excellenz General der Cavallerie v. Brudermann aus Wien drinen. Vorige Woche hatten wir viel Schnee ū. Kälte, bin neugierig ob es dem Frucht ū. dem Obst geschadet hat.

Ich habe eine groβe Bitte an Dich! Vorerst die Frage: hast Du noch die kleine Armbrust die ich gegen Bücher mit Dir seinerzeit eintauschte? Wenn ja, so frage ich Dich ū. bitte Dich: würdest Du mir nicht dieselbe gegen Münzen oder sonst etwas wieder eintauschen ? Die Armbrust habe ich von August Teutsch in Kronstadt, einem Freund von mir, der mich wiederholt nach derselben fragte, worauf ich ihm mit verschiedenen Nothlügen kam. Nun drängt er wieder sie zu sehen ū. will nächstens ins Museum kommen um sie zu sehen. Also ich bitte Dich schreibe mir sofort, ob Du mir die Freundschaft thun willst. Von Pista herzliche Grüsse.

Es grüβt Dich Dein alter

Julius Teutsch

Braşov 11 V 1909

Dragă prietene!

Îți foarte mulțumesc pentru cartea ta poştală;ce ai făcut la Viena? Muzeul nostru a avut duminica trecută peste 100 de vizitatori, iar ieri a fost şi Excelența Sa generalul de cavalerie von Brudermann de la Viena. Săptămâna trecută am avut multă zăpadă şi ger; sunt curios dacă a dăunat roadelor şi fructelor.

Am o mare rugăminte la tine! Mai întâi întrebarea: mai ai mica arbaletă pe care cândva am schimbat-o cu tine contra unor cărți? Dacă da, te

https://biblioteca-digitala.ro

întreb şi te rog: nu ai schimba-o din nou pe monede sau orice altceva? Arbaleta o aveam de la August Teutsch din Braşov, un prieten de al meu care m-a întrebat în repetate rânduri de ea, eu răspunzându-i cu diferite minciuni de circumstanță. Acum presează din nou să o vadă şi vrea să vină în curând la muzeu pentru asta. Deci te rog scrie-mi imediat dacă vrei să-mi faci această favoare. De la Pişta salutări cordiale.

Te salută vechiul tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 20

Kronstadt 19/ VII 909

Lieber Freund!

Lange genug habe ich Dich auf eine Antwort warten lassen, aber ich wollte Dir immer erst einige Münzen früher senden ū. hab es bis heute nicht gethan, weil ich vorhabe sie Dir selbst zu bringen. Allerdings sind es nur wenige Stücke (5-6 Stücke) die ich vorläufig für Dich auf die Seite gethan habe, aber ich hoffe doch noch welche dazu erwerben zu können. Meine Reise dürfte erst Ende August oder Anfang September nach Bistritz erfolgen, da ich viel anderes vorher absolwieren möchte. Für Deine Sendung, besonders aber für die Armbrust bin ich Dir zu großem Danke verpflichtet, da mir dadurch dem bewusten Herrn gegenüber, ein großer Stein vom Herzen gefallen ist. Also mehrmals meinen innigsten Dank! Auch die Drucksachen waren mir vom großem Werth.

Mit herzl. Gruß an Dich ū. die Deinen

Dein alter
Jul. Teutsch

Braşov 19/VII 909

Dragă prietene!

Te-am lăsat destul de mult să aştepți un răspuns, dar am vrut mereu ca mai întâi să-ți trimit câteva monede şi nu am făcut-o nici până astăzi deoarece am intenția să ți le aduc eu însumi. Ce-i drept sunt doar puține piese (5-6 bucăți) pe care le-am pus deoparte deocamdată pentru tine, dar sper să le mai pot adăuga vreunele. Călătoria mea la Bistrița ar putea avea loc abia la sfârşitul lui august sau începutul lui septembrie deoarece mai înainte doresc să mai rezolv multe altele. Pentru coletul tău, dar mai ales pentru arbaletă îți sunt dator mare mulțumită pentru că prin aceasta mi s-a

https://biblioteca-digitala.ro

luat față de ştiutul domn o mare piatră de pe inimă. Aşa încât de mai multe ori mulțumirile mele cordiale. Şi tipăriturile au fost de mare valoare.

Cu salut cordial către tine şi ai tăi

vechiul tău
Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 21

Sr. Hochwohlgeboren
Herrn I. Marțian
K. ung. Landwehr-Hauptmann a.D
Naszód bei Bistritz
Siebenbürgen

Kr. 9/ IX 1909

Lieber Freund!

Aus verschiedenen Grünnden ist es mir nicht möglich in absehbarer Zeit nach Naszód zu kommen. In diesem Monat kommen Dr. Hub. Schmidt ū. Prof. Gust. Kossina aus Berlin nach Kronstadt, welche ich in der nächsten Woche erwarte. Es ist möglich, daβ ich mit diesen Herren nach Rumänien hinüber fahre. Also wird meine Reise auch heuer ins Wasser fallen.

Pista ist leider von Kronstadt wegversetzt worden ū.zwar nach Makó.

Die Münzen für Dich werde ich Dir nächstens schicken.

Mit bestem Gruβ Dein
alter Jul. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
căpitan(r) în miliția teritorială regală ungară
Năsăud-Bistrița
Transilvania

Braşov 9 IX 1909

Dragă prietene!

Din diferite motive nu îmi este posibil să vin la Năsăud într-un timp previzibil. Luna aceasta vin la Braşov dr. Hub. Schmidt şi prof. Gust. Kossina de la Berlin, pe care îi aştept săptămâna viitoare. Este posibil să

https://biblioteca-digitala.ro

călătoresc cu aceşti domni dincolo în România. Deci călătoria mea (la Năsăud) cade şi anul acesta.

Pista a fost din păcate mutat din Braşov şi anume la Makó.

Monedele destinate ție ți le voi trimite în curând.

Cu cel mai ales salut,

vechiul tău Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 22

Kronstadt 10/ I 1913

Lieber Freund!

Lange habe ich nichts von Dir gehört. Was treibst Du noch? Jedenfalls Bankgeschäfte ū. Vieles andere.

In unserer Sache (Einstellung der Grabungen durch den Vicegespan des Hároms.Com.) ist noch nichts entschieden worden, trotzdem sie fast zwei Jahre beim Ministerium ist. Ich habe nun das ganze Tatsachenmaterial im Sept.- Okt. Heft des „Földtani Közlöny" veröffentlicht ū. hoffe so vielleicht etwas zu erreichen.

Wie steht es bei Dir oder Deinem Unternehmen mit der Likörfabrikation? Ich habe seinerzeit Proben ū. Preisnotierungen geschickt ū.ich weis nicht mehr unter welcher Adresse, habe aber nicht eine Zeile mehr erhalten.

Ich habe hier nicht wenig unter der Konkurenz der beiden groβkapitalistischen Firmen zu leiden.

Leider bin ich gezwungen den ganzen Bedarf an Spiritus bei Czell's zu decken ū. zahle immer ein ū. denselben Preis. Da ich den Tagespreis oder den Marktpreis niemals erfahren kann, so bitte ich Dich mir zu sagen, wie ich denselben erfahren kann, damit ich hie ū. da verhandle ū. handle.

Ich glaube Du wirst da fortwährend im Laufenden sein ū. bitte Dich daher mir von Zeit zu Zeit den Tagespreis von Roh ū. Raffinadespiritus mitteilen zu wollen. Oder kannst Du vielleicht veranlassen, daβ von der Fabrik aus mir alle vierteljahr Offerte zugeschickt werden? Ich wäre Dir sehr dankbar dafür.

Dir ū. den Deinigen ein „Prosit Neujahr" zurufend, verbleibe ich mit herzl. Grüβe

Dein
Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Braşov 10/ I 1913

Dragă prietene!

De mult nu am auzit nimic despre tine. Ce mai faci? Desigur afaceri bancare şi multe altele.

În problema noastră (sistarea săpăturilor prin viceşpanul comitatului Trei Scaune) nu s-a decis încă nimic, deşi se află de aproape doi ani la minister. Am publicat acum întregul material referitor la ea în numărul pe septembrie-octombrie al revistei „Földtani Közlöny" şi sper ca astfel să realizez ceva.

Cum e pe la tine sau în întreprinderea ta cu producția de lichioruri?

Am trimis cândva probe şi notări de prețuri şi nu mai ştiu pe ce adresă, dar nu am mai primit nici măcar un rând.

Nu puține am de suferit aici din cauza concurenței celor două mari firme capitaliste.

Din păcate sunt constrâns să acopăr de la Czell întreaga cantitate de spirt necesară şi plătesc mereu acelaşi şi acelaşi preț. Pentru că nu pot afla niciodată prețul zilei sau pe cel al pieței, te rog să îmi spui cum l-aş putea afla pentru a mă putea tocmi şi negocia pe ici pe colo. Cred că tu vei fi fiind acolo mereu la curent şi te rog să îmi comunici şi mie prețul zilei pentru spirtul brut şi cel rafinat. Sau poate poți să aranjezi ca de la fabrică să îmi fie trimise toate ofertele trimestriale? Ți-aş fi foarte recunoscător.

Urându-ți ție şi alor tăi un An Nou cu noroc rămân cu salutări cordiale

al tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 23

Kronstadt 15/I 1913

Lieber Freund!

Besten Dank für Deine Zeilen! Doch möchte ich Dich bitten mir mitzuteilen wann die Zeitung „Szeszipari Közlöny" erscheint, damit ich sie mir bestelle.

Da ich im Frühjahr noch viel mit meinem Bau zu tun haben werde ū. im Sommer meine Frau ein Bad wegen ihrer Rheuma besuchen muß, so werde ich nicht vor dem Herbst Dich aufsuchen können, aber dann hoffe ich es tun zu können. Mein Wunsch ist es ja schon lange, aber immer kam etwas dazwischen. Für Deine liebenswürdige Vermittlung der Spiritus Offerte ū. für die Uebersendung der Kuchenformen meinen besten Dank!

Jetzt werden Beratungen gepflogen um aus dem alten Gymnasium ein Museum auszubauen worin unsere Sammlungen untergebracht werden sollen.

Mit herzlichem Gruße Dein

alter Freund

Jul. Teutsch

Braşov 15/I 1913

Dragă prietene!

Mulțumesc foarte mult pentru rândurile tale! Dar aş dori să te rog a-mi comunica când apare publicația „Szezispari Közlöny" pentru a mi-o comanda.

Deoarece la primăvară voi mai fi încă mult ocupat cu construcția mea iar la vară va trebui să merg cu soția la băi, din cauza reumatismului ei, nu te voi putea vizita înainte de toamnă, dar sper să o pot face atunci. Dorința mea este deja mai veche, dar mereu a intervenit ceva. Pentru amabila ta intermediere a ofertei de spirt şi pentru trimiterea formelor de cozonac îți mulțumesc foarte mult!

https://biblioteca-digitala.ro

Acum se poartă discuții pentru ca vechiul gimnaziu să fie transformat într-un muzeu unde să fie adăpostite colecțiile noastre.

Cu salut cordial al tău

vechi prieten

Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 24

Kronstadt 6/III 1913

Lieber Freund!

Ich war wieder einmal zur Abwechslung krank. Einen kolossalen Starckschnupfen habe ich hinter mir.

Jedenfalls würde Euer Consumgeschäft mehr verdienen, wenn die Leitung die Getränke in Fäßern beziehen ū. selbst in Flaschen abziehen würde. Noch mehr aber würdet Ihr erzielen, wenn Ihr die Liköre selbst bereiten würdet.

Sag' doch den Herren die am Consum-Geschäft arbeiten, doch einmal einen Versuch zu machen. Ich habe vor kurzem nach Pécs Extracte zur Erzeugung von 1300 Liter Likör und nach Neu Nagelberg in N.Ö. ū. Pilsen in B. Mehrere Kº zu ebendemselben Zweck gesendet. Hier hat außer mir den Verkauf derselben noch die Apotheke Jekelius ū. die Medizinal Droguerie C. H. Neustädter.

Ich komme heuer bestimmt nach Bistritz ū. suche mir Abnehmer für Likör Extracte ū. Essenzen. Sie sind sehr gut ū. ausgiebig (8 gramm genügen für 1. Liter Likör etc) ū. billiger wie viele In ū. Ausländische Firmen.

Mehadia wird heuer nicht gelingen, den ein Abkommen von hier ist geradezu unmöglich weder für mich noch für meine Frau.

Danke für die Zusendung Deiner Bankbilanz.

Haldenwang kommt 2-3 mal im Jahr von Schäßburg auf einen Tag herüber ū. berichtet seinem Stammfreund. Er ist, wie Du vielleicht wissen wirst, Prokurist von Kamner et Jekelius.

Deinen Gruß will ich ihm bei nächster Gelegenheit ausrichten.

Herzliche Grüße von Deinen alten

Julius Teutsch

Braşov 6/III 1913

Dragă prietene!

Iarăşi am fost încă odată, ca pentru variație, bolnav. Am lăsat în urmă un colosal de puternic guturai.

https://biblioteca-digitala.ro

În orice caz magazinul vostru de desfacere ar câştiga mai mult dacă conducerea ar comanda băuturile în butoaie şi le-ar trage apoi în sticle. Şi mai mult ați realiza dacă v-ați produce chiar voi lichiorurile.

Spune domnilor care lucrează la magazinul de desfacere să facă totuşi o încercare. Eu am expediat de curând la Pécs extracte pentru producerea a 1300 litri de lichior şi la Neu Nagelberg în Austria Inferioară şi Pilsen în Boemia mai multe kilograme, în acelaşi scop. Aici, în afară de mine, vânzarea acestora o face farmacia Jekelius şi Drogheria medicinală C.H.Neustädter.

Anul acesta vin cu siguranță la Bistrița şi caut acolo cumpărători pentru extracte şi esențe de lichior. Sunt foarte bune şi spornice (8 grame ajung pentru 1 litru de lichior etc).

Mehadia nu poate reuşi anul acesta, pentru că a putea pleca de aici este de-a dreptul imposibil atât pentru mine cât şi pentru soția mea.

Îți mulțumesc pentru trimiterea bilațului tău bancar.

Haldenwang vine încoace de 2-3 ori pe an de la Sighişoara pentru câte o zi şi îşi informează confratele. Este, după cum probabil şti, procurist la Kamner şi Jekelius.

Îi voi transmite salutul tău cu proxima ocazie.

Salutări cordiale din parte vechiului tău

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 25

Kronstadt 21/IX 1913

Lieber Freund!

Deine Mitteilungen űber das Werk N. Densuşan's sind sehr interessant, doch kann ich leider nicht so viel rumänisch um es gut zu verstehen obgleich ich in letzter Zeit mich mit Deiner Muttersprache beschäftgt habe. Ist es leicht verständlich geschrieben? Und kann man es in allen Buchhandlungen bekommen? Vielleicht durch Ciurcu?

Ich arbeite an der Publication der diluvialen Funde aus Valea Cremenei! In etwa 14 Tagen werde ich fertig sein ū. will es in „Földtani Közlöny" veröffentlichen.

Sonst geht es mir ū. meiner Familie gut. Heute ist die Denkmal-Einweihung der gefallenen Studenten bei Marienburg 1612. Ich werde auch hinausfahren. Mein Sohn ist Quintaner ū. soll heute hinter der Cötusfahne mitmarschieren. Wie doch die Zeit vergeht.

Unser Museum erhält jetzt grossartige Räume im alten Gymnasium ū. Bibliotheksgebäude. Etwa 650 m Bodenfläche, viel Wandfläche, sehr gutes Licht, trocken ū. was nicht unterschätzt werden soll: an historischer Stätte!

Wie geht es Dir ū. Deiner Familie?

Mit herzlichen Grüssen an Dich ū. die Deinigen

Dein alter Freund

Julius Teutsch

Braşov 21/IX 1913

Dragă prietene!

Ceea ce mi-ai comunicat asupra lucrării lui N. Densuşianu este foarte interesant, dar din păcate nu cunosc într-atâta de bine româna pentru a o putea înțelege bine, deşi în ultima vreme m-am ocupat de limba ta maternă.

https://biblioteca-digitala.ro

Este comprehensibil scrisă? Şi poate fi obținută în toate librăriile? Poate prin Ciurcu?

Lucrez la publicarea descoperirilor diluviale din Valea Cremenei! În circa 14 zile voi fi gata şi vreau să o public în „Földtani Közlöny".

În rest îmi merge bine atât mie cât şi familiei mele. Astăzi are loc dezvelirea monumentului studenților căzuți la Feldioara în 1612. Mă voi duce şi eu. Fiul meu este quintan şi va mărşălui şi el în urma drapelului. Cât de repede trece timpul.

Muzeul nostru primeşte acum spații mărețe în vechea clădire a gimnaziului şi bibliotecii. Circa 650 mp , mare suprafață desfăşurată, lumină foarte bună, un loc uscat şi ce nu trebuie subapreciat: un lăcaş istoric.

Cum îți merge ție şi familiei tale?

Cu salut cordial către tine şi ai tăi

vechiul tău prieten

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 26

Hochwohlgeboren
Herrn I. Marțian
K. ung. Honvedmajor
Naszód bei Bestercze

Kronstadt 27/XII 1916

Lieber Freund!

Deine Karte, so wie die Mitteilung über das Schlangenbild haben mich sehr erfreut. Ein Bild davon wäre mir sehr lieb! Wann wir uns wiedersehen werden? Vielleicht kommst Du wieder einmal geschäftlich nach Kronstadt. Ich stehe mit meiner Fabrik, da ich keinen Spiritus erhalten kann.

Vor zehn Tagen erst sind wir wieder in unser Heim zurückgekehrt, in welchem ich bis auf Kleider ū. Wäsche ū. Lebensmittel alles vorfand.

Zwei Herren habe ich viel zu verdanken ū. zwar sind es die Herren Țigara Samurkas ū. Prof. Dr. Slătineanu aus Bucarest!

Vielleicht habe ich einmal Gelegenheit Dir näheres darüber mitzuteilen. Du wirst es bereits wissen dass unsere Sammlungen alle intakt geblieben sind.

Dir alles Gute wünschend verbleibe ich mit herzlichen Grüssen

Dein J. Teutsch

Onor.
Domnului I. Marțian
Maior de honvezi regali ungari
Năsăud la Bistrița

Braşov 27 XII 1916

Dragă prietene!

Cartea ta poştală ca şi comunicarea asupra seriei de imagini m-au bucurat foarte. O imagine a acestora mi-ar fi foarte plăcută. Când ne vom

https://biblioteca-digitala.ro

revedea oare? Poate vii odată din nou la Braşov cu afaceri. Eu stau cu fabrica pe loc deoarece nu pot obține nici o cantitate de spirt.

Abia acum zece zile am revenit la casa noastră unde am regăsit totul (neatins) de la haine şi rufărie până la alimente.

Am a mulțumi (pentru aceasta) la doi domni şi anume domnilor Țigara Samurcaş şi prof. dr. Slătineanu din Bucureşti.

Poate voi avea odată ocazia să îți relatez mai amănunțit despre asta. Probabil că deja şti despre faptul că toate colecțiile noastre au rămas intacte.

Urându-ți toate cele bune rămân cu cele mai cordiale salutări

al tău J. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 27

Domnului
I. Marțian
Fabricant
Nasaud

Kronstadt 17.II 1921

Lieber Freund!

Deine beiden Karten habe ich erhalten ū. teile Dir mit, dass ich den Verkauf der Essenzen schon seit zwei Jahren eingestellt habe.

Wenn wir nächstens zusammentreffen,so werde ich Dir aber einen Vorschlag machen, die Vertretung einer Weltfirma zu übernehmen deren Erzeugnisse jetzt von einer Bucarester Firma behindert, leider nicht mehr eingeführt werden können. Ich werde Dir dann nähere Auskunft geben. Mein Sohn will nächstens in Deutschland einen Distillationskurs mitmachen. Das Burzenl. Museum ist eröffnet ū. wird fleissig besucht. Bist Du Mitglied der Comission für Baudenkmale? Was treibst Du noch? Hoffentlich gelingt es mir im nächsten Jahr eine Ausgrabung am „Lempesch"!

Es grüsst Dich herzlichst Dein alter
J. Teutsch

Braşov 17 II 1921

Dragă prietene!

Am primit ambele tale cărți poştale şi îți comunic că eu am suspendat deja de doi ani vânzarea de esențe. Cu proxima ocazie când ne vom întâlni îți voi face o propunere, anume de a prelua reprezentanța unei firme mondiale stingherită acum de o firmă bucureşteană şi ale cărei produse nu mai pot acum să fie importate. Îți voi da atunci mai multe informații. Fiul meu doreşte să participe în curând la un curs asupra proceselor de distilare în Germania. Muzeul Țării Bârsei este redeschis şi vizitat cu sârg. Eşti cumva membru al Comisiei Monumentelor? Cu ce te mai îndeletniceşti? Sper să reuşesc în anul următor întreprinderea unei săpături pe „Lempeş"!

Te salută cel mai cordial vechiul tău
J.Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 28

Dl. I. Marțian
Fabrikant
Nasaud
Naszód

Kr. 21. XII 1921

Lieber Freund!

Besten Dank für die Uebersendung Deiner Arbeit über die dak: Kämpfe mit den Römern.

Sammelst Du noch fleissig? Du musst ja bereits ein sehenswertes Museum besitzen!

Dir ū. Deinen Lieben frohe Feiertage ū. ein „Prosit Neujahr", nebst herzlichen Grüssen von Deinen alten

J. Teutsch

Braşov 21 XII 1921

Dragă prietene!

Cele mai mari mulțumiri pentru trimiterea lucrării tale asupra luptelor dacilor cu romanii.

Colecționezi tot atât de sârguincios? Trebuie că ai deja un muzeu remarcabil!

Ție şi celor dragi Sărbători Fericite şi Noroc în Anul Nou alături de salutări cordiale de la vechiul tău

J. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 29

D-lui Iulian Marțian
Major d.R.
Năsăud
Naszód bei Bistritz

Kr. 3. August 1928

Lieber Freund!

Ich habe an die Comisiunea Monumentelor Istorice geschrieben ū. gebeten unseren Prähistoriker Herrn Dr. Hermann Schroller zum correspondierenden Mitglied der Com. zu wählen. Dr. Schroller ist Kronstädter, ist Fachmann ū. hätte sodan die Gelegenheit seine Arbeiten auch bei der Comission zu unterbringen. Bitte lieber Freund, seine Ernennung befürworten zu wollen. Mit Dank ū. bestem Gruss

Dein alter
Jul. Teutsch

Braşov 3 august 1928

Dragă prietene!

Am scris Comisiunii Monumentelor Istorice şi i-am solicitat să aleagă ca membru corespondent pe preistoricianul nostru domnul dr. Hermann Schroller. Dr. Schroller este braşovean, este specialist şi ar avea după aceea posibilitatea să susțină lucrările sale şi în cadrul comisiei. Te rog dragă prietene să susții numirea sa. Cu mulțumiri şi cele mai bune urări

vechiul tău
Jul.Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 30

D-lui I. Marţian
Fabricant
Nasoud-Nassod

Kronstadt 28/III 929

Lieber Freund!

Es ist mir nicht gelungen ein Resch'ses Werk über die siebenb. Münzen aufzutreiben. Candrea hatte sich vor einiger Zeit auch um ein solches Buch bemüht, konnte aber durch keine Buchhandlung ein Exemplar erhalten. Vielleicht durch Private? Durch die Zeitungen?

Die deutsche Prähistoriker Vereinigung wird Sonntag nach Pfingsten in Kronstadt weilen S.Szentgyörgy besuchen, Hermannstadt, Bukarest ü. Cernovitz besuchen.

Dir ü. Deiner l. Familie fröhliche Ostern wünschend verbleibe ich

Dein alter

Jul. Teutsch

Braşov 28/ III 929

Dragă prietene!

Nu am reuşit să găsesc lucrarea lui Resch despre monedele transilvănene. Candrea s-a ostenit şi el cu ceva timp în urmă să găsească şi el o astfel de carte, dar nu a reuşit să obţină prin nici o librărie vreun exemplar. Poate prin particulari? Prin ziare?

Asociaţia germană a preistoricienilor va poposi duminică după Rusalii la Braşov şi va vizita Sf. Gheorghe, Sibiul, Bucureştiul şi Cernăuţiul.

Urându-ţi ţie şi dragii tale familii un Paşte fericit rămân

vechiul tău

Jul.Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 1

„Zum roten Krebs"
FABRIK
feinster Liqueure
und
Branntweine.
GEGRÜNDET 1862.

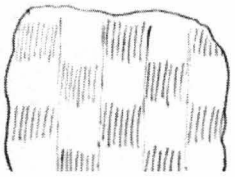
A. JUL. TEUTSCH

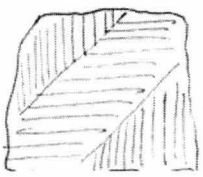
Fernsprecher 173.

Kronstadt, 16. Januar 1899.

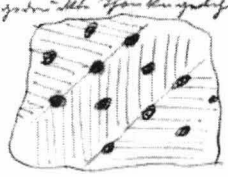
Liebe Freund!

Deine Karte habe ich erhalten u. danke dir für die Gratulation! Ich wünsche dir u. deiner Frau Gemahlin alles Gute im neuen Jahre. Also wie geht es dir noch in deinem neuen Heime? Ich hoffe, daß du u. vor allem deine Frau an die neuen Verhältnisse sich gewöhnt haben werdet. Wie geht es deinem Sprößling? Hoffentlich gut? Nun weiß du mir gütig sein, mal in Kronstadt sich zu zeigen hast? Ich bin dir von öffentlichen Orgeln haben wissen müssen, die dir von Interesse sein könnten u. was meine Person betrifft, Heile ich dir mit, daß ich u. meine Familie Gott sei Dank sich gesund befinden. Daß mein Gehör schwächer! Von Feldkirch habe ich schon Briefe mehrere Häuser gebracht, die von Arbeitern der Lehrerschaft Kronstadt einen der Hüte fabrik genannt werden sind. Vor allem sind es Hafnerhäuser mit unterschiedlichen Verzierungen da ich dir so gut ich kann aufzeichnen:

die schwarzen Punkte bedeuten auf grünem Hafnerhäuschen!

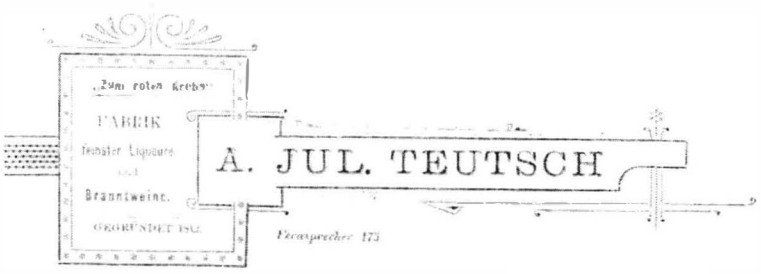
https://biblioteca-digitala.ro

Offerten sind selbe noch dabei, welche in den Mappen mit einer
Bleistiftzeichnung ausgefüllt sind.
Ferner ein sehr schönes Aquarell vollkommen ausgeführt, welches
unsere Umgebung des Arbeiterviertels neben einem Wald gelegen dar-
stellt, endlich ein weiteres schönes Aquarell mit
Bleistift i Rgr schwarz 20 cm. lang Hörnes sind in seinem Werk
selbe, in Berlin gefunden, abgebildet. Ich kann der schönen
Kunst erwarten um in diesen schwierigen Zeiten nach
Kräften zu helfen!

Wenn ich weiter etwas mehr bitten, [illegible] ich sofort
mit Mit Handkuß an seine Gemahlin, verbleibe ich stets freylich
geehrt dein

Julius Teutsch

Documentul nr. 2

Hermannstadt, 4. Februar 1899

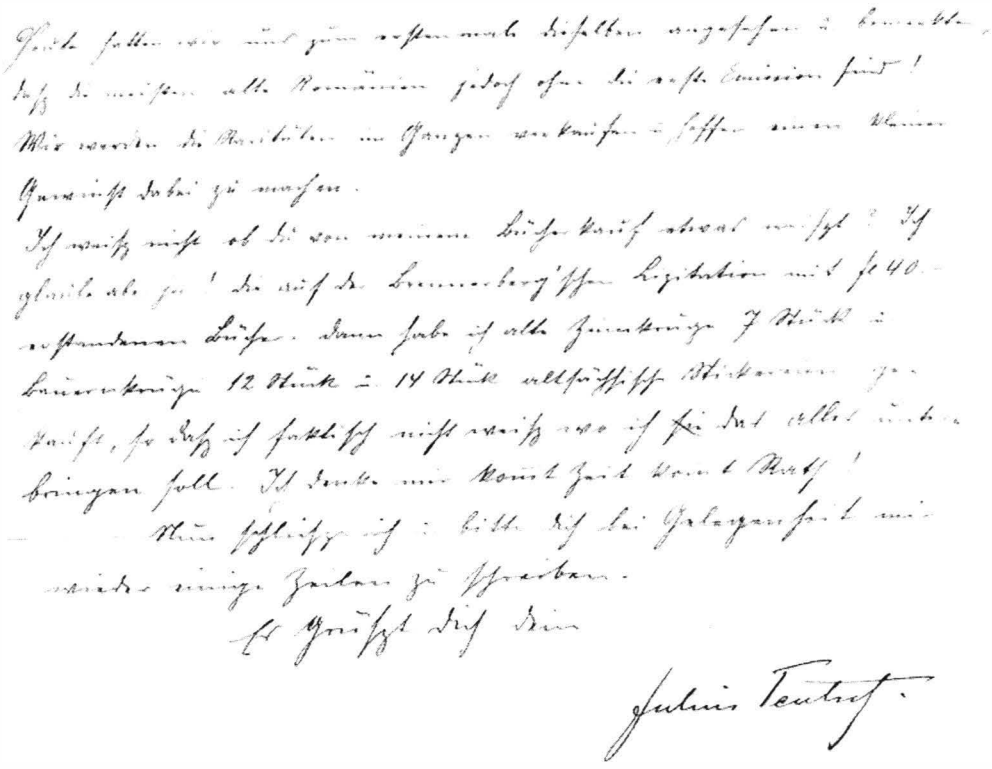
Lieber Freund!

Deinen lieben Brief habe ich erhalten und Dir sehr verbunden, daß Du mich Deinen werthen Absichten so eingeweiht hast. Ich kann nicht genau einschätzen, wie viel Du für Deine Arbeit zu bekommen hast, aber daß Du Dich wirklich sehr plagst, das ist mir genau bekannt, denn ich bin ja selbst Schriftsteller gewesen und weiß, wie schwer es ist, Manuskripte zu schreiben. Ich vermisse leider in Deinem Brief gänzlich eine Antwort auf meine Frage, ob Du Dich entschlossen hast, Deine Arbeit in Leipzig oder hier drucken zu lassen?

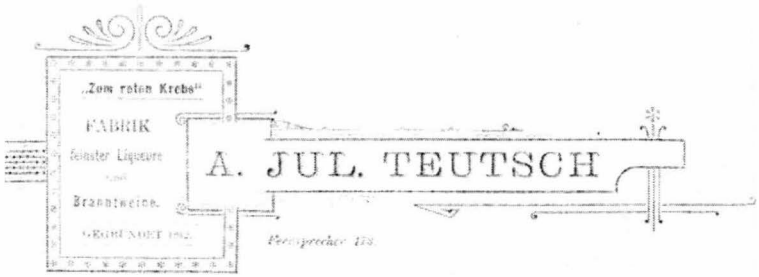
Wegen Einsendung des Manuskripts bezüglich der Veröffentlichung in der Zeitschrift muß ich Dir gestehen, daß ich Dir gerade sagen muß, daß ich über die Möglichkeit, daß Du Deine Arbeit in Hermannstadt drucken lassen willst, noch nicht mit mir selbst im Reinen bin.

Von verschiedenen Seiten kann ich Dir in diesem Briefe nicht schreiben, daß Du Dich an Dich wenden sollst, daß ich in Verbindung mit Gabriel Bunea in Bucuresci, der der verstorbenen Frau Aleandri mit fl 600 — gestanden habe.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 3

3

Kronstadt, 31 März 1899

Lieber Freund!

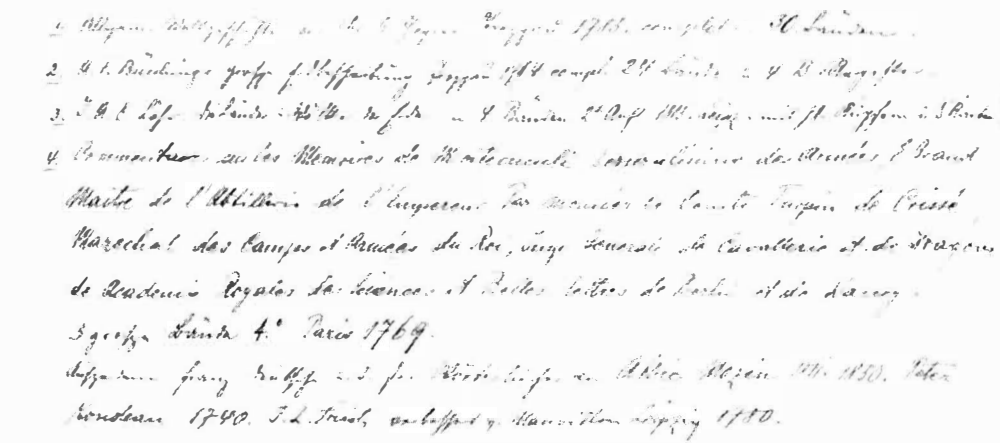
Wie ich Dich um diesen Brief habe lang warten lassen, so ist es nicht mit dem Grunde die Pflicht mit Pflichten zu vergelten, geschehen, sondern um Dir ausnahmsweise viel Neues zu berichten. Mit den Wahlen hatten wir auch viele Arbeit, denn seit fast vier Monaten mit dem Verkauf derselben zu beginnen die Lust ergab an Briefpapier oder an vielen Hunderten einen Catalogwerth von M. 6000.– also dürften wir auf Verkäufe derselben mit 40–50% Nachlass auf einen Reingewinn ungefähr können. Von der Liste der gut verkäufe müsste sonder ich der einzige Vibel. Jahrmessung ist auf Urlaub in seiner Heimat sonst wir oft Aufschlüsse über Bücher wegen der pfarrlichen Wahlung nicht geben zu können. Ich weiss sehr seine Besorgung war die auf nur die Pflicht ob. nebenher, die, so wurde jeden Augenblick eine Vermehrung meiner Familie!

Ich lege den heutigen Brief auf einen Zeitungsausschnitt bei, den ich vergessen nicht beizufügen habe. Ich geschrieben Hause liegen bereit, jeden Augenblick ist grösserer Werk zu beginnen, dasse bei diesen Wetter noch lange keine Aussicht vorauf!

Mit herzlichen Gruss & besten Empfehlung an Mariechen Dein

Julius.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 4

Brompton 10/I 1900. 4

Liebster Freund!

[illegible] Neujahrswünschkarte habe ich erhalten, wofür ich herzlich danke. Meinen [illegible] Dir die innigsten & herzlichsten Glückwünsche zum [illegible] & meinen [illegible] entgegen.

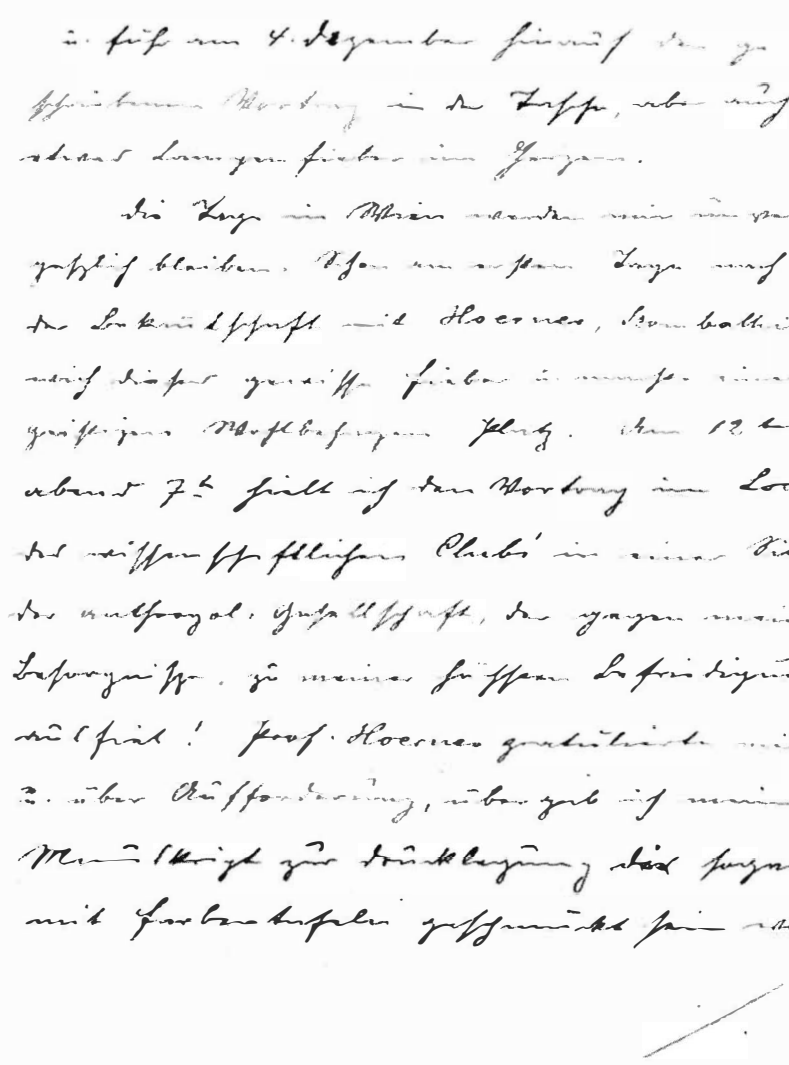
Ich hätte Dir gerne früher geschrieben, möchte aber Dir gerne Adresse nicht [illegible] so bleibt mir Deine [illegible] unbekannt, [illegible] bis ich [illegible] Dir.

Als ich im Herbste [illegible] Hermannstadt die briefliche Mittheilung machte, dass ich die Absicht hegen würde mich [illegible] zu habilitiren, [illegible] Dir Deine Ansichten darüber [illegible] Du mir den Vorschlag in der [illegible] Hinsicht [illegible] Du mir einen Vortrag über die in Ungarn herrschenden [illegible] halten.

Ich danke freundlich für [illegible] diese Aufmerksamkeit

/.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

5

Ich werde es gewiss nicht unterlassen die pünktliche Zeit ein Exemplar davon zu bekommen zu lassen. Lasse doch gerade die so viel Zeit beanspruchenden in mir die Liebe & neue Ungeduld hervorruft die Korrekturen für sich arbeiten. Ich möchte gestehen, dass ich die Gedichte im Manuskript bald verloren hätte, wenn nicht die mich oft ungeduldig fühlbare, doch ganz von meiner Person!

Wie geht es Ihr? Ihrer lieben Frau Gemahlin u. Ihrem Barbel? Hoffentlich ist alles wohlauf, so wie bei mir, während ich diese Zeilen schreibe. Hast du noch weitere Stücke, die Kürze, Feldkirchungen gewünscht? Feldmessung u. ich können der deutsche Verein verwenden, dann mit Ihrem Vorschlagen wegen die pünktlichen Reisen nach dem Peterhügel um Ort durchführen zu können.

/.

https://biblioteca-digitala.ro

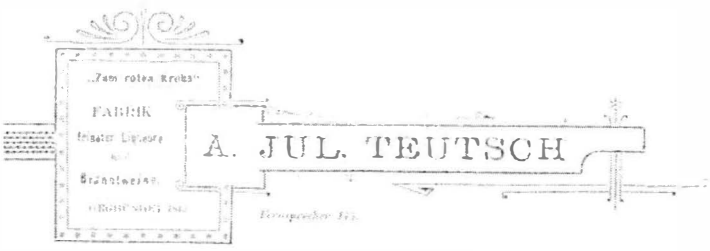
Indem ich mich einem baldigen Brief
in mässen Teil von Ihr erwarten werde
grüsse ich Sie freundlich!

Ihr aufrichtiger

Julius Tandler

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 5

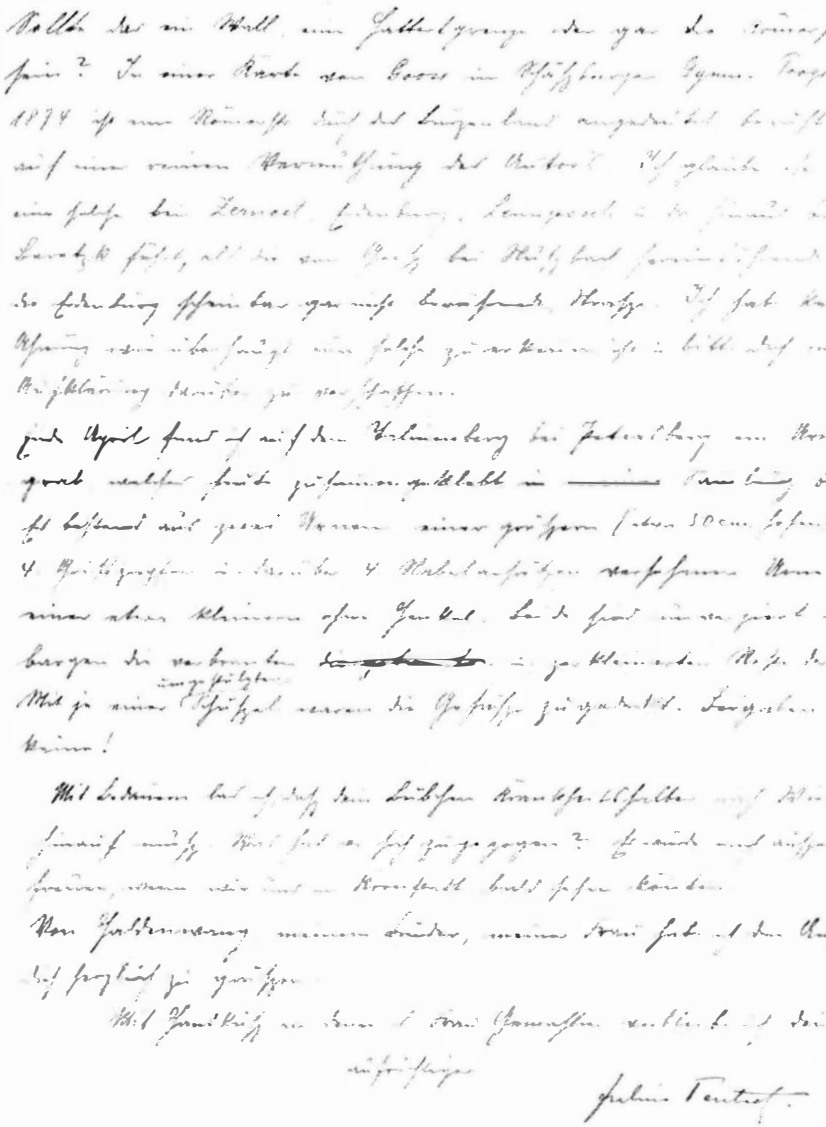

6

Kronstadt, 9. Mai 1900

Lieber Freund!

[illegible]

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 6

Kronstadt 29/III 1901.

Lieber Freund!

Dein Brief hat mich sehr erfreut u. auch das Resultat deiner Verhandlungen. Ich hörte mündlich von einer wichtigen Unterredung in Al-Tobolț? selbst die Rumänenpresse und den Bürgermeister in die Hervorhebung dieser Thatsache einstimmig gefühlt haben soll zu dem Punkte wo sie öffentlich unser Bericht widerlegen oder unsere Thesis bekräftigen? In der Noa sind vor 2-3 Monaten 4 Wahlrechtsgesuche (nach Ihrem bis Mitte September) bei einem Hundert nicht festgestellt worden. Ich besitze 4 Namen die all diejenigen notiren sollten gefunden worden sind.

Meine Liebe stelle ich mir Balan Banya zu sehen u. die Gegend wie deutschlich möglich sehen. Ich vermuthe, daß mich in gewissen Zeit dort Briefe gesucht worden ist u. sehe in der Hand warten es sollen nun der gewissenhaften Lösung unterworfen sein!

/

https://biblioteca-digitala.ro

Über die Mag[yaren] [illegible] meinen Ansichten [illegible] einige Bemerkungen bei der Erzählung der bevorstehenden Übersiedlung, daß die ich freilich nur nach dem Hören sagen konnte, sehr [illegible]. Aber wie wenn es wäre daß die [illegible] in [illegible] der [illegible] Zeit selbst mit [illegible] die Abstammung von [illegible] Hunyadi von [illegible] Erzherzog abzuleiten bis auf [illegible] Ursprung abzuleiten? Ich wünsche mir nicht bei dieser [illegible] Expedition [illegible]. Als Vorfragen. Objecten müssen ich Reisen, Kleider, Pferde, Waffen etc. auf Wagen packen [illegible] Wagen die sich nach den Klimaten beziehen [illegible]. Wenn sie mir sagen [illegible] Ueberfleiß [illegible] von [illegible] Abstammung bestreitet? Die Ansichten in der [illegible] Literatur ist oft [illegible] [illegible]!

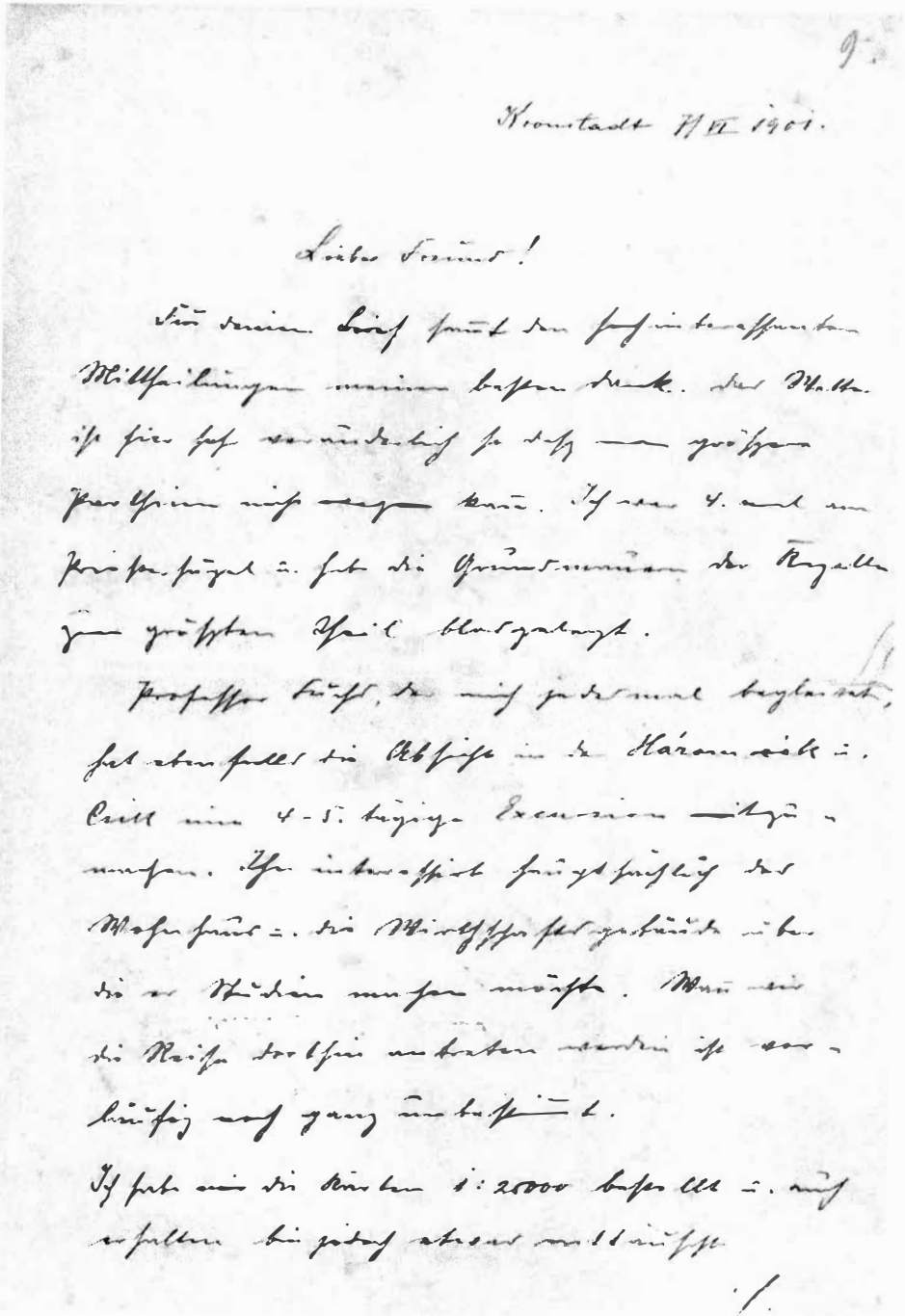
Vorläufig muß ich [illegible] Siebenbürgen [illegible] aber wiederhole Carl Boos der im Siebenbürgen der Felsenmann Rumäniens [illegible] sagt: in [illegible] der Römisch-Keltischen [illegible] pag. 28. „Wie schon die

https://biblioteca-digitala.ro

dachen ich Stadt um Tiaranten (Ti-aranten = Ti-fleisch)
Ti-assoa (Ti-pferd) benennten etc.
Für den Alt ist es die Bezeichnung Herodots Skilas,
der sie aber nicht richtig dem Herodot bezeichnet IV. 49. von
den Füßen der Jäuer heißen drei andere große Flüsse
auch Mittag mündet in selben in denselben (Hypanis): der Skilur
in den Auras in den Tibisis. Wie so gut ist Stadt Name!
Ist von der dakischen Sprache gar nichts erhalten?
Die Correctur meiner Vorlage selbst ich schon in Händen
in kürzester Zeit werde ich die derselben zurückschicken
können.
Wir sind alle Gott sei Dank munter und gesund
es freute mich von deiner Familie dasselbe zu hören.
Lebe, antworte mir bald das ich bereits wünsch!
Herzlichen Gruß von deinem
Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 7

Kronstadt 7/II 1901.

Lieber Freund!

Für deine Liebe sende den freundlichen Mitteilungen meinen besten Dank. Der Mann ist sehr bewundernswert so daß man großen Respekt haben muß. Ich war 4. und am Freitag 2. hier die Generalversammlung der Regalen zum größten Teil durchgesetzt.

Professor Bielz, der mich jedesmal begleitet, hat aber selber die Absicht in die Härmannstadt z. Civil eine 4-5 tägige Excursion [illegible] machen. Ich interessiert [illegible] der Mosesfund z. die Wirtschaft [illegible] die er Kinder machen möchte. Nun ist die Reise [illegible] unterbrochen worden ist vorläufig noch ganz unbestimmt.

Ich habe mir die Karten 1:25000 besorgt z. muß erfahren die jetzt aktuell wollen

/.

https://biblioteca-digitala.ro

da ich hoffe noch Exemplare bekommen zu können, es aber nicht der Fall ist. Ich bitte die Buchhandlung um nachgesandt 2. Exemplare der 4te Theil der Sämtlichen Werke à fl 12.–

Téglas war bei mir 2. Juni sich die Bewilligung einholen, aber sie Prof. Dr Anton Hermann in Budapest.

Wenn ich Ihnen über die Hüttchen nicht weiter rathen kann, theile ich die Ansicht allen nützen mit.

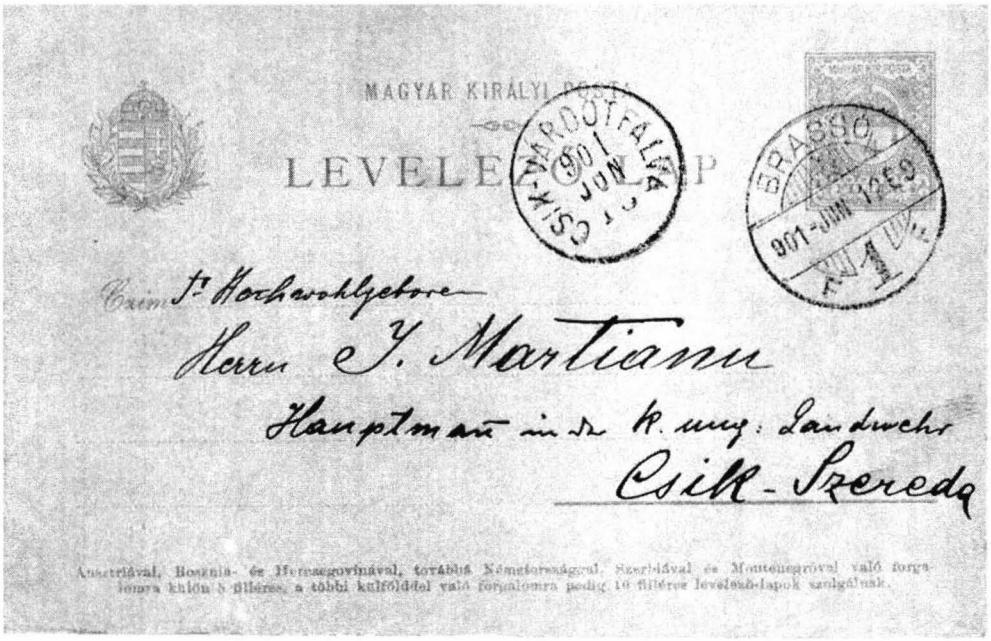
Mit kollegl. Gruß

Ihr

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 8

MAGYAR KIRÁLYI POSTA

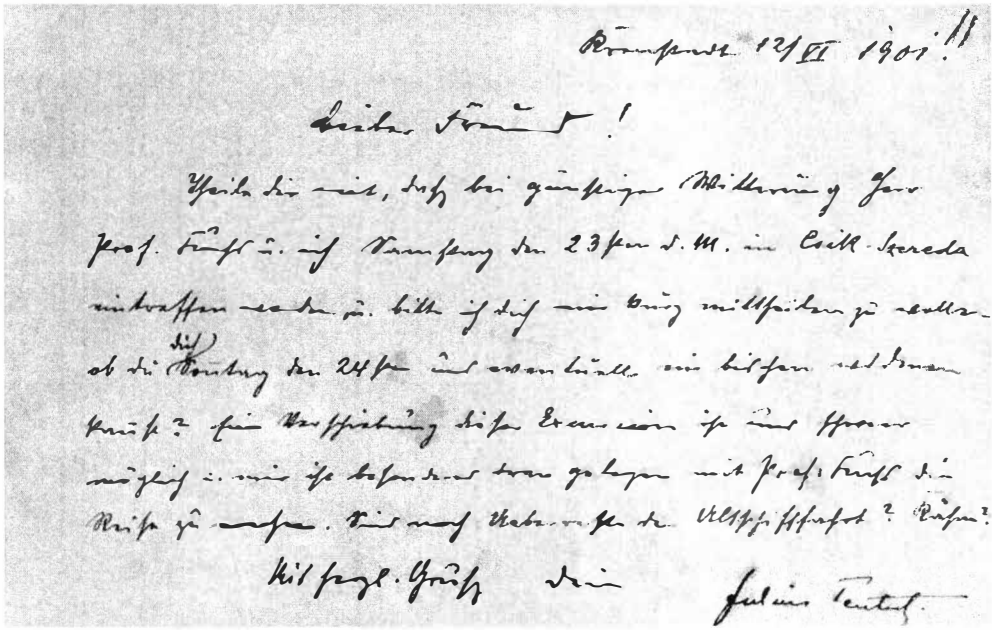
LEVELEZŐLAP

CSIK-VARDOTFALVA 901 JÚN 13

BRASSÓ 901-JÚN 12-ÉS

Ausztriával, Bosznia- és Hercegovinával, továbbá Németországgal, Szerbiával és Montenegróval való forgalomra külön 5 filléres, a többi külfölddel való forgalomra pedig 10 filléres levelezőlapok szolgálnak.

Csik-Szereda

Kronstadt 12/VI 1901.

Lieber Freund!

Ich bin nicht, dass bei gütiger Mitteilung des Herr Prof. Fuchs über mich Kronstadt den 23ten d. M. in Csik-Szereda eintreffen werde, so bitte ich dich mir baldigst mitteilen zu wollen ob die Reise den 24ten über oder durch die bischöfen nebenan Kreise? Ihre Verfügung diese Examen ist eine grosse möglich: wie ich bekannt bin gelegen mit Prof. Fuchs die Reise zu machen. Bin mich Ihnen der Adjunkt? Bitte?

Mit herzl. Gruß dein

Julius Teutsch

Documentul nr. 9

Bronstadt 11/IX 1902

Liebe Freund!

Dein Brief vom 24. v. M. hat mich mit der langen Pause sehr erfreut und mich dein Versprechen, recht bald etwas über Rabil-Felde zu hören sehr gefreut.

Mit meiner Arbeit ist mir sehr wenig für die weitere Ausbearbeitung der Fragen, für welche ich sehr wenig oder nichts gefunden.

In der Nähe des Hatzegerbergs ist ein römischer Münzfund gefunden worden, bei Zeiden mehrere Beile in einer Höhle mit Feuerspuren (Mittelalter), bei Brenndorf eine Morgenstern und Lanze, in Rosenau ein Hügel mit einer sehr steinernen Höhle mit Feuerstein!

https://biblioteca-digitala.ro

An ungarischen Stücken habe ich einmal:
1 „Tunga obscura" (Förzburg), 2 „Buccinum" (Förzburg)
ferner einen Moschusochsen (Moschus) = einen
„Ovis poëphagus (Hodgson) aus Tibet, beide sind
gewöhnlich zu Braten. Weiter kommen „Pegasus" (Pegasus)
sind ich noch keine, obwohl ich von dem noch.

Habe morgen früh ich mit Dinibal auf 2 Tage
in die Almer Hügel bei mein ganz neue ich
doch noch finden werde.

Die Straja werde ich im August in Angriff
nehmen u. noch andere Punkte auf den Hügel.
Haben die ich mit Dinibal in etwa 6 Tagen
abschließen werde.

Wie u. meine Familie geht es gute
Ihnen sehr gedenkt grüßt u. ich hoffe, daß sie
alle daheim auf Ihrem Posten

https://biblioteca-digitala.ro

13

die Transylvanica der Gräbner sind Alles zu-
sammen was die liebe Mama ganz zu Grunde
gegangen ist.

Nochs Empfehlung an die Deinigen, sowie
die herzlichsten Grüße sein

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 10

14

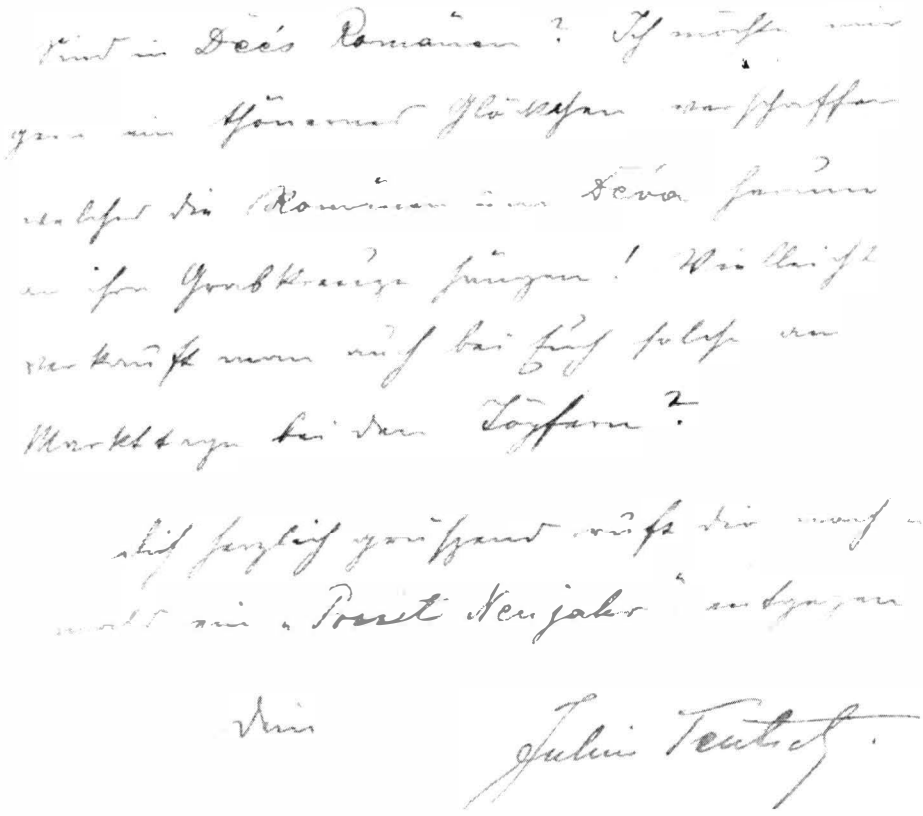
Kronstadt 10/I 1903.

Lieber Freund!

Deinen Neujahrsgruß herzlichst er-
widernd, bitte ich Dich mich in Deiner
mir teuren Freundschaft zu bewahren!
Ich habe lange nichts von Dir gehört,
hoffentlich geht es Dir i. Deiner lieben
Familie gut?

Wie ich aus der Mittheil: d. ungarg. Ges:
in Wien ersehen ist in Arcés ein neues
Mitglied beigetreten. Kennst Du ihn?
Er ist Herr Mály István k. ung. Finanz-
Conzipist. Er hat mich schon um Einsen-
dung der gewünschten Festschrift er-
sucht die ich absenden ist.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 11

16

Liebe Freund!

Ich finde die einige byzantiner Münze
für Bereicherung meiner sehr bescheidene
Sammlung. Du müsst sie also im Stande
sein einige Lücken mit Prägungen
auch zu füllen! Oft waren wir mit Texte
zu spät an Ort u. der gottsichere Fuss jeden
Zug, sprachen wir von die u. erwünschte Ding
einmal auf Konstantin. Hast du also viel
Materiel für dein beabsichtigtes Werk?

Ich hätte grosse Lust dich in Klausenburg
zu besuchen u. gleichzeitig mich der Münzen

/

https://biblioteca-digitala.ro

[illegible] Inzwischen sind mir manche Fragen [illegible] die mich sehr interessieren. Wenn ich nun einige minderwertige bemalte Scherben beilegen, um sie mit den fertigen zu vergleichen u. die Technik der Malerei feststellen könnten. Mit Pista haben wir schon für nächste unseren Excursionen besprochen, ob er aber zu allem kommt weiß ich nicht, da ich gestern[illegible] angestrengt bin. Die Bücher werde ich dezimieren u. allen Ballast nämlich alles was mich an Prähistorie [illegible] verkaufen. Die Scherben wie in Mage.

https://biblioteca-digitala.ro

17

Ich habe z. B. Rothblatt, Kl. Klasse bekl
etc. von denen die meisten einige brauch
brauchst. Ich will den Rest gegen ca. 40 ₰ in
geben.

Mit herzlichen Gruß u. Empfehlung
an die Ihrigen

Ihr alter
Julius Rodenberg.

Kl. 4/II 1906.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 12

Kronstadt 21/VIII 1906
18

Lieber Freund!

endlich ist es mir gelungen das Manuskript an dich abzusenden. Ich habe die Rechnung noch beigelegt. Sende sie mir in diesem Brief, bitte das Geld an meine Adresse zu senden.

Hoffentlich bist du mit der Arbeit zufrieden. Ich bitte schön gewarten als ich musste.

Für die Korrekturen werden wir dir

nicht, bitte sich aber setzen in die Zu-
sendung der bei die verschiedenen Fäden.
sowie für freiliegen Brief, die ich seine
Zeit in Klausenburg von Zuckermarke
gebraucht habe.

Ich habe mir eine Sammlung von Bieber-
burger Münzen angelegt u. durch meine
römischen Bilder u. Lampe meinen Garten
u. Haus gibt ein trübes. Habe die von
letzteren keine?

Wann kommt die nach Rom Post?

https://biblioteca-digitala.ro

19

Mein Freund! Ich muß 4 Wochen warten
Honorar bekommen. Ich werde mit
Ihnen nächstens mündlich über eine
Edition zu reden. Ich bitte Sie
Lüfte in der Sonne brüten zu lassen.
Vielleicht schreibe ich Ihnen noch näheres
darüber.

Mit freundlichen Grüßen

Ihr alter

Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 13

Kronstadt 3/XI 1906. 20

Lieber Freund!

Vorher erhielt ich von der Post die
Broschüren 1894 – u. wenn mir
diese die Post nur so schicken
würden. Vielen Dank auch nur
gegenüber der Gutmüthigkeit zu bitten
den ich Sie ich nur dann ich ich bitte,
wo es Ihnen Post jeden Tag bei mir
wäre. Im Grossen wenn ich Ihnen nur
noch 2 wenn auch Ihnen Freund mir
Rumänien.

/.

https://biblioteca-digitala.ro

Meine nächste Idee ist, Freund, Ihnen
gelegentlich die Fürstenfalten vorzuführen,
die ich mir über Ihrem Haupte ausdenken
will, und mir wünsche dann Ihr
Urteil in die Ferne Ferne Ferne.

Mit den herzlichsten Wünschen
zu Ihrem Geburtstage bekränzt, bitte, denken
Sie mich.

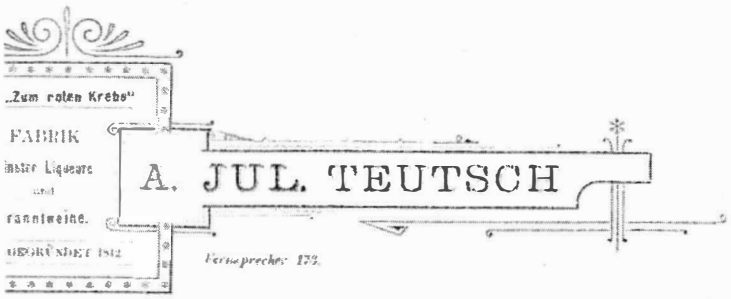
Mit den besten Grüßen an Sie
und Ihre Frau Gemahlin

Ihr alter

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 14

Kronstadt, 15 Januar 1908.

Lieber Freund!

Hätte gerne mir nicht, weil ich Dich so lange auf eine Antwort habe warten lassen; Du allem viel Glück zum Festtage, Gesundheit & sonstige Freuden zum Jahreswechsel!

Ich wollte selbst persönlich gerne Deine Bücher mit Abbildungen zu Dir schicken weil ich die Freude selbst haben will; die meisten Stücke sind gröbl gut, als Bäumchen, Sträucher, Pflanzen und die Almäsen Sträucher & einige kleine Tierstücke von Salamanderfelsen bei Kr. sind. Gemüse so etwas? Hätte doch mir gewünscht und ich hätte sie gerne Dir dazu angefertigt. Den Fels ist am Pfarrer Balthes Talzug (Vizakna) auf der Felsgrotten einige Stücke beim Eingang zur Rheinfahrt Grotte gebrochen. Doch sind noch viele zu finden. Was die mit Abbildungen gedruckte Pflanzenstücke sind in den Büchern des Handwerksgymnasiums sich befinden, so will ich gerne die dazu behilflich sein. Porto & sind beide Annahme-Motive & ist ganz gut. Nun wünsche ich gerne weiter und die besten wollte

Mit herzl. Grüße Dein alter Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 15

Kronstadt 4/II 1908.

25

Lieber Freund!

Den Prospekt der Kamacherzeitschrift habe ich erhalten u. war sehr erstaunt, daß auch ein gewisses Interesse existiert. Ich habe nämlich auch ein Projekt derselben Zeitschrift mit genau der selben Tendenz gehabt. Nur ist die Ausführungsart eine andere. Ich möchte mir den Prospekt gerne erbitten u. bitte dich mir behilflich zu sein.

Ich wünsche dich auch recht bald bitten mir die noch in Klausenburg gebliebenen Broschuren

/.

https://biblioteca-digitala.ro

überreichen zu wollen, falls dies noch fest.
Gerade heute theilt mir Prof. Dr. Netolicka
mit, daß der Presbyterium meiner Bitte, in
einige Räumlichkeiten der Pfarre zu dürfen -
ich will fest, u. daß selbe
die Bibliothek vorbehält, da er eine Geldsammlung
bedürfte! Ich drücke die Hoffnung aus, daß
diese Vorgehen berücksichtigt sein, weshalb
Prof. mich seinerzeit um meine Meinung
ersuchen will. Nun ist stand es mir wohl!

https://biblioteca-digitala.ro

Es sind jetzt viele Tage, aber ich hoffe, daß Sie
in der nächsten Woche es möglich sein wird
gute Aufnahmen zu machen. Ich stand mit
Pista manches zu besprechen allein. Jetzt ein
Eisenschwert, Bronzesichel, die von Herrn
Barbelt in Vizakna gekauften Münzfunde,
einige primitive Gefäße von Erőd u. von
dir will ich noch den römischen Münzfund.
von Lobos — dann ist die Platz einen Abdruck
finden, der ein Bild zu machen nicht möglich
wäre. Viel Arbeit ist noch die Veröffentlichung!

https://biblioteca-digitala.ro

In einigen Tagen hoffe ich Ihnen die gewünschten Bilder senden zu können, wenn gross sollen dieselben sein? Pista hat eines 9×12 — Apparat ich hoffe mit dem wird es ganz gut gehen. Sie fragten mich ob ich die Kosten bezüglich Kodak u. Photographien wüsste? Ja! vorausgesetzt, dass sie nicht hoch sind! Pista weiss von der Erhöhung der Steuer auf Spirit um 30% nichts!

Mit herzlichen Grüssen Ihr

Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 16

Kronstadt 20/2 908.

Lieber Freund!

Endlich komme ich die die Photos senden, die wieder über die kleinen Ausgaben verfügen sein, aber ich habe meine noch nicht die mit den Münzen vorlieb nehmen.
Der einzige Abstand ist in der Nähe der Zündholzfabrik Bucsecs gefunden worden u. dürfte von uns schon irgendwo ausgegraben worden sein. Die Münze No 1. ist bei Neustadt ausgegraben worden u. No 2 habe ich noch mit den fünf bronzenen beim Salamonsfelsen selbst ausgegraben. 1907.
Die Gefässe stammen aus Brood (Lenkerd) u. sind entfernt von der berühmten Fundstelle der bemalten Keramik beim Bonnengraben aufgefunden worden.
Die Bronzeteller u. Kupferbeigabe wie der Kupferschmuck habe ich aus der Sammlung Bakk (Vizakna) gekauft.

/.

https://biblioteca-digitala.ro

24

Endlich ein Abdruck der römischen Münz-
stempel gefunden in der Hetzeny-
berg bei Kronstadt.

Ich bat den berühmten Herrn Manolescu
sofort geschrieben, aber bis jetzt noch keine
Antwort erhalten.

Die Bilder die ich die Ehre hatte Ihnen
gemacht, also es ist keinen Dank zu
erwarten.

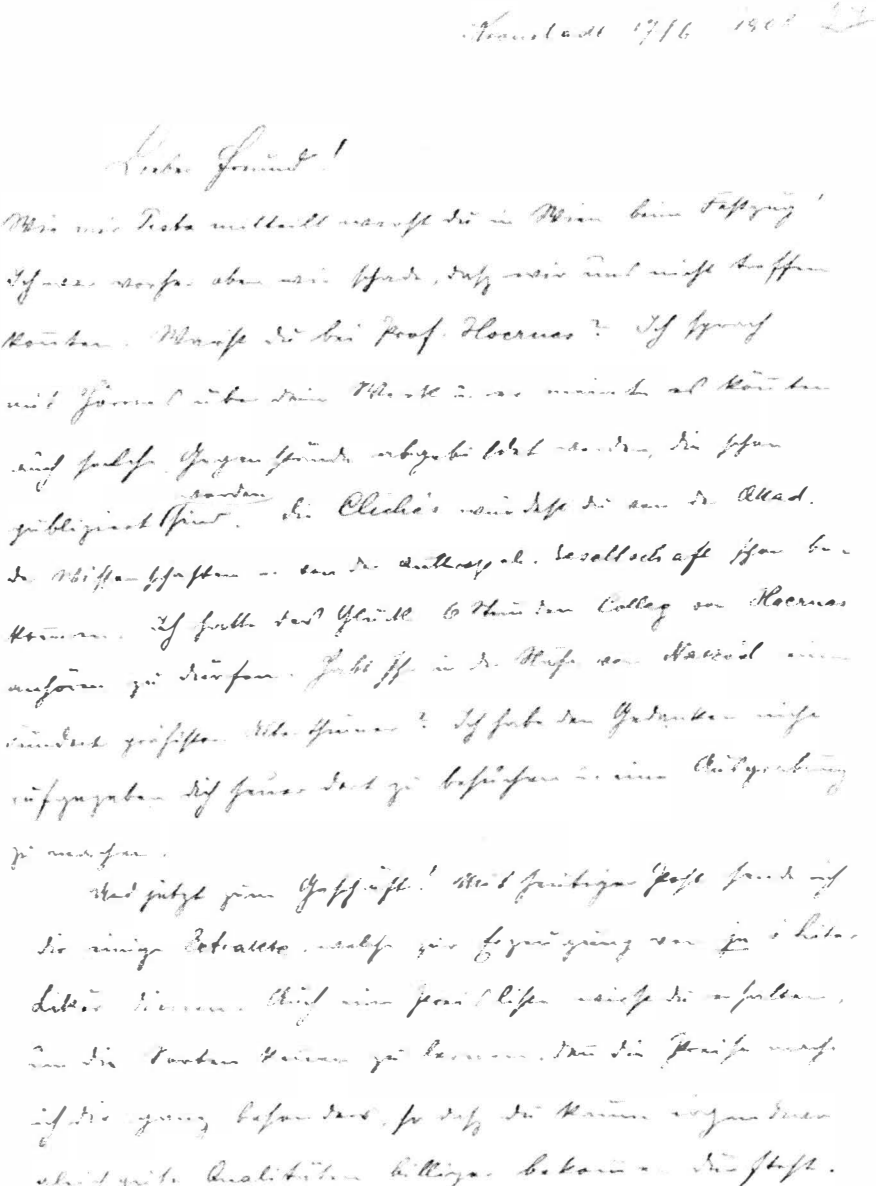
Mit herzl. Gruß

Ihr alter

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 18

Ich bedaure unseren Dragoniern ihr Talent zu fallsch
in N. Sect. = Bäumen.

Ich bitte mir 100 falsche Quadrillette die von einer
jeden Sorte verfertigen wollte z. ich stelle die
Weingt. Extract = Calculation zusammen.

In die Preisliste schreibe ich die von den geringsten
Sorten die Kilogramm zu Liter Extractte ein.

Bei meinem Besuch würde ich die rest ganz an
die Hand gehen um die die Preise einzurichten.

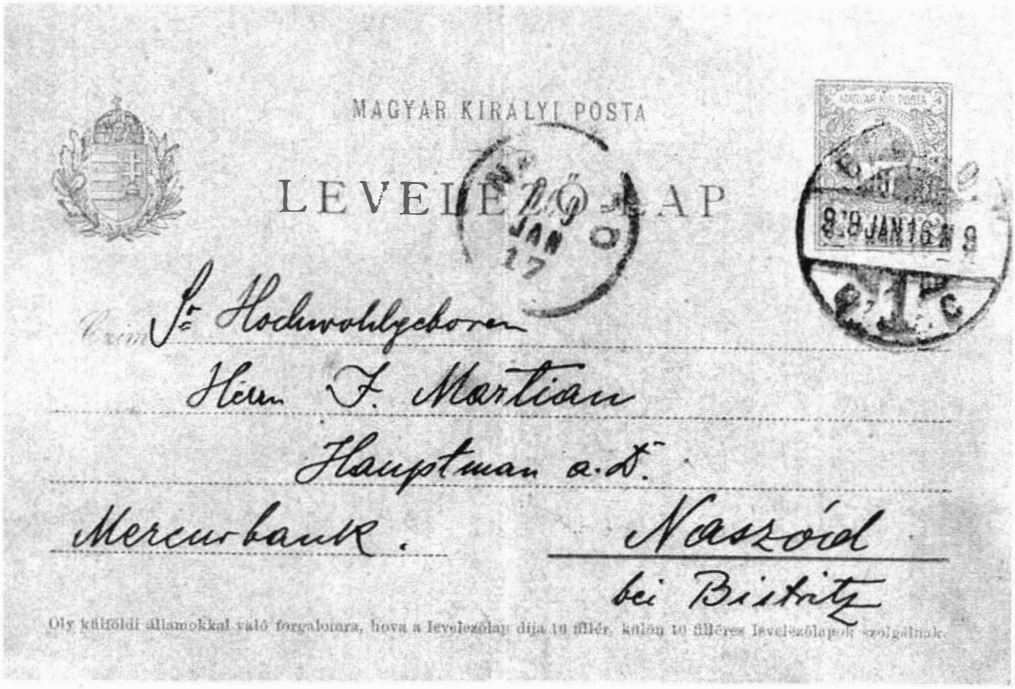
Ich habe mir auf ein Vergnügen lang angelegt.
Wollte die Tetschafte besitzen, so sei so gut
z. drücke mir ja 3 Mille in Vergnügen ab.

Mit herzlichst grüßen, verbleibe
ich dein alter

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 18

MAGYAR KIRALYI POSTA

LEVELEZŐ-LAP

Cim: Sr. Hochwohlgeboren

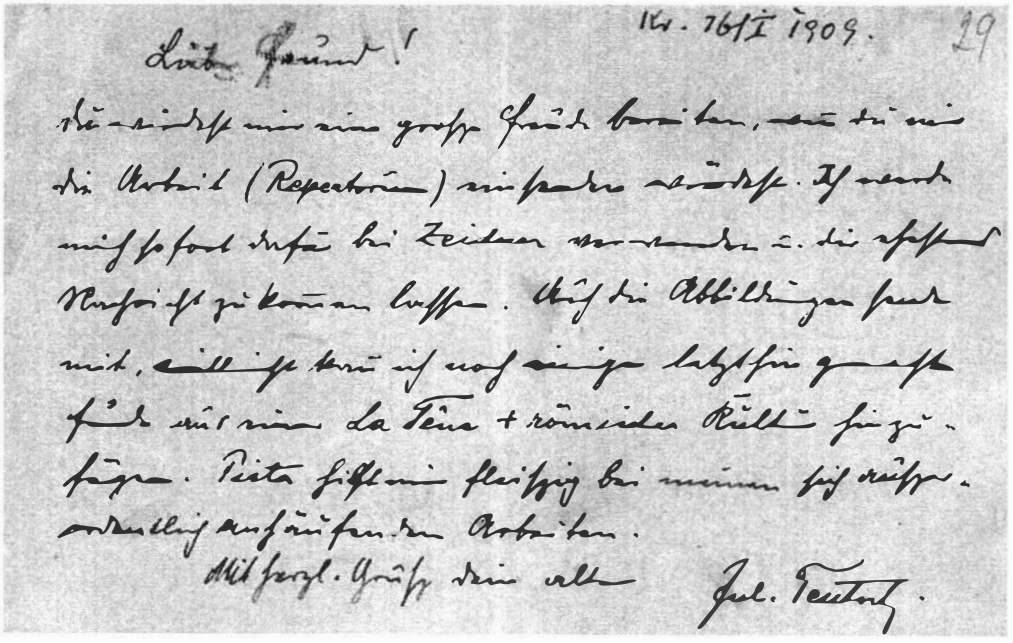
Herrn F. Martian

Hauptman a.D.

Mercurbank. Naszód

bei Bistritz

Oly külföldi államokkal való forgalomra, hova a levelezőlap dija 10 fillér, külön 10 filléres levelezőlapok szolgálnak.

Kr. 16/I 1909. 29

Lieber Freund!

Da wird mir eine große Freude bereiten, wenn du mir die Arbeit (Repertorium) einsenden würdest. Ich werde mich sofort daran machen, die Zeichnungen zu machen u. die schöne Arbeit zu Ende bringen. Auch die Abbildungen sind mir, will ich heute noch einige Lehrstücke zusammenstellen für mein La Tène + römischen Kapitel fertig zu machen. Bleibe fleißig bei meinem Buch weiter. Mit herzlichen Grüßen dein alter Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 19

Constadt 11. V 1909.

Lieber Freund!

Besten Dank für Deine Karte; es freut Dich in Wien gewesen zu haben. Unser Manöver hatte sehr schlechtes Wetter über 100 Soldaten, gestern eine Ex. Exzellenz General der Cavallerie v. Bredow mit Wien hier. Wenig Pferde hatten die viel Pferde z. Kälte, die wenigstens ab ist der Soldat z. den Obst gesprochen hat.

Ich habe ein großes Leid an Dich! Vorgestern die Frau: hatte die mich die kleine Armbrust die ich gegen Dich

/.

https://biblioteca-digitala.ro

31

mit die Reise gut & ein treffen? Wie ist
es denn ist dir i. bitte dich: wünsche du mir
nicht die selbe gegen Mitzgen oder soll es abend
werde ein treffen? Die Adresse hat
ich von August Teutsch in Kronstadt, einem
Freund von mir, der mich viele Jahre mit
derselben Freundschaft, wovon ich ihn mit vie-
len Briefen überzeugen kann. Nun dringt
er wieder hin zu besuchen i. will wünschen
ich möchte kann er es hin zu besuchen. Also
ich bitte dich schreibe mir gefard, ob du mir die
traurige Adresse Herr willst. Herr Pastor herzliche
Grüße. Er grüßt dich Dein alter

Julius Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 20

321

Kronstadt 19/VII 909.

Lieber Freund!

Lange genug habe ich dich auf eine Antwort warten lassen, aber ich wollte dir immer erst einige Nummern schicken. Jetzt ist die Zeit mir zu knapp, weil ich vorhabe für die Feiertage zu kommen. Allerdings sind es nur wenige Stücke (5-6 Stück), die ich vorläufig für dich wünsche. Die Briefe gelesen habe, aber ich hoffe doch noch welche

33

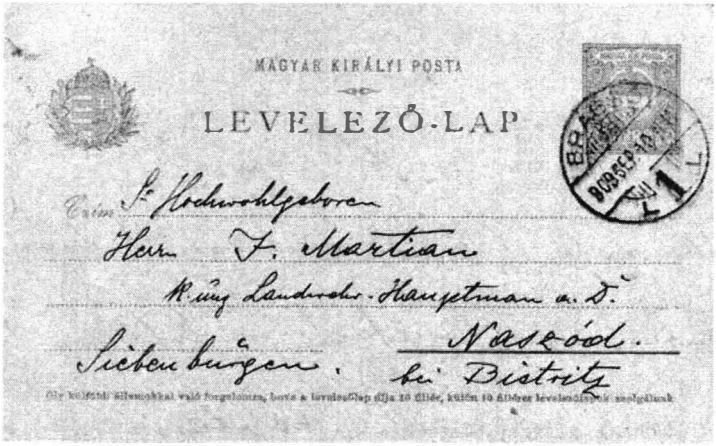
dazu vorbereiten zu können. Meine Reise
dürfte erst Ende August oder Anfang
September nach Bistritz erfolgen, da ich
viel vorher vorher abschließen müßte.
Für Ihre Bemühungen, besonders aber für die
Übersendung die ich sie zu großem Dank ver-
pflichtet, da mir dadurch den besten Ein-
blick gewährt, wie große Mühe es Ihnen
gekostet haben muß. Also nochmals meinen tiefst
Dank! Auch die Rückkehr wünsche mir
von großem Nutzen.

Mit kgl. Gruß an Sie, die Ihrigen
und alle

Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

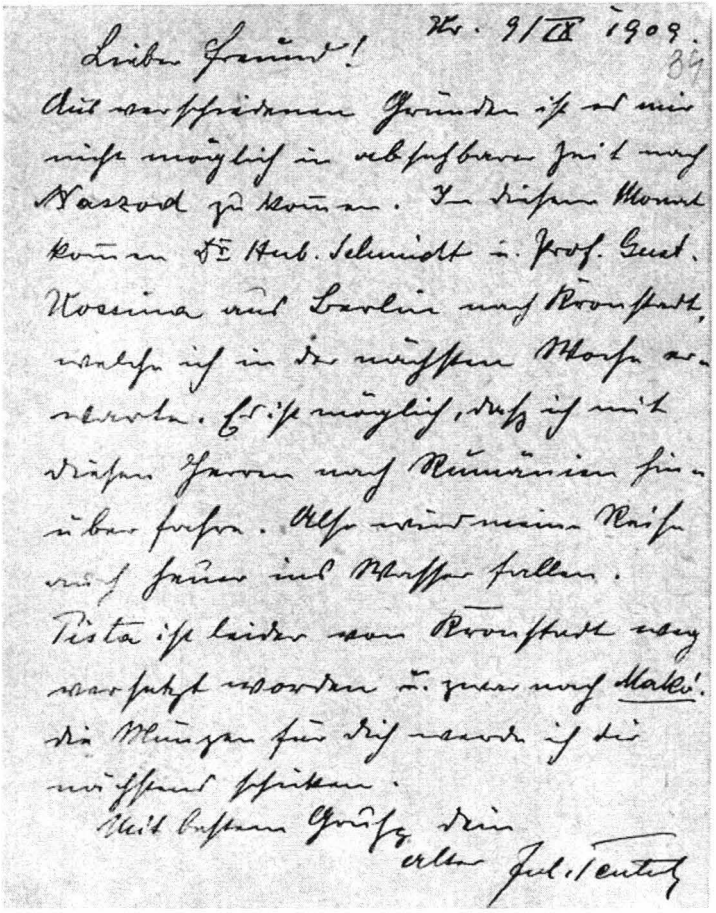
Documentul nr. 21

MAGYAR KIRÁLYI POSTA

LEVELEZŐ-LAP

Cím: Sr. Hochwohlgeboren
Herrn F. Martian
K. ung. Landwehr-Hauptmann a. D.
Siebenbürgen. Naszód.
bei Bistritz

Wien. 9/IX 1909.

Lieber Freund!

Auf verschiedenen Gründen ist es mir nicht möglich in absehbarer Zeit nach Naszod zu kommen. In diesem Monat kommen Fr Hub. Schmidt u. Prof. Gust. Kocsina und Berlin nach Bromstadt, welche ich in der nächsten Woche besuchen. Es ist möglich, daß ich mit diesen Herren nach Rumänien hinüber fahren. Also wird meine Reise nach Hause und Klausenburg fallen.

Pista ist leider von Bromstadt abgefahren worden u. jetzt nach Makó. Die Wünsche für ihn werde ich die nächste Schicken.

Mit besten Grüßen Dein
alter Jul. Teutsch

Documentul nr. 22

Kronstadt 10/I 1913.

Mein lieber Freund!

Lange habe ich — leider — nichts von Ihnen gehört. Hoffentlich befinden wir uns? Jedenfalls beantworten Sie bald meinen Brief.

In unserer Sache [Einstellung des Verfahrens gegen den Vizegespan des Hároms. Com.] ist noch nichts entschieden worden, trotzdem sie jetzt schon zwei Jahre beim Ministerium ist. Ich habe nun den ganzen Briefwechsel im Sept.-Okt.-Hefte der „Földtani Közlöny" veröffentlicht. Lesen Sie es recht aufmerksam durch.

Mir steht es bei Ihnen oder meinen Leute-

https://biblioteca-digitala.ro

nehmen mit der Liebe [illegible] ?

Ich habe seinerzeit [illegible] Brief,
wo[illegible] gen geschickt - ich weiß nicht
mehr unter welcher Adresse; hat aber
nicht einen Brief mehr erhalten.

Ich habe seine Mitteilung über der
Röntgenung der beiden geschlechtlich.
diesen Tieren zu lesen.

Leider bin ich gezwungen den ganzen
Vorrat an Spiritus bei Zeiß zu
decken u. zuerst einen an den selben
Preis. Ob ich den Preis gerade oder den
Markt preis nicht mehr erfahren kann,

https://biblioteca-digitala.ro

36

so bitte ich Dich mir zu sagen, wie ich den Satzen verfahren kann, damit ich sie z. B. verspalte z. formatte.

Ich schicke Dir anbei die Korrekturen im Manuskript zurück. Bitte Dich Deine mir von Zeit zu Zeit den Korrekturen von Kalz z. Kirchhein und Hermannstadt mitzuteilen zu wollen. Oder kannst Du vielleicht veranlassen, daß von der Fabrik direkt mir alle einschlägigen Offerte zugeschickt werden? Ich nenne Dir diese Druckereien.

Wie z. B. den Vereinigten ein „Protit Neujahr" zu wünschen, verbleibe ich mit herzl. Grüßen

Dein

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 23

Kronstadt 15/I 1913 37

Lieber Freund!

Sende Dank für deine Zeilen! Das möchte ich Dich bitten, mir mitzuteilen an die Zeitung „Szeged ipari Közlöny" verspricht, damit ich sie mir bestelle. Da ich im Frühjahr noch viel mit meinem Haus zu tun haben werde u. im Sommer meine Frau ein bis zwei Wochen ihren Eltern besuchen muß, so werde ich nicht vor dem Herbst Dich aufsuchen können, aber dann hoffe ich es tun zu können. Mein Wünschen ist es zu sehen bevor, aber immer Dein treuer Bogdanischen. Sende Dir

/.

https://biblioteca-digitala.ro

liebenswürdige Vermittlung der Spiri-
tus Offerte u. für die Uebersendung der
Rückporto meinen besten Dank!

Jetzt werden Verhandlungen geführt
um auf dem alten Gymnasiums in
Mühlbach wieder bauen werden unsere
Bemühungen um der geborgt werden sollen.

Mit herzlichen Grüße Ihr
alter Freund
Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 24

39

Kronstadt 6/III 1913

Lieber Freund!

Ich war leider einmal für Abwechslung dankt. Einen kolossalen Arbeitsüberschuss habe ich jetzt hier.

Jeden falls würde Ihr Consumgeschäft auch vorteilhaft, wenn die Leitung die Gesellschaft in Händen behalten u. selbst in Ihren Ihnen abgeschafft würden. Nur muss aber wünschen, wenn Sie die Leitung selbst behalten würden.

Sag' doch den Herren die von Consum-Geschäft arbeiten, dass einmal einen Ver-

https://biblioteca-digitala.ro

Werthen zu wollen! Ich habe von Ihnen
mit Ihrer Schrift. vom 6. ds. Mts. 1300 Liter Liköre
à mit Ihrer Nachnahme à N. O. à. Ihren à B. unsere Rc. zu
demselben Zwecke gesandt. Sie sind wissen
wie den Werth derselben auf
die Apotheke Hellebus à die Medizinal-
Droguerie C. H. Neustädter.

Ich komme jetzt bestimmt auf Dienstag à. Mts.
wie der Rest Ihrer für Liköre schuldige à bezahlen.
Sie sind sehr gut à. Neugierig (8 Gramm genügen für
1 Liter Liköre ?) à. Billigen wir sind Ihr à. Ihr.
dem Dienste gewesen.

https://biblioteca-digitala.ro

40

Mehadia wird schon nicht gelingen, den ein Ab-
kommen von hier ist gewiß so möglich wie
für uns nach für meine Frau.

Herzl. Dir für die Übersendung deiner Dankbarkeit.

Feldmessung kommt 2-3 mal im Jahr von Pest-
burg aus, ein an Tag fremder a beurlaubt seinen
Stamm[illegible]. Ich weiß nicht Du vielleicht wissen wirst,
Prokurist von Kammer et Jelkelmi.

Deinen Gruß will ich ihr bei nächster Gelegen-
heit ausrichten.

Herzliche Grüße von Deinem alten

Julius Tandler.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 25

Kronstadt 21/IX 1913.

Lieber Freund!

Deine Mitteilungen über das Werk N. Densușianu's sind sehr interessant, doch kann ich leider nicht so viel rumänisch um es gut zu verstehen, obgleich ich in letzter Zeit mich mit deiner Muttersprache beschäftigt habe. Ist es leicht verständlich geschrieben? Und kann man es in allen Buchhandlungen bekommen? Vielleicht durch Euch?

Ich arbeite an der Publication der dialectalen Funde aus Valea Comșunei!

https://biblioteca-digitala.ro

In etwa 14 Tagen werde ich fertig sein
u. will es in „Földtani Közlöny" ver-
öffentlichen.

Sonst geht es mir u. meiner Familie
gut. Heute ist die Denkmal-Ein wei-
hung der gefallenen Studenten bei
Marienburg 1612. Ich werde auch
hinausfahren. Mein Sohn ist schon
Quintaner u. soll heute hinter der
Cäsarsfolie mitmarschieren. Wie
doch die Zeit rasch vergeht.

https://biblioteca-digitala.ro

42

Unser Museum erhält jetzt gross-
artige Räume im alten Gymnasium
u. Bibliotheksgebäude. Etwa 650 □m.
Bodenfläche, viel Wandflächen, sehr
gutes Licht, trocken u. was nicht unter-
schätzt werden soll: an historischen Stätte!
Wie geht es Dir u. Deiner Familie?
Mit herzlichen Grüssen an Dich u. die
Deinigen dein alter Freund,

Julius Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 26

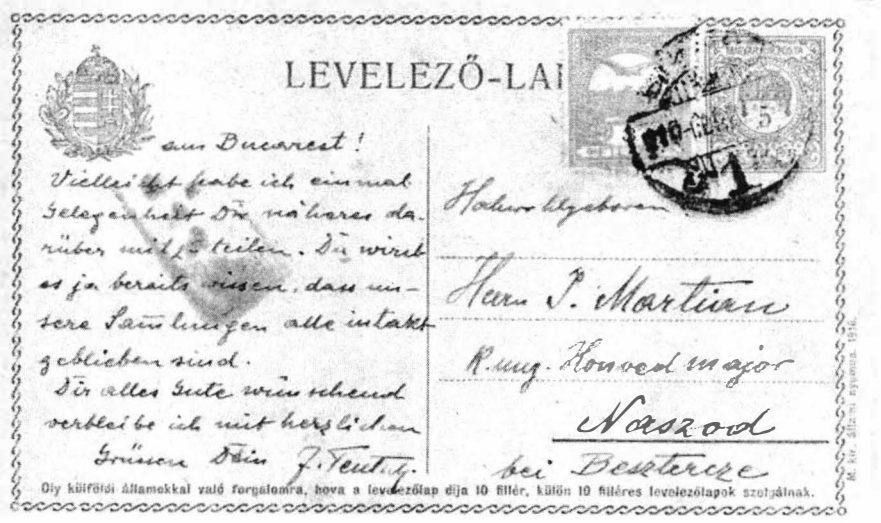
Kronstadt 27/XII 1916.

Lieber Freund!

Deine Karte, sowie die Mitteilung über dies Ableugnbild haben mich sehr erfreut. Ein Bild davon wäre mir schon sehr lieb! Was wir uns wiedersehen werden? Vielleicht kommst Du wieder einmal geschäftlich nach Kronstadt? Ich stehe mit meiner Fabrik, da ich keinen Spiritus erhalten kann.

Vor zehn Tagen erst sind wir wieder in unser Heim zurückgekehrt, in welchem ich bis auf Kleider u. Wäsche, u. Lebensmittel alles ~~fan~~ vorfand.

Zwei Herren habe ich viel zu verdanken u. zwar sind es die Herren Tigara Samurkas u. prof. Dr Slatineanu

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 27

Kronstadt 17-II 1921.

Lieber Freund!

Deine beiden Karten habe ich erhalten. Leide bin ich, dass ich den Verkauf am Energon schon vor zwei Jahren eingestellt habe. Wenn wir nächstens zusammentreffen, werde ich Dir über einen Vorschlag machen, die Vertretung einer Weltfirma zu übernehmen, deren Erzeugnisse jetzt, wo eine Barcelona Firma behindert, leider nicht mehr eingeführt werden können. Ich werde Dir dann näheren Auskunft geben. Mein Sohn will nächstens in Deutschland einen Destillationskurs mitmachen. Der Burzenl. Museum ist eröffnet u. wird fleissig besucht. Bist Du Mitglied der Commission für Baudenkmale? Was treibst Du noch? Hoffentlich gelingt mir im nächsten Jahr eine Durchfahrt am „Lemberg"!

Es grüsst Dich herzlichst Dein alter J. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 28

ROMÂNIA

Cartă Pos

Dl.

F. Martian

Fabrikant

Nasaud

Nasród.

Kr. 21. XII 1921. 45

Lieber Freund!

Besten Dank für die Uebersendung Deiner schönen Arbeit über die dak: Kämpfe mit den Römern.

Sammelst Du noch fleissig? Du musst ja bereits ein sehenswertes Museum besitzen!

Dir u. Deinen lieben frohe Feiertage u. ein „Boldit Ujevet!" nebst herzlichen Grüssen von Deinem alten F. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 29

Carta Poștală

Herrn
Julian Martianu
Major d. R.
Nasăud
Naszód bei Bistritz

Kr. 3. August 1928. 46

Lieber Freund!

Ich habe an die Comisiunea Monumentelor Istorice geschrieben u. gebeten unsern Prähistoriker Herrn Dr. Hermann Schroller zum correspondierenden Mitglied der Com. zu wählen. Dr. Schroller ist Kronstädter, ist Fachmann u. hätte sodann Gelegenheit seine Arbeiten auch bei der Comisiun zu unterbringen. Bitte lieber Freund, seine Ernennung befürworten zu wollen. Mit Gruß u. besten Grüss

Dein alter Jul. Teutsch.

https://biblioteca-digitala.ro

Documentul nr. 30

Hr.
F. Martian
Fabricant
Nasoud
Nassod

Kronstadt 28/III 909.

47

Lieber Freund!

Es ist mir nicht gelungen ein Resch'es Werk über die siebenb. Münzen aufzutreiben. Candrea hatte sich vor einiger Zeit auch um ein solches Buch bemüht, konnte aber durch keine Buchhandlung ein Exemplar erhalten. Vielleicht durch Private? Durch die Zeitungen? Die deutsche Prähistorische Vereinigung wird Sonntag nach Pfingsten in Kronstadt weilen. S. Szentgyörgy besuchen, Hermannstadt Bucarest u. Cernowitz besuchen.

Sie u. Deinen l. Sammler fröhliche Ostern wünschend verbleibe ich

Dein alter Jul. Teutsch

https://biblioteca-digitala.ro

INDICE DE PERSOANE
(câteva personalități menționate în lucrare)

BREUIL (abatele Henri), Henri Edouard, Prosper

S-a născut la 28 februarie 1877 la Mortain (Manche). După absolvirea şcolii primare urmează studiile medii la Senlis unde îşi va lua bacalaureatul. Cu o sănătate fragilă, Breuil renunță la studii ştiințifice medicale avute inițial în vedere, intrând în mediul eclezial. La începutul anului 1895 este admis la Seminarul din Issy les Moulineaux, fiind consacrat preot la 9 iulie 1900. Nu a exercitat niciodată această meserie. Atras de preistorie a efectuat primele sale săpături la Saint-Acheul. În anii care au urmat absolvirii seminarului el şi-a continuat cercetările şi formarea sa ştiințifică pregătind o licență în ştiințele naturii pe care o va obține în 1904. Urmează o carieră universitară, în 1929 la Collége de France creându-se pentru el o catedră de preistorie. A continuat, pe tot parcursul vieții, să întreprindă cercetări în Franța, Spania, Italia, Africa de Sud, fiind autor al unei opere impresionante în domeniul utilajului litic şi artei preistorice. Încetează din viață la 16 august 1961 în localitatea Isle-Adam fiind la acea dată o autoritate recunoscută şi necontestată în materie de artă preistorică pe plan mondial.

DEUBEL, Friedrich

Născut la 13 ianuarie 1845 la Braşov, învață meseria de mezelar făcând conform uzanțelor vremii o călătorie de un an şi jumătate în Germania, formându-se acolo ca maistru mezelar. Îşi va deschide la Braşov o fabrică de mezeluri, ajungând la o stare materială bună, ceea ce îi va permite să se ocupe de cercetarea coleopterofaunei Transilvaniei, pasiune ce o avea încă din tinerețe. În timp, s-a aflat în legătură cu importanți cercetători naturalişti, cu care a întreprins numeroase expediții de colectare în munții Transilvaniei. Şi-a constituit, în decenii de activitate, valoroase colecții cu piese preparate şi determinate de autorități europene în domeniu. Autor al unor lucrări ştiințifice în domeniul coleopterologiei a semnat împreună cu Karl Holdhaus în 1910 lucrarea *Cercetări asupra zoogeografiei Carpaților*. Este unul dintre cei cinci fondatori ai Muzeului Săsesc al Țării Bârsei căruia i-a

https://biblioteca-digitala.ro

donat încă de la întemeiere o parte a colecțiilor sale. În 1924 a donat muzeului întraga sa colecție. Piese colecționate de Deubel se află şi la Muzeele din Budapesta, Viena, Frankurt/Main. A fost membru şi membru de onoare a mai multor societăți şi uniuni ştiințifice. Moare la Braşov la 9 ianuarie 1933.

HALDENWANG, Karl

Colecționar şi arheolog amator, născut în 1864 la Sebeş, a frecventat şcoala elementară şi gimnaziul evanghelic în localitatea natală. Pasionat de preistorie şi etnografie, autodidact, a fost în relații de prietenie cu Julius Teutsch. Membru în cadrul oferit de Verein für Siebenbürgische Landeskunde şi de Siebenbürgischer Karpathenverein, el a participat la săpăturile arheologice de la Bod (Priesterhügel) şi a întreprins astfel de săpături la Wietenberg lângă Sighişoara iar mai apoi la Petreşti. O parte a colecțiilor sale au ajuns în posesia muzeelor din Alba Iulia şi Sebeş. A încetat din viață la Sebeş în anul 1939.

HOERNES, Moritz jr.

Paleolitician austriac, născut la 29 ianuarie 1852 la Viena; din 1885 custode la Muzeul de Istorie Naturală din Viena; după 1899 a fost profesor de arheologie preistorică la Universitatea din Viena. Autor a numeroase studii şi volume apărute, unele în mai multe ediții, a fost în epocă o somitate în materie. A încetat din viață la 10 iulie 1917 la Viena.

KOSSINNA, Gustav

Născut la 28 septembrie 1858 la Tilsit în Prusia Orientală, a studiat filologie clasică şi germană, istorie şi geografie la Universitățile din Göttingen, Leipzig, Berlin şi Strassburg fiind interesat în mod deosebit de problematica lingvisticii germane şi indo-europene. Germanist şi paleolitician german, Kossinna va fi din anul 1903 titularul catedrei de arheologie a Universității din Berlin. A fost considerat la acea dată, în spațiul german, autoritatea supremă în arheologie. Încetează din viață la 20 decembrie 1931 la Berlin.

https://biblioteca-digitala.ro

PODEK, Franz

Născut la 5 septembrie 1884 la Braşov, a fost unul dintre întemeietorii Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Din 1904 funcționar în cadrul Magistratului Orăşenesc Braşov, geolog, paleontolog şi speolog amator, a întreprins cercetări în peşterile din împrejurimile Braşovului, publicând câteva lucrări pe teme de geologie şi speologie în reviste de specialitate. A murit tânăr, la 19 august 1918 în urma unui atac de cord.

REINECKE, Paul

Născut la 25 septembrie 1872 la Berlin, a lucrat între 1897 şi 1908 la Muzeul Central Romano-German din Mainz fiind apoi până în 1937 conservator principal în Seviciul de Protecția Monumentelor al landului Bavaria. Din 1917 profesor de arheologie la mai multe universități germane, este autorul unei cronologii a epocii bronzului (1902) împărțită de el în trepte de la A la D. Încetează din viață în localitatea Herrschnig la 12 mai 1958.

RESCH, Adolf

Bijutier, colecționar numismat, născut la Braşov la 3 martie 1854. A absolvit studiile primare şi gimnaziale în oraşul natal după care urmează cursurile Academiei Comerciale de la Viena pe care le încheie în 1872. În anul 1883 preia atelierul tatălui său în care lucrase de la absolvirea studiilor. Preocupat încă din perioada studenției vieneze de colecționarea de obiecte antice, cu predilecție monede, el şi-a constituit în timp o mare şi valoroasă colecție numismatică. Pentru completarea colecției sale a realizat numeroase copii şi imitații (galvanoplastii) remarcabile prin fidelitatea redării. A executat astfel de piese şi la comandă unele putând fi şi astăzi întâlnite în colecții particulare, de multe ori neidentificate ca atare. A realizat o colecție completă de galvanoplastii a emisiunii monetare şi medalistice transilvănene din secolele XVI-XIX, astăzi existând astfel un tablou destul de clar al emisiunilor monetare ale Principatului transilvănean. În 1896 el vinde Muzeului Național din Budapesta 509 piese transilvănene. După moartea sa la 2 mai 1926, colecția sa (49.000 de monede şi medalii) este vândută de familie la diverşi cumpărători. Doar o parte, colecția de galvanoplastii, a ajuns la Muzeul Săsesc al Țării Bârsei.

https://biblioteca-digitala.ro

RUTOT, Aimé Louis

Paleolitician belgian, născut în anul 1847, a fost conservator la Muzeul de Istorie Naturală din Bruxelles; în epoca sa a fost unul dintre cercetătorii cei mai importanți ai domeniului. A fost membru al Academiei de Ştiințe a Belgiei. A încetat din viață în anul 1933.

SCHMIDT, Hubert

Preistorician, născut în anul 1864, custode la Muzeul Regal de Etnografie din Berlin, a întreprins cercetări şi în Transilvania (la Ariuşd împreună cu Julius Teutsch) şi la Cucuteni. A publicat cunoscuta monografie *Cucuteni in der oberen Moldau, Rumänien, 1933.* Încetează din viață în acest din urmă an.

SCHMIDT, Robert Rudolf

Născut în anul 1882, a studiat la Universitatea din Tübingen unde a şi obținut doctoratul în anul 1912. Până la sfârşitul Primului Război Mondial s-a ocupat aproape exclusiv de cercetări paleolitice. În anul 1921 a întemeiat Institutul de Cercetări Preistorice din Tübingen ca parte a Institutului Geologic. Încetează din viață în anul 1950.

SCHROLER, Hermann

Preistorician şi arheolog medievist, născut la 7 aprilie 1900, a intreprins cercetări arheologice pe Dealul Popilor de la Bod județul Braşov, inițial împreună cu Julius Teutsch şi apoi singur. În anii '30 se stabileşte în Germania lucrând la Muzeul din Hanovra până în anul 1939 când devine şeful Serviciului de Preistorie din zona sudetă. După 1945 se dedică arheologiei evului mediu, în special cercetărilor asupra castelelor regale. Moare la 22 august 1959.

SZOMBATHY, Josef

Născut la 11 iunie 1853 la Viena, a fost o personalitate marcantă a arheolgiei austriece. Este descoperitorul, în anul 1908, lui Venus din Willendorf. A întemeiat şi condus secția de antropologie a Muzeului de

https://biblioteca-digitala.ro

Istorie Naturală din Viena. În timpul celui de-a Doilea Război Mondial, Szombathy fiind evreu, va fi internat şi încetează din viață în 1943 într-un lagăr de concentrare nazist.

TREIBER, Gustav

Născut la 1 ianuarie 1880 la Braşov, a fost unul dintre întemeietorii Muzeului Săsesc al Țării Bârsei. Absolvent al Şcolii Superioare Reale din Braşov, a studiat la Zürich şi Braunschweig obținând în 1906 diploma de inginer, „nostrificată" în anul 1910 la Budapesta. A devenit inginer al administrației oraşului Braşov păstrând această calitate până la pensionarea sa în anul 1940. De numele lui se leagă refacerea sistemului de canalizare al Braşovului precum şi realizarea aducțiunii de apă pentru zona vechii cetăți. A întreprins cercetări arheologice în cetatea de pe Dealul Şprenghi precum şi în cea de pe Tâmpa. A fost coautor la realizarea volumelor din seria „Das Burzenland". În anul 1963 se mută în Germania. Moare zece ani mai târziu, la 16 noiembrie 1973 la Gundelsheim/Neckar.

TZIGARA-SAMURCAŞ, Alexandru

Istoric de artă, născut la 4 aprilie 1872, din 1938 membru coresponent al Academiei Române. Din 1892 custode preparator la Muzeul de Antichități condus de Grigore Tocilescu. În 1893 pleacă la studii în Germania unde studiază la Universitatea din München. Este preocupat mai ales de muzeografie şi îl are ca îndrumător pe Wilhelm von Bode reformator al muzeelor berlineze. La 1 octombrie 1906 este numit director al Muzeului Etnografic de Artă Națională, Artă Decorativă şi Artă Industrială, devenit din 1915 Muzeul de Artă Națională Carol I. În timpul Primului Război Mondial este Comisar Guvernamental Regal, calitate în care intervine pentru protejarea patrimoniului cultural istoric în zone de operațiuni militare. Nume de referință în domeniu, este director al Muzeului Carol I până în 1948, când este pensionat. Moare la 1 aprilie 1952.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Tipar: S.C. PAPER PRINT INVEST S.A.
Brăila, Şos. Baldovineşti nr. 20
Tel./Fax: 0239 610 210

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

ISBN: 978-973-1871-91-2

https://biblioteca-digitala.ro